

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАЗІРГІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖҮЙЕСІНДЕ**

ҚР ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ 30 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛҒАН
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

**РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН В СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЕ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ**

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ,
ПРИУРОЧЕННАЯ К 30-ЛЕТИЮ ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ РК

**THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE MODERN SYSTEM
OF INTERNATIONAL RELATIONS**

THE INTERNATIONAL CONFERENCE
DEDICATED TO THE 30TH ANNIVERSARY OF THE DIPLOMATIC
SERVICE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ ЖАНЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ИНСТИТУТЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАЗІРГІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖҮЙЕСІНДЕ**

ҚР ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ 30 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛҒАН
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

**РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН В СОВРЕМЕННОЙ
СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ**

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ,
ПРИУРОЧЕННАЯ К 30-ЛЕТИЮ ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ РК

**THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE
MODERN SYSTEM OF INTERNATIONAL
RELATIONS**

THE INTERNATIONAL CONFERENCE
DEDICATED TO THE 30TH ANNIVERSARY OF THE DIPLOMATIC
SERVICE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Нұр-Сұлтан
2022

ӘОЖ 327 (574)
КБЖ 66.4 (5Қаз)
Қ18

*Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы
Қазақстан стратегиялық зерттеу институтының
Ғылыми кеңесі баспаға ұсынған*

Қ18 «Қазақстан Республикасы қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде». ҚР Дипломатиялық қызметінің 30 жылдығына арналған халықаралық конференция материалдарының жинағы. – Нұр-Сұлтан: ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ, 2022. – 224 б.

ISBN 978-601-80917-0-4

Жинақта ҚР СІМ мен ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ бірлесіп ұйымдастырған «Қазақстан Республикасы қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде» атты халықаралық конференцияға қатысушылардың баяндамалары жарияланған. Отандық дипломатиялық қызметтің 30 жылдығына арналған іс-шарада сыртқы саяси ведомствоның халықаралық аренада еліміздің ұлттық мүдделерін қорғауға және ілгерілетуге қосқан орасан зор үлесіне, Қазақстанның әлемдік қауымдастықтың, халықаралық және өңірлік ұйымдардың беделді мүшесі, әлемде мойындалған және лайықты қолдауға ие болған бірқатар маңызды сыртқы саяси бастамалардың негізін қалаушы ретіндегі рөлінің орнығуына еңбек сіңірген мемлекеттік қызметшілердің жоғары кәсіби қоғамдастығының орны мен рөліне назар аударылған.

Басылым халықаралық қатынастанушы мамандарға, саясаттанушыларға, мемлекеттік қызметкерлерге, сонымен қатар сарапшылар мен оқырмандардың кең аудиториясына арналған.

В сборнике опубликованы доклады участников международной конференции «Республика Казахстан в системе современных международных отношений», организованной совместно Министерством иностранных дел РК и КИСИ при Президенте РК. На мероприятии, посвященном 30-летию отечественной дипломатической службы, был отмечен весомый вклад и роль внешнеполитического ведомства, высокий профессионализм государственных служащих в деле продвижения и защиты национальных интересов нашей страны на международной арене, а также в становлении Казахстана авторитетным членом мирового сообщества, международных и региональных организаций. Участники отметили, что наша страна стала основоположником ряда важных внешнеполитических инициатив, получивших признание и заслуженную поддержку в мире.

Издание предназначено для специалистов в области международных отношений, политологов, государственных служащих, а также широкого круга экспертов и читателей.

The collection contains reports of the participants of the international conference “The Republic of Kazakhstan in the modern system of international relations”, organised jointly by the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan and the Kazakhstan Institute for Strategic Studies under the President of the Republic of Kazakhstan. The event, dedicated to the 30th anniversary of the country’s diplomatic service, noted the significant contribution and role of the Foreign Ministry and the high professionalism of civil servants in promoting and protecting the national interests of our country in the international arena, as well as in the development of Kazakhstan as an authoritative member of the global community, international and regional organisations. The participants noted that Kazakhstan has established several important foreign policy initiatives that have received recognition and well-deserved support in the world.

The publication is intended for specialists in the field of international relations, political scientists, civil servants, as well as a wide range of experts and readers.

ӘОЖ 327 (574)
КБЖ 66.4 (5Қаз)

ISBN 978-601-80917-0-4

© ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ, 2022
© ҚР СІМ, 2022

МАЗМҰНЫ

Мемлекет басшысының құттықтау сөзі	4
ҚР Сыртқы істер министрі Мұхтар Тілеубердінің сөзі	6

ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫС

«ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ – ҰЛТТЫҚ МҮДДЕЛЕРДІ ІЛГЕРІЛЕТУ ҚҰРАЛЫ»

Айгүл Құспан	16
Ақмарал Арыстанбекова	20
Татьяна Валовая	25
Жозеп Боррель	27
Қайрат Әбдірахманов	28
Бағдат Әміреев	32
Қайрат Сарыбай	35

I ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ:

«ҚАЗАҚСТАН ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ ТАРИХИ РЕТРОСПЕКТИВАСЫ»

Анатолий Торкунов	38
Ли Хуэй	40
Меруерт Әбусейітова	42
Болат Нұрғалиев	45
Сайлау Батырша-ұлы	50

II ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ

«ЖАҢА ЖАҒДАЙДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕРІ»

Нұман Куртулмуш	53
Дархан Қыдырәлі	55
Ерлан Байдәулет	59
Мәдина Жарбосынова	61
Санат Көшкімбаев	65
Ариэль Коэн	69

ФОТОМАТЕРИАЛДАР	205
-----------------------	-----

Мемлекет басшысының құттықтау сөзі

Қазақстан Республикасының Президенті
Қасым-Жомарт Тоқаев

Құрметті Қазақстан Республикасы дипломатиялық қызметінің ардагерлері мен қызметкерлері!

Баршаңызды еліміздің дипломатия қызметінің 30 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын!

Біз осы тарихи межеге толағай табыстармен жетіп отырмыз.

186 мемлекетпен дипломатиялық қатынас орнатып, 50-ден астам халықаралық ұйымның мүшесі атандық. Өңірлік және жаһандық үдерістерге белсене қатысатын белді де беделді мемлекетке айналдық.

Сіздер Тәуелсіздігіміздің алғашқы күндерінен бастап халықаралық аренада ел мүддесін қорғап келесіздер.

Қазіргі геосаяси тұрақсыздық кезінде Қазақстанның әлемдегі орнын нығайтып, оның шет мемлекеттермен ынтымақтастығын дамытуға зор үлес қосып жүрсіздер.

Отандық дипломатияның 30 жылдығы халқымыздың Жаңа Қазақстанды құруға кіріскен бетбұрысты кезеңмен тұспа-тұс келіп отыр. Осы орайда, Сыртқы істер министрлігіне зор жауапкершілік жүктеледі.

Мемлекетіміздің әлемдегі мәртебесін одан әрі асқақтату, сыртқы қауіпсіздігін қамтамасыз ету, шетелдегі азаматтарымыздың құқықтары мен мүдделерін қорғау – дипломаттардың басты міндеті.

Елімізді өңірдегі көшбасшы мемлекет ретінде ілгерілету, көпвекторлы саясат қағидатын берік ұстана отырып, шетелдік серіктестермен саяси, инвестициялық және сауда байланысын нығайту айырықша маңызды.

Сондай-ақ, Қазақстанды ауқымды реформалар жүргізіп, түбегейлі жаңғыру жолына түскен ел ретінде танытуға баса мән беру қажет.

Дипломаттарымыз Жаңа Қазақстанның сыртқы саяси мақсаттарына қол жеткізіп, еліміздің әлемдік деңгейдегі беделі мен ықпалын одан әрі арттыру үшін аянбай еңбек ететіне кәміл сенемін.

Осы айтулы күнде, Сіздерге зор денсаулық, бақ-береке және жауапты қызметтеріңізге табыс тілеймін!

*Ізгі тілектермен,
Қасым-Жомарт Тоқаев.*

ҚР ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ 30 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛҒАН
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

ҚР Сыртқы істер министрі М. Тілеубердінің сөзі

Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі
Мұхтар Тілеуберді

**Құрметті ханымдар мен мырзалар!
Жоғары мәртебелі қонақтар!**

Сіздерді Қазақстан Республикасы дипломатиялық қызметінің 30 жылдығына арналған конференцияда көруге қуаныштымын.

Ең алдымен, барлық қазақстандық дипломаттарды мерей-тоймен шын жүректен құттықтаймын. Әлем бойынша ұлттық мүддемізді қорғап, халықаралық ынтымақтастықты нығайту жолындағы Сіздердің жұмыстарыңызға сәттілік тілеймін.

Тәуелсіздік алған сәттен бері Қазақстан өзінің сыртқы саяси органдары жүйесін қайта құра бастады және өзінің дипломатиялық қызметінің құқықтық негіздерін әзірледі. Олардың қатарында бүгінгі мерекенің негізін қалаған Президенттің 1992 жылғы 2 шілдедегі «Сыртқы істер министрлігі туралы» Жарлығы ерекше орын алады.

Бүгінгі таңда еліміз әлемнің 186 мемлекетімен дипломатиялық байланыс орнатты, ал біздің дипломатиялық қатынасу географиясы 70 мемлекеттегі 104 шетелдік мекемені қамтиды.

Сыртқы қатынастар органдары қызметінің ұйымдық-құқықтық негіздерін жасау бойынша маңызды жұмыс атқарылды – Министрліктің міндеттері мен функцияларын айқындаған «Дипломатиялық қызметі туралы» заң әзірленіп, СІМ-нің Алматыдағы өкілдігінің құқықтық мәртебесі бекітілді.

Соңғы 30 жыл ішінде сыртқы саяси ведомство кәсіби кадрлық аппаратты қалыптастырды.

Біз кадрлық саясатта гендерлік теңгерім және тең мүмкіндіктер орнату бойынша тұрақты жұмыс істейміз. Отандық дипломатиялық қызметтің қалыптасуына әйел жынысты әріптестеріміз де атсалысып, орталық аппаратта жоғары лауазымдарға тағайындалып, шет елдердегі дипломатиялық миссияларды басқарады.

Қазіргі уақытта Министрліктің орталық аппаратында 137 әйел жұмыс істейді, бұл қызметкерлердің жалпы санының 32 пайызын құрайды.

Дипломатиялық қызметтегі әйелдердің үлесін мойындап, биыл Біріккен Ұлттар Ұйымы 24 маусымды «Дипломатиядағы әйелдер халықаралық күні» деп жариялағанын ерекше атап өткім келеді.

Құрметті әріптестер!

Тәуелсіздік қарсаңында қаланған Қазақстанның сыртқы саясатының тұжырымдамалық негіздері дамып келе жатқан халықаралық жағдайды, жаңа сын-қатерлер мен қауіптерді, сондай-ақ өзекті сыртқы саяси міндеттерді негізге ала отырып, үнемі жетілдіріліп отырады.

2020 жылғы наурызда қабылданған 2020-2030 жылдарға арналған сыртқы саясат тұжырымдамасы Қазақстан дипломатиясын одан әрі жетілдіру үшін негіз қалады.

Бұл құжат стратегиялық басымдықтарды және ұлттық мүдделерді халықаралық аренада ілгерілету тетіктерін айқындайтын базалық қағидаттарды қалыптастырады.

Тұжырымдама көпвекторлы, теңгерімділік, прагматизм және ұлттық мүдделерді қорғау сияқты сыртқы саяси бағыт негіздерінің сабақтастығын сақтайды.

Құрметті қатысушылар!

Қазақстан посткеңестік кеңістікте алғашқылардың бірі болып мемлекеттік шекараны оның өн бойында рәсімдеді және бүгінде шекаралас елдердің ешқайсысымен аумақтық даулары жоқ.

Еліміздің 2017-2018 жылдары БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің тұрақты емес мүшесі болып сайлануы тарихи оқиға болды.

Қазақстанның мүшелігі Орталық Азияның өзекті мәселелерінең жоғары деңгейде қозғауға тамаша мүмкіндік болды, өйткені біздің еліміз саяси және экономикалық өзгерістердің тұтас кешенін басынан кешіріп отырған өңірдің барлық елдерінің ұжымдық мүдделерін білдіруге ұмтылды.

Халықаралық аренадағы өзінің жауапты және бейбітсүйгіш саясатының арқасында біздің еліміз посткеңестік кеңістікте бірінші болып 2010 жылы ЕҚЫҰ-ны басқару мәртебесіне ие болды.

Қазақстан төрағалығының қорытындысы ретінде елордамызда ЕҚЫҰ-ның XXI ғасырдағы алғашқы және, өкінішке орай, әзірге жалғыз саммитін өткізу және «Қауіпсіздік қоғамдастығына қарай» атты тарихи Астана Декларациясын қабылдау болды.

Еуропалық қауіпсіздіктің ағымдағы дағдарысы жағдайында Астана Саммитінің мұрасы бүгінде қауіпсіздіктің континенттік платформасын қалыптастыру ісінде өз өзектілігін сақтап отыр.

Ядролық қарудан азат әлем идеясы қазіргі дүрбелең геосаяси жағдайларда оны іске асырудың күрделене түскеніне қарамастан, біздің сыртқы саясатымыздың маңызды элементі болып қала береді.

Өзінің зымырандық-ядролық арсеналынан өз еркімен бас тартқан және әлемдегі ең ірі атом сынақ полигонын жапқан мемлекет ретінде Қазақстанның ядролық қарусыздану саласында нақты прогреске қол жеткізуге моральдық құқығы бар.

«Қырғи қабақ соғыстан» бері әлемде ядролық қаруды қолдану қаупінің ең жоғары деңгейіне қол жеткізу жағдайында (Стокгольм бейбітшілік мәселелерін зерттеу институтының баяндамасына сәйкес) Қазақстанның 2045 жылға қарай осы қаруды толық жою жоспарын әзірлеуге шақыруы ерекше маңызға ие.

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан қақтығысушы тараптар үшін өзара қолайлы шешімдерді іздеу мақсатында диалогқа ашық елдің беделіне ие болды.

Бұған Сириядағы жағдайды реттеу жөніндегі Астана процесі дәлел бола алады. 15-16 маусымда Нұр-Сұлтан қаласында өткен Сирия бойынша 18-ші халықаралық кездесу Женева келіссөздерін тоқтата тұру жағдайында Сириядағы жағдайды реттеудегі «Астана форматының» рөлі артып келе жатқанын көрсетті.

Құрметті достар!

Бұрынғыдай, Қазақстанның негізгі стратегиялық серіктесі – Ресей Федерациясымен сындарлы өзара іс-қимыл серпінді дамуда.

Еуразиялық интеграцияның белсенді жақтаушысы бола отырып, біздің еліміз бірқатар өңірлік ұйымдардың – Тәуелсіз мемлекеттер достастығының, Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының және Еуразиялық экономикалық одақтың негізін қалаушы болды.

2022 жылы Қазақстанның ТМД-ға төрағалығы шеңберінде – мемлекеттердің тұрақты дамуының негізгі факторы ретінде экономикалық өзара іс-қимылды жандандыру арқылы ұйымның тиімділігін одан әрі арттыру мәселелері.

Санкциялық текетірес бірлестік экономикаларының өсуі үшін өмірлік маңызды шарт болып табылатын шын мәнінде еркін

нарықты құру мақсатында ЕАЭО қызметін трансформациялау қажеттілігін талап етеді.

Ұйымның басты міндеттері бейбітшілік пен тұрақтылықты нығайту, мүше мемлекеттердің аумақтық тұтастығы мен егемендігін қорғау болып табылатынын ескере отырып, Қазақстанның ҰҚШҰ-ға қатысуы ұлттық және өңірлік қауіпсіздікті қамтамасыз ету тұрғысынан маңызды бағыт болып табылады.

Азияда біздің негізгі серіктесіміз Қытай болып қала береді. Біз сауда ынтымақтастығының зор әлеуетін көріп отырмыз және Қазақстан өнімінің экспортын ұлғайтуға мүдделіміз. Еуразиялық интеграция мен «Белдеу және жол» бастамасының ұштасуы инфрақұрылымдық өзара байланысты нығайтуға және тұрақты өсуді қамтамасыз етуге ықпал етеді деп күтеміз.

Қазақстан Шанхай Ынтымақтастық Ұйымына мүше мемлекеттер арасындағы өзара іс-қимылдың барлық салаларындағы ынтымақтастықты тереңдетуге ниетті және 2023-2024 жылдардағы өзінің төрағалығы шеңберінде тиісті ұсыныстар дайындайды.

Біздің сыртқы саясатымыздың аса маңызды басымдығы – Орталық Азияда өңірлік ынтымақтастықты тереңдету. Қазақстан өңірдің экономикалық, көліктік-логистикалық және инвестициялық әлеуетін ашу бойынша бірқатар бастамаларын ұсынды.

Қазақстан дипломатиясының күш-жігерінің арқасында өзара іс-қимылдың негізгі бағыттарын қамтитын XXI ғасырда Орталық Азияны дамыту мақсатында Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шарттың қол қою туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

Өңірлік және жаһандық күнтәртібінің өзекті аспектілері бойынша ортақ мәселе бола алатын Орталық Азияның халықаралық субъектілігін нығайтуға күш салынуда.

Соңғы жылдары түркі елдерінің ынтымақтастық процесі айтарлықтай дамыды. Түркі кеңесі Түркі мемлекеттерінің толыққанды ұйымына айналды және «Түркі келешегі – 2040» бағдарламасы қабылданды. 2021 жылы Түркістанды түркі әлемінің рухани астанасы деп жариялауды Қазақстанның түркі әлеміндегі рөлін тану деп бағалауға болады.

Бүгінде Қазақстан Америка Құрама Штаттарымен қарым-қатынастың жаңа кезеңін құруда. Кеңейтілген стратегиялық әріптестік жөніндегі комиссия шеңберіндегі жоғары деңгейдегі тұрақты кездесулер саясат пен қауіпсіздік, сауда мен инвестициялар мәселелері бойынша өзара тиімді ынтымақтастықтың негізі болып табылады.

Еуропалық бағытта Қазақстан мен ЕО-ның өзара іс-қимылы Кеңейтілген әріптестік пен ынтымақтастық, сауда және инвестициялық ынтымақтастықты нығайту туралы қолданыстағы келісіммен жасалатын артықшылықтарды барынша пайдалануға негізделеді.

Ұлыбританияның ЕО құрамынан шығуына байланысты біздің алдымызда Қазақстан-Британ байланыстарын қайта форматтау міндеті тұр. Қазақстан мен Ұлыбритания арасындағы стратегиялық әріптестік туралы жаңа келісім бойынша жұмыстардың аяқталғанын қанағаттанарлықпен атап өтеміз.

Біздің Шығыс Азия елдерімен қарым-қатынасымыз жоспарлы түрде дамуда. Кеңейтілген стратегиялық серіктестік рухында Жапониямен саяси диалог жалғасуда. Өткен жылдың тамыз айында Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Сеулге сапарынан кейін Оңтүстік Кореямен өзара іс-қимыл жаңа қарқын алды.

Біз Оңтүстік-Шығыс Азия елдерімен ынтымақтастықтың өсіп келе жатқан әлеуетін пайдалануға мүдделіміз.

Ауғанстандағы оқиғалар жаңа көліктік-логистикалық бағыттардың дамуы нәтижесінде Пәкістан мен Үндістан Орталық Азия елдеріне өздерінің теңіз порттарына қол жеткізе алатын Оңтүстік Азияның геосаяси маңыздылығына жаңа көзқараспен қарауға мәжбүр етеді.

Елеулі өзгерістерге байланысты Үлкен Таяу Шығыс өңірі біздің назарымызда қалып отыр, оның нәтижесі саяси ландшафттың елеулі өзгеріс болуы мүмкін.

Қазақстанның Ислам Конференциясы Ұйымына төрағалық етуі кезінде оның Ислам ынтымақтастығы Ұйымына трансформациясы болды, бұл Үмбет шеңберінде ынтымақтастыққа жаңа серпін беру қажеттігі туралы жалпы түсінікті көрсетті. Бүгін біз Ислам әлемінің экономикасы барынша дамыған елдерінің сенімін нығайтуды және

күш-жігерін шоғырландыруды жақтаймыз. Геосаяси шиеленістің және климаттың жаһандық өзгеруінің өсуі жағдайында азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам Ұйымының рөлі айтарлықтай өсті. Мемлекет басшысының Иранға жақындағы сапары Тегеранмен ынтымақтастықты дамытуға қосымша серпін берді.

Көпжақты дипломатия саласында биыл Қазақстан БҰҰ-ға мүше болуының 30 жылдығын атап өтуде. Біз БҰҰ бүкіл адамзаттың мүдделері мен шұғыл қажеттіліктеріне қызмет ететін таптырмайтын әмбебап ұйым болып қала береді деп санаймыз.

Қазіргі уақытта Қазақстан БҰҰ-ның 27 бағдарламасы мен агенттігін қабылдайды, олардың 18-і көп елдік және субөңірлік мәртебеге ие және Алматыдағы «БҰҰ үйінде» орналасқан.

Қазақстан БҰҰ-ның 2030 жылға дейінгі кезеңге арналған Тұрақты даму жөніндегі күн тәртібін іске асыру жөніндегі халықаралық күш-жігерге белсенді үлес қосуда. Ағымдағы жылдың маусым айында біз Алматыда үкімет басшылары деңгейінде «COVID-19-дан тыс жерде – Орталық Азияны әділдік негізінде қалпына келтіру жолында» атты ТДМ-ның екінші өңірлік саммитін өткіздік.

Осы айда (13-15 шілде) Нью-Йорктегі БҰҰ штаб-пәтерінде ТДМ іске асыру бойынша екінші ерікті Ұлттық шолудың презентациясы өтеді. Бұл шолу COVID-19-дың теріс салдарлары мен және әлемдегі геосаяси шиеленістермен күрделенген өте күрделі кезеңде дайындалды.

Біз Ауғанстандағы жағдайды тұрақтандыру бойынша әлемдік қоғамдастықтың күш-жігеріне қолдан келгенше үлес қосып келеміз. Ауған халқына үнемі гуманитарлық көмек көрсетіледі, ауған жастарын қазақстандық оқу орындарында оқыту бойынша ұлттық және Халықаралық бағдарламалар іске асырылады. Алматыда Ауғанстанға көмек көрсету бойынша БҰҰ миссиясының уақытша қашықтағы кеңсесінің ашылуы Қазақстанның осы бағыттағы маңызды рөлінің көрінісі болды.

Құрметті достар!

Біз шетел инвестицияларын тарту жөніндегі экономикалық дипломатия мен мемлекеттік саясатқа ерекше көңіл бөлеміз.

30 жыл ішінде еліміз инвесторлар үшін өңірлік хабқа айналып, ел экономикасына 380 млрд. доллардан астам тікелей шетелдік инвестиция тарта алды.

2021 жылдың қорытындысы бойынша шетелдік қатысумен жалпы сомасы 3,67 млрд. долларды құрайтын, 6 000-нан астам жұмыс орнын ашатын 44 инвестициялық жоба пайдалануға берілді.

Қазір KAZAKH INVEST-пен бірлесіп, шетелдің қатысуымен 63 млрд доллар сомасына 450 жоба бойынша жұмыс жүргізілуде.

Халықаралық инвестициялар үшін бәсекені күшейту жағдайында біз елдің инвестициялық тартымдылығын жақсартуға жүйелі шаралар қабылдаймыз.

Өткен аптада Үкімет елдің 2026 жылға дейінгі инвестициялық саясатының жаңа тұжырымдамасын бекітті. Құжат қосылған құны жоғары тауарларды бәсекеге қабілетті өндіру жағына қарай Инвестициялар құрылымын өзгерту жөніндегі шаралар кешенін іске асыруды көздейді.

Бізге Қазақстанның төрағалығымен Женевада ДСҰ-ның 12-ші Министрлік конференциясын өткізу үлкен тәжірибе болды. Осы конференцияның қорытындылары халықаралық сауда жүйесін ырықтандыруға жаңа серпін береді деп үміттенеміз.

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына кіру жөніндегі жоспарларды дәйекті түрде іске асырамыз. Бейінді мемлекеттік органдармен бірлесіп ЭЫДҰ-мен өзара іс-қимылдың жаңа стратегиясын пысықтау жүргізілуде.

* * *

Қыркүйекте (14-15 қыркүйек) Қазақстан 2003 жылдан бері елордамызда өткізіліп келе жатқан Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің 7-ші съезін қабылдауға дайындалуда. Қазақстан толеранттылық, өзара түсіністік және мәдени әртүрлілік идеологиясын ілгерілету өшпенділік пен кемсітушілікке қарсы күрестің кілті болып табылатынына сенімді. Бүгінде Қазақстан бейбітшілік пен келісімде өмір сүріп жатқан 18 конфессия мен 100-ден астам этнос атынан өкілдік ететін 3 800-ден астам діни бірлестік үшін қауіпсіз әрі жайлы үй болып табылады.

Қазақстан бастамасының 30 жылдығына орайластырылған қазан айында Нұр-Сұлтан қаласында Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңестің 6-шы Саммитіне дайындық жүргізілуде.

Қазақстанның АӨСШК-ке ағымдағы төрағалығы шеңберінде АӨСШК-ті халықаралық ұйымға трансформациялауды іске қосу басты басымдық болып табылады.

Қазақстанның БҰҰ Адам құқықтары жөніндегі кеңесіне 2022-2024 жылдарға сайлануы біздің мемлекетіміздің адамның іргелі құқықтары мен бостандықтарын ұлттық және халықаралық деңгейде ілгерілетуге бейілділігін растайды. Біздің еліміз БҰҰ-ның адам құқықтарын қорғау саласындағы барлық негізгі құжаттары мен конвенцияларына қосылды. Құқық қорғау саласындағы ұлттық заңнаманы халықаралық стандарттарға сәйкес келтіру бойынша жұмыс тұрақты негізде жүргізілуде.

Құрметті жиынға қатысушылар!

Өздеріңізге мәлім, отандық дипломатияның 30 жылдығы Мемлекет басшысы жариялаған Жаңа Қазақстан құру жөніндегі ел тарихындағы жаңа кезеңмен тұспа-тұс келіп отыр. Сыртқы істер министрлігі Қазақстанның халықаралық аренадағы беделін одан әрі нығайту, оның сыртқы қауіпсіздігін қамтамасыз ету, шетелдегі азаматтарымыздың құқықтары мен мүдделерін мейлінше қорғау жолындағы қызметін одан әрі жалғастыра бермек.

Елімізді өңірдегі беделі мен белсенділігін сақтай, көпвекторлы сыртқы саясат қағидатының негізінде шетелдік серіктестермен саяси, инвестициялық және сауда байланыстарын одан әрі дамыту мәселесі де Министрліктің аса маңызды міндеттерінің бірі болмақ.

Халықаралық қауымдастыққа Қазақстанның ауқымды реформалар жүргізіп, саяси жаңғыру жолына бет бұрған ел ретінде танытуға айрықша мән берілетін болады.

Дипломаттарымыздың осы міндеттерді мүлтіксіз орындап, Жаңа Қазақстанның сыртқы саясатының алдына қойылған жаңа мақсаттарға қол жеткізетініне, еліміздің әлемдік сахнадағы беделі мен ықпалын одан әрі нығайта беретініне кәміл сенемін.

* * *

Қорытындылай келе, бүгін әлем коронавирустық пандемиядан кейін геосаяси шиеленістің өсуіне байланысты экономикалық қиындықтарға жалғасып отырған жоғары турбуленттік дәуірге енгенін атап өткім келеді.

Сауда қатынастарының өзгеруі нәтижесінде логистикалық және энергетикалық бағыттардың трансформациясы, сондай-ақ әлемдегі бұрын-соңды болмаған санкциялық текетірес жаңа тәуекелдер мен қауіп-қатерлерді туындатуда.

Осы жағдайда отандық дипломатияның күш-жігері Жаңа Қазақстанды құруға арналған Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың ауқымды саяси және экономикалық реформаларын қолдауға бағытталатын болады.

Назарларыңызға рақмет!

ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫС «Дипломатиялық қызмет – ұлттық мүдделерді ілгерілету құралы»

*Қазақстан Республикасының Парламенті
Мәжілісінің Халықаралық істер,
қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің
төрағасы*

Айгүл ҚҰСПАН

Қазақ дипломатиясына 30 жыл

**Құрметті Премьер-Министрдің орынбасары –
Сыртқы істер Министрі!
Жоғары мәртебелі елшілер!
Қымбатты әріптестер!**

Баршаңызды шын жүректен осынау тамаша мерейтой – Қазақстан Республикасы дипломатиялық қызметінің 30 жылдығымен құттықтаймын!

Тарих үшін қас қағым сәтте, Еліміздің жас дипломатиясы қазақ халқының рухына, ой-санасына, шежірелі даналығына сай өзіндік келбетін қалыптастырды. Себебі дипломатия өнері халқымыздың қанында біте тоғысқан.

Республика Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев мырза мемлекетіміздің сыртқы саясатын былай деп сипаттады: «Қазақстан халықаралық істерінде өзін бейбітшіл, ашық, берік және жауапты әріптес ретінде танытып, бекіді».

Ал, бұдан бірнеше ғасыр бұрын Қаздауысты Қазыбек би ба-
бамыздың айтқан бітімгерлік сөзі, қазақ дипломатиясының қайнар
бұлағы – жаны мен қаны екендігін көрсетпей ме?!

«Біз қазақ деген мал баққан елміз,
Бірақ ешкімге соқтықпай, жай жатқан елміз.
Елімізден құт-береке қашпасын деп,
Жеріміздің шетін жау баспасын деп,
Найзаға үкі таққан елміз!

Ешбір дұшпан басынбаған елміз,
Басымыздан сөзді асырмаған елміз!
Досымызды сақтай білген елміз,
Дәм, тұзын ақтай білген елміз!»...

Асқақ ұғым – бейбітшілдік біздің басқа халықтармен қарым-
қатынастағы басты қағидамыз. Осы 30 жылдың ішінде қазақстан-
дық дипломатия сенімділік пен қауіпсіздікті нығайтып, трансұлттық
қауіп-қатерлерге төтеп беруге күш жұмсады. Қазақстанның барша
елдерді берекетті өмір сүру жолында бір жағадан – бас, бір жең-
нен – қол шығару тірлігіне шақырып, аймақтық және әлемдік қай-
шылық мәселелерінде ымыраға келуді мақсат тұтқанына, бүгін ше-
тел дипломаттардың көздері жетіп отыр.

Ашықтық – қазақстандық дипломатияның екінші негізгі сипат-
тамасы. Ол еліміздің көпвекторлы саясатында, яғни барлық мем-
лекеттермен ынтымақтастық байланыстарды құруда айқын көрініс
тауып келеді.

Отандық дипломатияның келесі маңызды бір ерекшелігі –
жауапкершілік. Бұл ядролық жаппай қарусыздану, Кеңес Одағынан
мұра боп қалған орасан зор ядролық арсеналдан бас тарту және
Орталық Азияда ядролық қарусыз аймақ құру үшін күрес.

Адамзат тағдырына деген жауапкершілік, бүгінгі күннің
экономикалық, гуманитарлық және экологиялық мәселелерін ше-
шудегі халықаралық ынтымақтастықтың кеңею-тереңдеуінде анық
байқалады.

Кейбіреуге бұл сипаттамалар әлсіздіктің белгісі болып көрінуі мүмкін. Бірақ мен, керісінше, олар Қазақстанның бір мезеттік, конъюнктуралық категориялар жүзінде емес, ұлттық мүдделер мен егемендікті басты орынға қойып, стратегиялық пайымдау тәсілін басшылыққа алғандықтың айғағы деп білемін.

Қазақстан дипломатиясы ымыраға келу мен сындарлы шешімге әзір болуымен ғана емес, сондай-ақ өңірлік және жаһандық қауіпсіздікті нығайту жөніндегі өр бастамалар мен практикалық қадамдарымен де танымал.

Солардың ішінде – Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары кеңесін шақыру; Шанхай ынтымақтастық ұйымына үлкен белсенділікпен қатысу; Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымында төрағалық ету; Ислам ынтымақтастығы ұйымында жасампаздықты таныту; Түркі мемлекеттері ұйымында жетекші рөл атқару; Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съездерін өткізу.

Бүгінгі Қазақстан дипломатиясының 30 жылдық мерейтойында экс-Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың және сыртқы істер министрлігінің ен алғашқы басшыларының қазақ дипломатиясының қалыптасуына қосқан еңбектері жайында көп айтылатын болады. Олардың қосқан үлесі мол болғандықтан, біз де оларға ризашылық көңілімізбен рақметімізді айтамыз.

Алайда мен осы сөзімде Қазақстанның сыртқы істер саясатының әр табысындағы біздің қарапайым дипломаттардың жанкешті, күнделікті, жемісті де жеңісті еңбектері туралы баса айтқым келеді.

Кадрларды үлкен ұқыптылықпен таңдау мен тәрбиелеу арқасында, бүгін біздің дипломаттар өз елінің, жерінің мүддесін қорғауда шынайы кәсібилікпен, біліктілікпен нәтижелі еңбек етуде.

Біріншіден, бұл мемлекеттік шекара туралы келісім-шарттардың сәтті жасалуы. Ол – 13 000 километрден астам ұзындығы бар шекараның межеленуі мен шебінің анықталуы.

Екіншіден, Мемлекеттік протокол қызметінің сағат сияқты дәлме-дәл жұмысы өзінің қайнар бұлағын халқымыздың көне дәстүр қонақжайлығынан, ыстық ықыласынан нәр алғандығы. Сыртқы Істер министрлігі қабырғасынан шыққан дипломатиялық протокол

мектебі бүгін біздің барлық мемлекеттік мекемелерде, әсіресе Парламентте табысты да шабысты түрде қолданылуда.

Бұған қоса, тынымсыз жұмыс істейтін Консулдық департаменттің еселі де еңселі еңбегін баса айтқым келеді. Консулдарымыз біздің азаматтарға шын пейілдерімен қызмет етіп, отандастарымыздың құқығын шет елдерде қызғыштай қорғауда. Әсіресе пандемияның ең ауыр кезеңінде, олар азаматтарымызды мыңдап елге қайтару кезінде ерекше режимде еңбек етті.

Министрлік тарапынан өз қызметкерлеріне көрсетіліп жатқан шынайы қамқорлығы жайында да үлкен тебіреніспен, толғаныспен айтамын. Оның ішінде: дипломатиялық қызмет туралы заңды дайындау, жаңа астанамызға қоныс аударғандардың бәріне тұрғын беру, экипировкалық киімдермен қамтамасыз ету және тағы басқа көптеген шаралар.

Мемлекетіміздің сыртқы саясатының соншама нәтижелі болуына біздің министрлік қыздарының үлесін ауыз толтырып айтуға болады. Өз ісінің хас шеберлері, білікті ханымдардың саны жылдан-жылға көбейіп келе жатқаны қуантарлық жәйт. Бүгінгі таңда олардың саны 25 пайызды құрайды. Бірақ басшы лауазымдарында 5 пайызға ғана жетеді.

Қорытындылай келе, бүгінгі біздің дипломаттарымыз өз елінің нағыз патриоттары екенін ерекше атап өткім келеді. Олар ұлттық мүдделерді қорғауда, Қазақстанды ілгерілетуде, құнды шетелдік тәжірибені меңгеруде қажымас ұмтылыс танытуда!

Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев мырза: «Қазақстан сындарлы, теңдестірілген, көпвекторлы сыртқы саяси бағытты жалғастырады. Ол ұлттық мүдделерді әлемдік аренада нық ілгерілететін және қорғайтын болады. Мемлекетіміздің сыртқы саяси қызметі елге, ұлттық бизнеске, әрбір азаматқа нақты пайда әкелетін болады!»

Көңіл қойып тыңдағандарыңызға көп рақмет! Еліміз – аман, жұртымыз – тыныш болып, Қазақстанымыз өрлей, асқақтай берсін!

*ҚазКСР (1989-1991) және
Қазақстан Республикасының
Сыртқы істер министрі (1991)*

Ақмарал АРЫСТАНБЕКОВА

Құрметті әріптестер!

Қазақстан Сыртқы істер министрлігінің тарихында мемлекет тәуелсіздігін жариялаудың алдындағы 1990-1991 жылдар кезеңі маңызды мәнге ие.

Бұл кезеңде одақтас республикалар егемендік жариялап, олардың талабы бойынша практикалық мазмұнмен толығы бастағанда, Тұңғыш Президент Н.Ә. Назарбаев, маған 1989 жылғы қарашадан бастап 1991 жылғы желтоқсанның аяғына дейін Қазақ КСР-інің, одан кейін Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігін басқаруды тапсырды. СІМ жұмысындағы негізгі міндеті біздің егемен республикамызды Кеңес Одағының сыртқы саясатын әзірлеуге және іске асыруға тарту, шет мемлекеттермен дербес сыртқы байланыстарды дамыту, кадрлық әлеуетті және сыртқы саяси ведомствоның рөлін күшейту болды.

Сол кезеңдегі республиканың халықаралық қызметінің басты басымдығы сыртқы экономикалық салада дербестікке қол жеткізу, нарықтық қатынастарға көшу жағдайында Қазақстанның әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесіне кірігуі болды. АҚШ, Канада, Испания, Корея Республикасы, ГФР, Франция, Италия және басқа елдердің ірі компанияларымен ынтымақтастық дамыды. ҚХР ШҰАА-мен шекара маңы саудасы, экономикалық, ғылыми-техникалық және мәдени ынтымақтастық қарқынды дамыды. Республикамыздың СІМ-нің рөлі Қазақ КСР-нің шет мемлекеттермен экономикалық қатынастарын саяси және дипломатиялық

қамтамасыз ету болды, сол мақсатпен кеңестік шетелдердегі мекемелермен байланыстар белсенді пайдаланылды, министрліктер мен ведомстволарға шетелдік серіктестермен байланыстар орнатуға жәрдем көрсетілді.

СІМ алғашқы қазақ ғарышкерімен бірге Кеңес-Аустрия экипажының ұшырылуына байланысты 1991 жылы Түркия президенті Т.Озалдың, АҚШ-тың екі мәрте Мемлекеттік хатшысы болған Дж. Бейкердің, ГФР Сыртқы істер министрі Г.-Д. Геншердің, Аустралияның Сыртқы істер министрі Г. Эванстың, Аустрияның Федералдық канцлері Ф. Враницкийдің Байқоңырға сапарын Қазақстанға алғашқы ресми сапарларын дайындауға және өткізуге тікелей қатысты. Президент Т.Озалдың сапары кезінде біздің тарапымыздың бастамасы бойынша өзара іс-қимылдың барлық салаларындағы ынтымақтастықты кеңейтуге және тереңдетуге бағытталған «Қазақ КСР мен Түркия Республикасы арасындағы ынтымақтастық туралы келісім» атты бірінші халықаралық шартқа қол қойылды. АҚШ Мемлекеттік хатшысы мен ГФР Сыртқы істер министрінің сапарлары Қазақстанның осы елдермен ұзақ мерзімді және серпінді ынтымақтастығының негізін қалады, сол кезде жүргізіліп жатқан экономиканың нарықтық қатынастарға көшуіне және тиісті кадрлар даярлауға ықпал етті.

1990 жылғы 25 қазанда қабылданған Қазақ КСР-інің мемлекеттік егемендігі туралы декларацияның ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету СІМ-нің аса маңызды міндеті болды. Сол арқылы, біздің республикамызға халықаралық қатынастардың дербес субъектісі болу, сыртқы саясатты өз мүддесінде айқындау, дипломатиялық және консулдық өкілдіктермен алмасу, БҰҰ-ны қоса алғанда, халықаралық ұйымдардың қызметіне қатысу құқығы берілді (14-бап).

Сыртқы қатынастар саласында Қазақ КСР-нің конституциялық құқықтарын толыққанды пайдалану, республикамыздың мүдделерін халықаралық аренада қорғау сыртқы саяси ведомство жұмысындағы басты басымдық болды.

Алайда, егемендігін алған республикалар КСРО СІМ-інде, шетелдік серіктестерде де халықаралық құқықтың субъектісі ретінде танылған жоқ.

КСРО СІМ-інде көтерілген ең өткір мәселелердің бірі республика үшін басым қызығушылық тудыратын елдерде Қазақ КСР-інің консулдық мекемелерін ашу туралы мәселелер, сондай-ақ республиканың болу елімен ынтымақтастық мәселелерін шешу үшін өкілеттіктер берілген Қазақстан өкілдерін Кеңес елшіліктеріне жіберу болды. Біз 1991 жылдың желтоқсан айының соңында Франция мен Сауд Арабиясындағы кеңес дәуірінің елшіліктеріне екі дипломатты жібере алдық.

Қазақстан дипломатиясы тарихындағы егеменді кезең біздің мемлекетіміздің халықаралық деңгейде мойындалған тәуелсіздігіне өзіндік өтпелі кезең болды. Сол жылдардағы оқиғалар егемен Қазақстанның белгілі бір дәрежеде дербес сыртқы саясат жүргізгенін, республиканы халықаралық ынтымақтастыққа және әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесіне тарту жөніндегі белсенді жұмысты жүзеге асырғанын, басқа мемлекеттермен халықаралық таңуға және кең байланыстар орнатуға қол жеткізгенін айғақтайды. Президент Қ.К. Тоқаевтың 25 қазанда егемендік жарияланған күнді Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелері қатарына қайтару туралы жақында айтқан ұсынысы ел тарихындағы осы кезеңнің маңызды мәнінің дәлелі болды.

Тарихи сабақтастықты жалғастыру, жас ұрпақты тарихқа деген қызығушылыққа, патриоттық сезімге тәрбиелеу және қазақстандық дипломаттардың өткен ұрпақтарына олардың Отан игілігі жолындағы еңбегі үшін алғыс білдіру мақсатында ҚР СІМ 1944 жылдан бастап бастау алған біздің еліміздің сыртқы саяси қызметінің қалыптасуы мен дамуының толық тарихын жасау қажет деп санаймын.

Дипломат ретінде маған жаңа тәуелсіз мемлекет – Қазақстан Республикасының халықаралық аренада қалыптасуына тікелей қатысудың бақытты тағдыры бұйырды. Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша БҰҰ-ға кіруге дайындалу үшін 1991 жылдың 20 желтоқсанында Нью-Йоркке келгенде, мен Кеңес Одағы мен биполярлық жүйенің ыдырауынан, әлемнің саяси картасында жаңа тәуелсіз мемлекеттердің пайда болуынан туындаған әлемдік аренадағы геосаяси жылжудың күрт серпіні мен тарихи маңызының куәсі болдым.

1992 жылғы 2 наурызда Тәуелсіз Қазақстанның Біріккен Ұлттар ұйымына мүше болып кіруі біздің жас мемлекетіміздің халықаралық қатынастар субъектісінің толыққанды мүшесі ретінде егемендігі мен тәуелсіздігін халықаралық деңгейде тануы атап өтті. Басты халықаралық ұйымға мүше болған 30 жыл ішінде Қазақстан бейбітшілік пен халықаралық қауіпсіздікті қолдауға, ядролық қаруды таратпау режимін нығайтуға, ядролық сынақтарға тыйым салуға нақты үлес қосты, халықаралық ынтымақтастықтағы сенімді және жауапты серіктес болды.

1990 жылдардың басындағы «қырғи қабақ соғыстың» аяқталуымен байланысты дәуірлік өзгерістер биполярлық әлем кезіндегі катал қарама-қайшылықты тоқтатуға деген жалпы үміт сезімін тудырды. Әлі есімде, 1992 жылы БҰҰ Бас Ассамблеясының 47-ші сессиясында әлемдік көшбасшылар қару жарысын тоқтату нәтижесінде «бейбітшілік дивидендіне» негізделген экономикалық және әлеуметтік прогреске үміт білдірді. Алайда, 1990-шы жылдардың басындағы этникалық және діни негіздегі қатыгез өңірлік қақтығыстар қауіпсіз және тұрақты әлемге деген үмітін үзді.

Өкінішке орай, ХХІ ғасыр ХХ ғасырдың аяғындағы халықаралық жүйеде жаһандық геосаяси өзгерістерді күшейтті. Қарулардың үдей түсуі және белгісіздіктің жаңа факторлары, стратегиялық маңызы бар қарулардың жаңа түрлерін жасау, әлемнің жетекші державалары арасындағы сенімнің болмауы бүгінде әлемдік аренада теңдессіз геосаяси шиеленіске алып келді. Биологиялық және ядролық қауіпсіздік саласындағы нақты қатерлер, экономикалық дағдарыс және климаттың үдемелі өзгеруі жаһандық қауіпсіздіктің елеулі сын-қатеріне айналды. Мұндай жағдайларда халықаралық проблемаларды саяси-дипломатиялық әдістермен шешу қажеттігі объективті түрде күшейе түседі, тез өзгеретін әлемдегі халықаралық қатынастардың басты құралы ретіндегі дипломатияның рөлі мен маңызы арта түседі.

Тәуелсіз Қазақстанның сыртқы саяси қызметі тәуелсіздік алған 30 жылы ішінде сыртқы саясатты жүзеге асырудың, әлемдік аренада мемлекетіміздің ұлттық мүдделерін қорғаудың, теңқұқықты және өзара тиімді халықаралық ынтымақтастықты

қамтамасыз етудің тиімді құралына айналды деп нық сеніммен айта аламын.

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің барлық қызметкерлерін тәуелсіз Қазақстанның дипломатиялық қызметінің 30 жылдығымен құттықтаймын және Жаңа Қазақстанның құрылысы бойынша қойылған міндеттерді тиімді жүзеге асыру барысында табыстар тілеймін.

Назарларыңызға рақмет!

*Женевадағы Біріккен Ұлттар Ұйымы
бөлімшесінің директоры*

Татьяна ВАЛОВАЯ

Ханымдар мен мырзалар!

Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігіне және Жоғары мәртебелі Мұхтар Бескенұлы Тілеуберді мырзаға Қазақстанның дипломатиялық қызметінің құрылуының 30 жылдығына арналған халықаралық конференцияға қатысушыларға құттықтау сөз сөйлеуге мүмкіндік бергені үшін алғысымды білдіремін. Қазақстан Республикасының бүкіл дипломатиялық корпусын осы айтулы мерейтоймен шын жүректен құттықтаймын.

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан бейбіт, тұрақты және дәйекті дамып келе жатқан мемлекет ретінде беделін нығайтып, халықаралық және өңірлік ынтымақтастыққа өзінің берік бейілділігін растады.

Қазақстанның қарусыздану және ядролық қаруды таратпау жөніндегі жаһандық күн тәртібіне қосқан үлесін ерекше атап өткім келеді. Қазақстан ядролық сынақтарға жаппай тыйым салу туралы шартты дайындауда маңызды рөл атқарды, сондай-ақ 29 тамызды Ядролық сынақтарға қарсы халықаралық іс-қимыл күні деп жариялау туралы бастама көтерді. Дәл осы күні осыдан 30 жыл бұрын Семей ядролық сынақ полигоны ресми түрде жабылды. Қазақстан азаматтары ядролық сынақтардың денсаулыққа және экологияға қандай зиян келтіретінін жақсы біледі: әлемдегі ядролық қарудың барлық сынақтарының төрттен бір бөлігі Семей полигонында өткізілді. Миллионнан астам қазақстандық азамат көп жылдық сынақтардан зардап шеккендер ретінде танылды.

Бірнеше жылдан кейін Қазақстан Орталық Азияда ядролық қарудан азат аймақ құру жөнінде маңызды бастама көтерді. Орталық Азиядағы ядролық қарудан азат аймақ туралы шартқа 2006 жылғы 8 қыркүйекте Семей полигоны аумағында қол қойылды.

Тәуелсіздік жарияланған кезден бастап Қазақстан көпжақты ынтымақтастықты дамыту бағытына берік болып қала береді. 2017-2018 жылдары Қазақстан халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікті нығайтуға және қолдауға үлкен үлес қосып, БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесіне сайланған бірінші Орталық Азия мемлекеті болды. 2017 жылы Астанада сирияралық келіссөздердің бірінші раунды басталды, ол Женевада БҰҰ қамқорлығымен Сириядағы жағдайды реттеу бойынша келіссөздер прогресін жандандырды.

Өткен жылы Ауғанстанда әскери-саяси және гуманитарлық дағдарыс басталған кезде Қазақстан тағы да бейтарап қалмай, БҰҰ-ның Алматыдағы Ауғанстанға жәрдемдесу жөніндегі миссиясының қызметкерлерін көшіру бойынша көмекті уақтылы ұсынды және онда ауған халқына халықаралық көмек көрсету орталығын құрды.

Қазақстан мен БҰҰ арасындағы қарым-қатынастар табысты дамып келе жатқан тағы бір бағыт орнықты даму мақсаттарын ұлттық деңгейде іске асыру болып табылады. Осыған байланысты Қазақстанның БҰҰ-ның климаттық күн тәртібін қолдауы мен елдің 2060 жылға қарай экономиканы декарбонизациялау бойынша жоспарлы бағытын ерекше атап өткім келеді.

Қазақстанның мәдени дипломатияға белсенді қатысуы да маңызды болып табылады. БҰҰ Женева бөлімшесі Қазақстанның Ұлттар сарайының мәдени мұрасын сақтау және көбейту жөніндегі көп жылғы күш-жігерін ерекше бағалайды. Қазақстанның халықаралық Женевамен жемісті ынтымақтастығы халықаралық қоғамдастық алдында тұрған міндеттердің кең ауқымы бойынша одан әрі дами беретініне және нығая беретініне сенім білдіремін.

Осы үдерістердің бәрінде Қазақстанның дипломатиялық корпусы үлкен рөл атқарады, мен Сіздерді 30 жылдық мерейтойымен тағы да шын жүректен құттықтаймын!

Назарларыңызға рақмет!

Еуропалық Одақтың Сыртқы істер және қауіпсіздік саясаты жөніндегі Жоғарғы Өкілі және Еуропалық Комиссияның Вице-президенті

Жозеп БОРРЕЛЬ

Құрметті әріптестер мен достар!

Өткен жылдың желтоқсан айында Қазақстан өз Тәуелсіздігінің 30 жылдық мерекесін атап өтті. Ал бүгін Қазақстан дипломатиялық қызметі 30 жылдық мерейтойын атап өтуде. Қазақ дипломатиясының сан ғасырлық мұрасы бар, ол Ұлы Даланың дана дипломатиясының мұрасы болып табылады. Бұл мұра әлемдегі ең үлкен елдің бірі болып табылатын, Еуропа мен Азияның қиылысындағы мемлекетті сақтап қалуға көмектесті.

Қазақстандық дипломаттар көбінесе күрделі геосаяси контексте және теңізге шығудың болмауымен сипатталатын географиялық жағдайда Қазақстанды егеменді, бейбіт және ашық мемлекетке айналдыру үшін жұмыс істеді.

Соңғы 30 жылда Қазақстан өзін халықаралық қоғамдастықтың белсенді және құрметті мүшесі ретінде танытты.

Қазақстан – жаһандық ядролық қарусыздану мен оны таратпаудың басты жақтастарының бірі, Орталық Азиядағы жетекші мемлекет және Еуропалық Одақтың сенімді серіктесі, әрі досы.

Еуропалық Одақ атынан Қазақстан мемлекетін және оның дипломаттарын шын жүректен құттықтаймын және алдағы уақытта сіздерге мол табыс, өркендеу және бейбіт даму жолын тілеймін!

Рақмет!

*ЕҚЫҰ-ның аз ұлттар істері жөніндегі
Жоғарғы комиссары,
Қазақстан Республикасының
Сыртқы істер министрі (2016-2019)*

Қайрат ӘБДІРАХМАНОВ

**Құрметті Мұхтар Бескенұлы!
Жоғары мәртебелі әріптестерім, достарым, Қадірлі ардагерлер!
Қадірменді қауым!**

Бүгін Қазақстан үшін, Қазақстанның Сыртқы істер министрлігінде қызмет еткен және қызмет етуші дипломаттарымыз үшін ерекше мерекелі күн. Сіздерді Қазақстанның дипломатиялық қызметінің 30 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын. Бүгінгі салтанатты түрде аталып өтіп отырған мерекемізде сөз сөйлеу – мен үшін үлкен құрмет!

Осыдан үш онжылдық бұрын Қазақстан тәуелсіз мемлекет болып қалыптасқаннан соң ел басшылығы алдында сыртқы саяси қызметті жүзеге асыратын дипломатиялық қызмет жүйесін құру міндеті тұрды. Осы ретте, ел билігі еліміздің Сыртқы істер министрлігінде Қазақстанның мүддесін қорғайтын, әлеуетін арттыратын білікті кадрларды даярлау, халықаралық ұйымдар жүйесіне Қазақстан дипломаттарын кеңінен таныстыру және жалпы халықаралық аренада Қазақстан дипломаттарының беделді, сыйлы болып танылуына бар жағдай жасады. Осының арқасында өзім сияқты қазақ дипломаттары халықаралық ұйымдарда қызмет етуде.

Халықаралық қауымдастықта тәуелсіз Қазақстанның беделінің өсуіне, еліміздің бастамаларының кеңінен танылып, мойындалуына біздің дипломаттарымыз аса маңызды үлес қосуда. Осы ретте, бүгінгі конференцияға қатысушылар қатарында министрлікке мен алғашқы қадам басқанымда маған бағыт-бағдар

берген, ұстаздық еткен, қазақ дипломатиялық қызметінің ардагерлерінің отырғанын және олардың осы қызметтің қалыптасуына орасан зор үлес қосқанын атап өткім келеді. Түскен мүмкіндікті пайдалана отырып, қызметтес болған әріптестеріме, ұстаздарыма, басшыларыма шексіз алғысымды айтқым келеді. Менің сыртқы саяси қызметке арнаған еңбек жолымда жеткен жетістіктерім – Сіздердің еңбектеріңіздің нәтижесі деп білемін. Қазірде тәуелсіз Қазақстанның сыртқы саяси органында білгір, талапты да талантты жас дипломаттар, әсіресе әйел адамдардың қатары артуда. Бұл мені ерекше қуантады.

Қымбатты әріптестер!

Бүгінде Қазақстан дүниежүзінің барлық елдерімен өзара тиімді қарым-қатынас орнатқан өркениетті елдер қатарына қосылды. Еліміз Халықаралық ұйымдармен тығыз ынтымақтастық орнатып, сол ұйымдар шеңберіндегі жұмысында белсенділік танытты.

Қазіргі таңда халықаралық ұйымдар, соның ішінде ең ірі өңірлік ұйым – Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы әлемнің әртүрлі аймақтарындағы қайғылы оқиғаларды алаңдаушылықпен бақылауда. Тараптар арасында бейбітшілікке бағытталған мағыналы диалогтың болмауына барлығымыз куәміз.

Осы ретте, Қазақстандық дипломатиялық қызметтің бітімгершілік әлеуеті мен ел басшылығының бейбітшілікке негізделген бастамалары үлкен сұраныста екені анық. Біз халықаралық қауымдастыққа кез келген мәселеде тараптарды келіссөз үстеліне отырғызып, ең өзекті мәселелердің шешімін табуға қолғабыс көрсетуге қабілетті екенімізді бірнеше рет дәлелдеген болатынбыз. Уақыт тығыздығына байланысты нақты мысалдарды келтірмей-ақ қояйын, және ол туралы осы отырысқа қатысушылар өз ойларымен бөлісер.

Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы, оның Бас хатшысы, Демократиялық институттар мен адам құқықтары жөніндегі бюросы, БАҚ бостандығы жөніндегі өкілі және менің Ұлт азшылықтары істері жөніндегі Жоғары комиссары кеңсем Қазақстанда демократиялық реформаларды жүзеге асыру бойынша өзара тиімді ынтымақтастық пен серіктестікті одан әрі нығайтуға

дайын. Осы ретте, ЕҚЫҰ-ның 21 ғасырдағы тұңғыш және әзірге жалғыз саммиті Қазақстанның төрағалығымен 2010 жылы желтоқсанда елордамызда өткізілгенін атап өткен жөн. Сол отырыста қабылданған 2010 жылғы Астана мерейтойлық декларациясы осы күнге дейін Ұйымның мемлекет және үкімет басшылары деңгейінде келісілген жалғыз саяси құжат болып табылатынын ерекше атап өткім келеді.

Бүгінде Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы төрағаларының Қазақстанға келуі дәстүрге айналғаны анық. Жақында Варшавада Ұйымның Төрағасы, Польшаның Сыртқы істер министрі Збигнев Рау мырзамен кездескенімде, ол біздің елге өткен айда келген сапарынан ерекше әсер алғанын білдірді. Сонымен қатар, сол сапарда кездескен Қазақстанда тұратын поляк азаматшасының өз қызын мүмкін Польшаға білім алуға жіберсе де, оның болашағын Отаны – Қазақстанмен болуын қалайтынын мысал ретінде келтірді. Министр Рау белгілі діни қызметкер, архиепископ Томаш Пета: «Біз поляктар Қазақстанда өзімізді еркін сезінеміз!» деген сөзін келтірді. Жалпы, Пета мырзаның ұлты поляк болса да, таңдауы бойынша қазақстандық екені жиі айтылады.

Қазақстанның тіл саясаты мен ана тіліне негізделген көптілді білім беру жүйесін дамыту және ұлтаралық келісімді нығайту жөніндегі тәжірибесі қазіргі таңда жоғары сұранысқа ие. Менің кеңсемнің Орталық Азиядағы көптілді білім беру бағдарламасы осы бағыттағы жұмысқа көп көңіл бөледі. Мұндай бастамалар көпұлтты қоғамды біріктіруге шақырады.

Сонымен қатар, Қазақстанның оң бастамаларының бірі әлем елдерінің дінаралық диалогын нығайту мәселесі қазіргі жағдайда өте өзекті. Осы ретте, биыл қыркүйек айында Нұр-Сұлтан қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының кезекті съезіне шақыру алу мен үшін үлкен мәртебе болды және аталған іс-шара шеңберінде сіздермен күзде жүздесемін деп үміттенемін.

Құрметті достар!

Бүгінгі мерекелік іс-шара бізге Қазақстанның дипломатиялық қызметінің жеткен биіктеріне шолу жасап, мемлекетіміздің бүгінгі мен болашағы туралы ой толғауға мүмкіндік беруде.

Сіздерді бүгінгі қазақ дипломатиялық қызметі күні мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын және еңбектеріңізге табыс, шаңырақтарыңызға амандық, елімізге ашық аспан тілеймін!

Еліміздің жарқын болашағы жалынды жастарымыздың қолында екенін ескере отырып, бүгінгі алаңда айтылған сөздер жас дипломаттарымызды шабыттандырып, Жаңа Қазақстанның жаңа жолын салуға ерекше серпін береді деп сенемін.

Назарларыңызға рақмет!

*Түркі Мемлекеттері Ұйымының
Бас Хатшысы*

Бағдат ӘМІРБЕВ

**Құрметті Министр Мұхтар Тілеуберді!
Құрметті әріптестер!
Ханымдар мен мырзалар!**

Қазақстанның дипломатиялық қызметінің 30 жылдығын мерекелеуге орайластырылған осы құнды конференцияда сөз сөйлеу, мен үшін ерекше шаттық.

Соңғы үш онжылдықта өзін тәуелсіз Қазақстанның негізгі құбылысы ретінде және көпжақты ынтымақтастық, көпвекторлы, прагматизм және ұлттық мүдделерінің қағидаттарына негізделген, сыртқы саясаттың тиімді моделінің сәулетшісі ретінде көрсете білген. Мен қазақстандық дипломатияның қалыптасу процесінің бір бөлігі болғанымға мақтан тұтамын. Қазақстанның дипломатиялық қызметі мемлекеттің саяси, экономикалық, әлеуметтік және мәдени дамуына елеулі үлес қосты.

Біріншіден, тәуелсіздіктің алғашқы күндерінен бастап қазақ дипломатиясы еліміздің халықаралық беделін биікке көтеруіне ерекше рөл атқарды. Қазақстан Үлкен Еуразияның ең маңызды субъектілерінің бірі бола алды және Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін бұрынғы совет кеңістігін тұрақтандыруға елеулі үлес қосты.

Екіншіден, Қазақстан іс жүзінде Азияда бейбітшілік, қауіпсіздік және ынтымақтастық механизмі болып табылатын, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңесін (АӨСШК) құруды ұсынды. Осы сындарлы процесс Азия құрлығын

сенім мен тұрақтылық континентіне айналдыру жолында балама-сыз амал еді.

Үшіншіден, Қазақстан ядролық қарусыздану сияқты іргелі жаһандық бейбітшілік пен қауіпсіздік процестеріне жаңа тәсіл ұсыну арқылы Орталық Азия мен Батыс әлемі арасындағы маңызды көпірге айналды.

Төртіншіден, Қазақстан заманауи мұсылман елі ретінде Ислам әлеміне үлгі болып, Ислам дінінің жаһандық оң имиджін қорғауға, оны нығайтуға елеулі үлес қосты. Бұл ретте Қазақстан жаһандық конфессияаралық диалогіндегі өте маңызды бастама ұсынып, Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының көптеген съездерін сәтті өткізу арқылы өркениеттер диалогына жаңа қыр әкелді.

Бесіншіден, Қазақстан еуразиялық кеңістіктегі интеграциялық және ынтымақтастық үдерістерінің қозғаушы күші болды, бұл өз кезегінде оны халықаралық қоғамдастықта сенімді серіктес ретінде танылуына ықпал болды.

Қазақстан Түркі ынтымақтастығы ұйымдарын, соның ішінде түркітілдес мемлекеттердің ынтымақтастық кеңесін институционалды құрудың бастамашысы болды. Қазақстанның осы күшжігерінің арқасында қазіргі таңда кең Еуразия аймағында жаңа геосаяси құбылыс ретінде қалыптасқан, бірлескен, берік және жаңа Түркі әлемі дүниеге келді.

Қазақстан Еуразиялық экономикалық одақтың құрылтайшысы және Экономикалық ынтымақтастық ұйымы сияқты маңызды халықаралық экономикалық ұйымдарда маңызды субъекті бола отырып, аймақтағы экономикалық ынтымақтастықтың жаңа моделін құруда маңызды рөл атқарды.

Қазақстан секілді аз ғана уақыт ішінде зор ғаламдық мәні бар зор табыстар мен қол жеткізген бастамаларға ие болғанына мақтана алатын ел әлемде тапшылық екенін мойындаған жөн. Осы тұрғыдан алғанда, қазақ ұлтының егемендігін, аумақтық тұтастығын, бостандығын қорғау жолында аса маңызды құрал болып табылатын, қазақ дипломатиясының өкілдері ретінде мақтан тұта аламыз және шын мәнінде мақтанамыз.

Осы орайлы сәтті пайдалана отырып, қазіргі таңда әлемдік аты бар дипломат, Жоғары Мәртебелі Президент Қасым-Жомарт Тоқаев басқарып отырған мәңгілік кең байтақ қазақ елінің тәуелсіз және гүлденген болашағы үшін Қазақстан дипломатиясының алдағы жылдарда, онжылдықтарда және ғасырларда тамаша жеңістерге жете беруін шын жүректен тілеймін.

Назарларыңыз үшін көп рақмет!

*Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім
шаралары жөніндегі кеңес Хатшылығының
Атқарушы директоры*

Қайрат САРЫБАЙ

Құрметті Мұхтар Бескенұлы!

Құрметті әріптестер!

Құрметті қазақ дипломатиясының жанашырлары/ардагерлері!

Тәуелсіз еліміздің дипломатиялық қызметі 30-жылдық жеңіске жеткенде, сыртқы саясаттағы жетістіктерімізге көз жүгіртіп, ақсап келе жатқан тұстарымызға сараптама жүргізіп, оң мен солды айырып, болашаққа бағдар қою маңызды. Осы ретте, Сыртқы істер министрлігінің басшылығы мен конференцияның ұйымдастырушыларына бүгінгі пікір алмасуға қатысу мүмкіндігі үшін алғыс білдіремін.

Қазақстан Республикасы тәуелсіздіктің елең-алаңында халықаралық құқықтың дербес субъектісі бірден әлем қауымдастығының дамуы мен қауіпсіздігін ойлап, бірқатар жаһандық бастамаларды алға қойып, сан алуан шаралардың басын қайырды. Қазақстан сыртқы саясатының негізгі бағыттары, ең алдымен, еліміздің географиялық мекені және оның ұлттық мүдделері мен болмысы сынды аса маңызды факторлардың ықпалымен қалыптасты. Көпвекторлы сыртқы саясатқа ден қойды.

Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін, өз алдына дербестігін алған елдер арасында саяси, экономикалық және ұлтаралық қатынастарда терең қарама-қайшылықтар орын алған тұста, 1992 жылдың қазанында БҰҰ Бас Ассамблеясының биік мінберінен тәуелсіздікке қолын енді ғана жеткізген жас мемлекеттің Тұңғыш Президенті

Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары Кеңесін шақыру туралы көреген бастамасын ұсынды. Азия құрлығындағы қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша әмбебап және оңтайлы механизм құру керектігін басып айтты.

Азиядағы қауіпсіздік мәселері бойынша серіктестік институтын құру бұған дейін де талай мемлекет басшылары көтерген тақырып болғанына қарамастан, олар көпшіліктен қолдау таппай, іс жүзінде жүзеге асырылмады. Бұл Азияның саяси, экономика, мәдени және діни тұрғыдағы сан-алуандығын ескере отырып, ортақ мәмілеге қол жеткізудің оңайға соқпайтынына байланысты болса керек. Десе де, халықаралық қауымдастық жас мемлекеттің әлеуетіне сенім артып, жаңа бастамаға дем берді.

Азия Кеңесін құру бастамасының түп-төркінінде дербестігін енді ғана алған елімізді «соқтықпалы, соқпақсыз» жолдардан аман-есен алып шығып, тәуелсіздіктің тұғырын дер кезінде нығайту мақсаты тұрғандығы анық. Оған қоса, көршіңде тыныштық болмаса, оның әсері тимей қоймайтынын жете түсінген Нұрсұлтан Әбішұлы бүгінде Азия халықтарының көкейкесті мәселелерімен шұғылданып отырған құрлығымыздағы бірегей ұйымның негізін қалаушысы болып мойындалды.

Азия Кеңесін құруға бағытталған Қазақстан дипломатиялық қызметінің жинақтаған тәжірибесі одан кейінгі жылдары Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы, Ислам ынтымақтастық ұйымы, БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесі және басқа да көпжақты құрылымдардағы Қазақстанның сәтті төрағалығының іргетасын қалады.

Қазақстан үшін Азия Кеңесінің дамуы маңызды, өйткені Кеңестің негізін қалаушысы мен бастамашысы ретінде Азия Кеңесі қызметіндегі ұсыныстарды жаңа бағытқа қарай алға басуды еліміз өз мойнына алды. Бұл туралы Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев түрлі халықаралық алаң мен ең жоғарғы деңгейдегі екіжақты кездесулер аясында шегелеп айтып жүр.

2020-2022 жылдардағы Қазақстан төрағалығы шеңберінде Азия Кеңесін толыққанды халықаралық ұйымға айналдырудың

стратегиялық мақсаттарына негізделген бірқатар маңызды басымдықтарын айқындады.

Былтыр қазан айында өткен Азия Кеңесі Сыртқы істер министрлерінің 6-кездесуі жұмысына қатысып отырған делегация басшыларымен кездесу шеңберінде Қасым-Жомарт Кемелұлы «Кеңестің халықаралық ұйымға қажетті барлық элементтері, атап айтқанда негізгі құжаттары, басқарушы және жұмыс органдары, оперативтік бюджеті мен тұрақты хатшылығы бар. Ұсынылып отырған трансформация Азияның жаһандық істерді реттеудегі жаңа рөлін айқындай түседі. Бұл қадам Кеңеске мүше мемлекеттердің ірі құрлықтағы ортақ, бірыңғай және тұтас қауіпсіздіктің архитектурасын қалыптастыруға бейілді екенін нақтылайды», – деп атап өткен болатын.

Оған қоса, 2022-2024 жылдары АӨСШК төрағалығына Қазақстанды ұсына отырып, еліміздің кандидатурасы мақұлданған жағдайда Кеңестің игі миссиясын орындау үшін ұжымдық күш-жігерді нығайту жолында жаңа мандатты пайдалануға міндеттеме алатынымызды мәлімдеді.

Президент Тоқаевтың салған бағдарымен 2022 жылғы 12-13 қазанға жоспарланған Азия Кеңесінің алтыншы Саммитінде қарастырылатын негізгі құжаттар да, Кеңестің әрі қарай дамуының жолын бекітпек.

Қазақстанның көпвекторлы саясатының нәтижесінде аяққа тұрған ұйым бүгінде Азия өңіріндегі 35 мемлекетті және жер шарындағы миллиардтаған халықтың көкейкесті мәселесін шешіп отырған тиімді көпқырлы құрылым. Мұның артында Қазақстанның әлемдік тұрақтылық пен бейбітшілік жолында атқарған өлшеусіз еңбегі жатыр. Азия Кеңесінің дамуы, өркендеуі және өміршеңдігі еліміздің жаһандық ортадағы абыройын асқақтай түсетіні кәміл.

Құрметті әріптестер,

Ұлы Дала Елінің жарқын болашағы үшін сыртқы саяси мүдделерін ілгерілету жолында қызмет етіп отырған барлық әріптестерімізді төл мерекемізбен құттықтаймын. Еңбектеріңізге табыс тілеймін!

I ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ: «Қазақстан дипломатиясының тарихи ретроспективасы»

*Ресей Федерациясының
Сыртқы істер министрлігі
Мәскеу мемлекеттік халықаралық
қатынастар институтының ректоры*

Анатолий ТОРКУНОВ

Сіздерді Қазақстанның Дипломатиялық қызметінің 30 жылдығы секілді айтулы оқиғамен шын жүректен құттықтаймын.

Бұл кезең тарихи тұрғыдан қысқа болып көрінгенмен, дипломатия тарихшысы ретінде, көптеген дипломатиялық қызметтердің ондаған жылдар бойы барлық нәтижелерге қол жеткізуге тырысқанын білемін, бірақ жоғары нәтиже әрқашан бола бермейді. Қазақстанның дипломатиялық қызметі әлемде белгілі болғандықтан, сіздер 30 жыл ішінде өте көп жетістікке жеттіңіз. Осыған байланысты оның негізі Кеңес Одағы кезеңінде республикалық СІМ болған кезде және Қазақстанның көптеген жігіттері Кеңес СІМ-де жұмыс істеп, содан кейін Қазақстан СІМ-де жұмыс істеген кезде қаланғанын мойындамауға болмайды. Бірақ бұл 30 жылдық оқиғалардың маңыздылығын төмендетпейді. Қазақстан дипломатиясы әрдайым биік мақсаттарға бағдарланған болғандықтан, өзіне әрқашан екі жақты қатынастарды және Кеңес Одағының бұрынғы республикаларымен қатынастарды дамытуға байланысты маңызды міндеттер қойды. Дипломатия ресей-қазақстандық қарым-қатынастарды нығайтуда маңызды рөл атқарды және атқаруды жалғастырады.

Бірақ, Қазақстанның дипломатиясы ядролық қаруды таратпау мәселесі бойынша әрқашан айрықша қағидатты ұстанымда болғандығына тоқталмау мүмкін емес. Қазақстан дипломатиясы конфессияаралық диалогтың бастамашысы болды. Қазақстан дипломатиясы аса күрделі өңірлік қақтығыстарды шешуге белсене қатысады. Мен бұл жағдайда Астана процесін және Сириядағы реттеу проблемаларын шешуді айтып отырмын. Бірақ, ММХҚИ ректоры ретінде Қазақстанның СІМ-де біздің университеттің бұрынғы, кеңестік жылдардағы көптеген түлектері, әрине, Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін да көп түлектері жұмыс істейтінін айту мені өте қатты қуантады, және олар менің ойымша Қазақстан дипломатиясының ұстанымын нығайтуда маңызды рөл атқарады. Біздің университетімізді тәмамдап Сыртқы істер министрлері, Қазақстанның дипломаттары бола тұра әлемнің ең маңызды елдерінде қызмет еткен Қазақстанның көптеген елшілерін білемін. Бірақ, әрине, университет түлегі Сыртқы істер министрі кейіннен Ел Президенті болғанын айтпау мүмкін емес. Мен Қасым-Жомарт Кемелұлын айтып отырмын, әрине, бұл біз үшін мақтаныш және Қазақстанның дипломатиясы тек дипломатияда ғана емес, сонымен қатар әртүрлі деңгейлерде, соның ішінде ең жоғары мемлекеттік деңгейде жұмыс істей алатын кадрларды ұсынатындығының тағы бір дәлелі.

Сіздерді шын жүректен құттықтағым келеді, сіздердің жұмыстарыңызды қызығушылықпен бақылап отырмыз деп айтқым келеді және Қазақстанның дипломатиясы бүгінде ел алдында, республика алдында тұрған өте күрделі мәселелерді шеше алатынына сенімдімін. Сонымен қатар, Қазақстан мен Ресей арасындағы байланыстарды нығайту үшін қолдан келгеннің бәрін жасайтын болады.

Сіздердің жұмыстарыңызда сәттілік тілеймін, Мереке құтты болсын!

*Қытай Халық Республикасының
Үкіметінің Еуразия мәселелері бойынша
арнайы өкілі*

Ли ХУЭЙ

**Құрметті қазақстандық дипломат-әріптестер, қымбатты достар!
Салеметсіздер ме конференцияға қатысушылар!**

Қазақстан дипломатиясының құрылғанына 30 жыл толуына орай, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Сыртқы істер министрі Мұхтар Тілеуберді мен барлық қазақстандық дипломат-әріптестерді құттықтауға және шын жүректен ізгі тілектерімді жеткізуге рұқсат етіңіздер!

Тәуелсіздік алған күннен бастап Қазақстан өзінің ұлттық ерекшеліктеріне сәйкес даму жолын сәтті ұстанды, экономикалық құрылыс пен әлеуметтік дамуда айтарлықтай табыстарға қол жеткізді. Қазақстан әлемнің барлық елдерімен достық байланыстарды тереңдете дамытты, жаһандық басқаруға белсенді қатысыты, өткір мәселелерді шешуді ілгерлетті, өз елінің дамуы мен қауіпсіздігі мүдделерін тиімді қорғады, сондай-ақ халықаралық және өңірлік бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтауға белсенді үлес қосты.

Жақында Қазақстан Конституцияға өзгертулерді енгізу бойынша референдумды ойдағыдай өткізді. Қытайлық тарап осыған орай өзінің жылы лебіздерін білдіреді.

Президент Қ.Тоқаевтың берік басшылығы және бүкіл Қазақстан халқының бірлескен күш-жігерінің арқасында «Жаңа Қазақстанның» құрылысы сөзсіз жарқын жетістіктерге жететіндігіне сенімдімін!

Биыл Қазақстан мен Қытай арасындағы дипломатиялық қатынастардың орнағанына 30 жыл толды. Қытайдың Қазақстандағы

бұрынғы Елшісі ретінде, мен Қазақстан және Қытай арасындағы достық пен тату көршіліктің 30 жылдық күрделі даму үдерісіне куә болу мәртебесіне ие болдым, өмірлік қуатпен екі ел арасындағы барлық саладағы өзара тиімді ынтымақтастықты дамытудың зор әлеуетін өз басымнан өткердім. 30 жыл ішінде екі ел әрдайым өзара құрмет, тату көршілік және достық, өзара сенім мен ортақ сын-тегеуріндер алдындағы жан-жақты ынтымақтастық, өзара тиімділік пен ұтымдылық қағидаттарын ұстана отырып, бірлескен күш-жігер мен екіжақты қатынастардың үздіксіз серпінді дамуын ілгерілетті, мәңгі жан-жақты стратегиялық әріптестіктің жаңа биіктігіне қол жеткізді және жаңа дәуірде мемлекетаралық қатынастарының үлгілі моделін құрды.

Ағымдағы жылғы ақпанда ҚР Президенті Қ.Тоқаев пен ҚХР Төрағасы Си Цзиньпин кездесу өткізіп, екі ел мен олардың халықтарына одан да көп пайда әкелетін Қазақстан-Қытай қарым-қатынасының келесі «алтын 30 жылдық» кезеңін бірлесіп ашуды келісті.

«Осымен тоқтамаңыз және жаңа жетістіктерге ұмтылыңыз». Жаңа тарихи кезеңді бастай отырып, Қытай Қазақстанмен бірге бір жолмен жүруге, екі мемлекет басшылары қол жеткізген маңызды уағдаластықтарды бекем жүзеге асыруға, өзара саяси сенімді үздіксіз ілгерілетуге, стратегиялардың ұштасуын нығайтуға, ынтымақтастық әлеуетін ашуға, тату көршілік пен достықты тереңдету жолын өткеруге, Қазақстан-Қытай достығының бұдан да жарқын жаңа тарауын бірге жазуға дайын.

Сөзімді тәмамдай келе, Қазақстанның барлық дипломаттарын мерекемен тағы да шын жүректен құттықтауға рұқсат етіңіздер! Достас Қазақстан халқына амандық, байлық пен өркендеу, ал Қазақстан-Қытай достығына ұзақ ғұмыр мен мәңгілік жастық шақ тілеймін!

*Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
Шығыстану институтының
бас ғылыми қызметкері*

Меруерт ӘБУСЕЙІТОВА

Құрметті халықаралық конференцияға қатысушылар!

Қазақстан дипломаттарын Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметінің 30 жылдығымен құттықтауға рұқсат етіңіздер. Менің баяндамам Қазақ хандығының сыртқы саясатының тарихына, сондай-ақ дала көшбасшыларының, Қазақ хандығының дипломатиясына арналады.

Мұнда Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың 20 және 30-жылдары Қазақстан Республикасының сыртқы саясат тұжырымдамасында өте дәл сөздері айтылды, онда ол Шығыс елдерімен қатынастарды нығайту қажеттілігін атап өтеді. Сондай-ақ Орталық Азия елдерімен ынтымақтастықтағы көпжақты диалогты кеңейту, оның маңыздылығы бұлжытпай артып келеді.

Қазақстандағы қазіргі заманғы саяси, сыртқы саяси, әлеуметтік-мәдени және рухани процестерді тарихи мұраға жүгінбей түсіну мүмкін емес. Бұрын Ұлы дала түрлі оқиғаларға тартылған болатын, бұл қазіргі кезеңдегі тарих призмасы арқылы өңірдің геосаяси үрдістерін зерттеуді өзектендіреді. Сондықтан мен Қазақ хандығының және қазақ халқы дипломатиясының осындай сәттеріне қысқаша тоқталғым келеді.

Біз мұрағат құжаттары ретінде, араб, парсы, түркі, қытай және басқа да тілдерде жазылған жазбаша құжаттар негізінде дереккөздерді, сондай-ақ әлем музейлерінде сақталатын көрнекі артефактілерді, яғни бүгінгі күнге дейінгі әлемдік мұрағаттарда сақталған бірегей әлем көздерінің үлкен қорын тапқанымыз белгілі. «Мәдени

мұра» және «Архив 2025» мемлекеттік бағдарламалары аясында 20 жылдан астам уақыт бойы біз осы архивтерде іздестіру және зерделеу жұмыстарын жүргізіп келеміз. 100-ден астам еңбегі бар осындай еңбектер, материалдар Қазақстан шығыстанушыларының бірегей еңбектерінде жарық көрді, олардың барлығы қазақ мемлекеттілігінің тарихына ғана емес, сонымен қатар қазақ хандарының сыртқы саясаты мен дипломатиясының тарихына арналған.

Сондай-ақ, бірінші кезекте мен Қытай Халық Республикасының тарихи мұрағаты болып табылатын Қытай қорына тоқталғым келеді, онда зерттеу барысында Қазақ хандарының түрлі елдердің билеушілерімен 72 мың хат-хабары табылды. Бұл өте қызықты құжаттар, онда әртүрлі келісімшарттардың мәтіндері, қолтаңбалар кездеседі.

Соңғы уақытта, біз сондай-ақ осындай бағыттағы жұмыстарды Түркияда, Францияда жүргіздік. Осы тұста, Ақмарал Хайдаровнаның еңбегін атап өткім келеді, себебі сол кісінің арқасында, және таза кездейсоқтық оқиға салдарынан, біз қазақ елшілерінің кездесуі бейнеленген атақты Джузеппе Костильоне картинасын көруге мүмкіндік алдық, мұнда Қытай императоры Цяньлунға олар үш тамаша атты сыйға тартып тұрғаны бейнеленген. Қазақ елшілері бейнеленген суретшінің көптеген жұмыстарын біз өз еңбектеріміз арқылы жариялаған болатынбыз. Бұл бізге Қазақ хандығы кезінде арнайы дипломатия институтының болғанын көрсетеді. Бұл сурет бірегей және ғалымдар арасында ғана емес, сонымен қатар тарихи өнерге қызығушылық танытқандар арасында да танымал.

Сондай-ақ біз Ұлыбритания, Швейцария сияқты елдермен де жұмыс істедік, онда Қазақ хандығының хандары мен сұлтандарының келіссөздерінің құжаттары, Ұлыбритания қорында сақталған құжаттар мен хаттамалар табылды. Сондай-ақ, 1864-1869 жылдары біздің қазақ елінің кең даласында төрт рет болған швейцариялық саяхатшы, қонақжайлықтың белгісі және білдірген ілтипаты мен алғысы ретінде біздің билерден және сұлтандардан өз сапарларында ерекше кілемдер алған екен. Дәл осы кілемдер, сол өткен уақыттың өзінде біздің еліміздің аумағында нақты әкімшілік құрылымдардың болғанын куәландырады деп айтуға мүмкіндік береді.

Кілемде бейнеленген адамдардың орналасуын мысал ретінде келтіруге болады. Егер ханның ортада тұрғаны бейнеленсе, онда оның екі жағында сұлтандар (оң жақта) және билер (сол жақта), одан әрі байлар, батырлар және басқа да бас қолбасшылар бейнеленгенін байқауға болады. Сондай-ақ, елшілер мен уәкілдерге арналған киіз үйлер, әскери мәселелер бойынша келіссөздер жүргізілген әскери киіз үйлердің болғаны да ақиқат. Сондықтан біздің Президенттің жақында Швейцарияға барған сапарында осы ерекше артефактілер сақталған тарихи мұражайға барып, оларды бағалағанына өте қуаныштымын.

Осы көрменің біздің еліміздің аумағында артефактілердің бірегей нұсқаларымен өтуі үшін белсенді жұмыстар атқарған ҚР-ның Швейцариядағы Елшісі А.Бакаевқа алғыс айтамын.

Осы мысал арқылы мен Қазақ хандығының дипломатиясы қазіргі Қазақстанның дамуында қаншалықты маңызды екенін айтқым келеді. Біздің жұмысымыздың нәтижелері «Қазақстан тарихы» академиялық басылымында жарияланатын болады.

Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігіне, Елшілерге және ғалымдарға осы елдерде жұмыс істеуге көмектесетін адамдарға ризашылығымды білдіремін! Үлкен рақмет!

*Қазақстан Республикасы Сыртқы істер
министрлігі жанындағы
Сыртқы саяси зерттеулер институтының
Басқарма төрағасы*

Болат НҰРҒАЛИЕВ

Қайырлы таң, құрметті әріптестер мен достар!

Мұхтар Бескенұлы атап өткендей Мемлекет Басшысының құттықтау сөзінде, бүгін тойланатын тарихи межеге Қазақстан дипломатиялық қызметі толағай табыспен жетіп отыр.

Қазақстан сыртқы саяси тарихи ретроспективасында жаппай қырып-жоятын қаруды жоюға жасаған жұмыс өте маңызды орын алатыны бәрімізге жақсы белгілі.

Өзімнің қатысым болған Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейінгі алғашқы жылдары қарусыздану проблематикасының кейбір аспектілеріне тоқталайын.

Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін республика аумағында болған ядролық қарудан бас тарту қажеттігіне қатысты біздің дәйекті және қағидатты ұстанымымыз саяси-экономикалық факторлардан басқа, Семей ядролық сынақ полигонының ауыр мұрасымен байланысты болды.

Семей ядролық сынақ полигонын жабу туралы шешімді бүкіл қазақ халқы зор қанағатпен қабылдағаны, әрине, бәрімізге мәлім. Біздің халқымыз ядролық қарудың зиян келтіретін апатын өз басынан толық өткізді. Ядролық жарылыстар біздің еліміздің денесіне салған жарасы өте терең. Ол адамзат тарихындағы ең қауіпті, бүкіл өркениетті жоюға қабілетті қару. Сонда 1991 жылы Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев қабылдаған шешімі дүние жүзінде тұңғыш рет болған жағдай. Шындықтада тарихи

шешім! Өткен ғасырдың аса маңызды шешімдерінің бірі болып табылатыны сөзсіз.

Содан кейін Қазақстан Ядролық қару таратпау туралы және Ядролық сынақтарға жаппай тыйым салу туралы шарттарға қатысушы болды. 1996 жылы Қазақстан аумағында ядролық қарумен байланысты бүкіл инфрақұрылым жойылды. Сонымен Лиссабон протоколында бекітілген уағдаластық жүзеге асырылды. Қазіргі заманда, Қазақстан ядролық істермен байланысты тиісті халықаралық міндеттемелерін қатаң орындауда және жаппай қырып-жоятын қарудың басқа да түрлерін таратпау саясатын дәйектілікпен жүргізіп келеді. Біздің еліміз тәуелсіздіктің ерте күндерінен бастап ядролық потенциалдан бас тартты және таратпау режимін жақтайтынын мәлімдеді.

Мемлекет басшысы бекіткен 2020-2030 жылдарға арналған сыртқы саясат концепцияда басым бағыттардың арасында ядролық қаруға тыйым салу мақсаты қойылған. БҰҰ Бас Ассамблеясының 74-ші сессиясында Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев баяндамасында әлемді ядролық қарудан құтқару маңыздығын айрықша атап өткен. Басқаларды сол талдауға шақыруға біздің толық моральдік кұқығымыз бар. Өкінішке орай, бұл өзекті мәселе бойынша халықаралық қауымдастықта бірлік болмай тұр, айнала толы екіүшті стандарттар қолданылуда.

Оның басты себептері – әлемнің толық қауіпсіз еместігі, сондай-ақ БҰҰ Қауіпсіздік Кеңестің тұрақты мүшелері – бес ядролық мемлекет арасында өзара сенім деңгейі төмендігі. Есіңізге салайын – Ядролық қару таратпау шартқа, дәл 54 жыл бұрын 1968 жылы 1 шілдеде Лондонда, Мәскеуде және Вашингтонда салтанатты түрде қол қойылды. Сол кезде 5 ядролық мемлекет болған. Бірақ кәзір олардың – ядролық мемлекеттердің – саны екі есе көбейді, яғни таратпау орнына бетімен кетуге көзіміз жетті. Бұған қоса, біреулердің ядролық амбициялары олармен көршілес басқаларды өзінің ядролық потенциалға ие болуға дәлелдейді.

Дегенмен, өз аумағында орналасқан ядролық арсеналдан өз еркімен бас тартқан және тәуелсіздіктің барлық 30 жылы ішінде өзінің сыртқы саясатының орталығына әлемді ядролық қарудан

арылтудың игі міндетін қойып отырған Қазақстанның үлгісі әлі күнге дейін бізге халықаралық қоғамдастық тарапынан құрметпен қарауды қамтамасыз етеді. Мысалы, менің АҚШ дипломатиялық қызметінің ардагер әріптестерім жаппай қырып-жою қаруын таратпау мәселесі бойынша халықаралық іс-шараларды өткізу кезінде қарусыздандыру месседжінің адресаттарына Қазақстанның тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы уәждемесін бағалауға мүмкіндік беру үшін қатысуға және қазақстандық тәжірибемен бөлісуге шақырулар білдіреді.

Бес жыл бұрын, 2017 жылы шілдеде, 122 мемлекет өте маңызды құжатты қабылдады. Ол ядролық қаруға тыйым салу туралы шарт. Біздің еліміз сол шартты дайындау кезінде өте белсенді рөл атқарды. Ядролық қаруды заңсыз жариялау – бұл бүкіл халықаралық қоғамдастықтың ең асқақ ізгілікті миссиясы. Мен басқарып отырған Сыртқы саяси зерттеулер институты алдына қойылған міндеттердің бірі – басқа елдердің зерттеулер орталықтарды бұл жұмысқа қатысуға тарту. Одақтасып, ядролық мемлекеттер басшыларды, саясатшыларды, қоғамдық пікір қалыптаушыларды дұрыс шешімге, яғни ядролық қарудан құтылуға шақыруды тиістіміз. Қазақстанның ұстанымын қолдайтын елдер жаппай қырып-жоятын қаруды жоюға, таратпау режимін күшейтуге нақты үлес қосса, 2045 жылға – ол БҰҰ жүз жылдық мерейі-біздің планетамызда ядролық қару атымен жоқтыру мақсатына жетуге мүмкін деп ойдамыз.

Семей ядролық сынақ полигоны ресми түрде 1991 жылдан бастап жабылды. Бірақ, одан кейін полигонда 17 жылға созылған әр түрлі қазақстандық-ресейлік-американдық бірлескен операциялар өткізілді. Көбінде бұл операциялар аса радиоактивті материалдар ланкестер қолына түсуінің нақты қауіпін тоқтатуымен байланысты болған. Полигон жабылған кезі Кеңес мемлекеттің соңғы айларымен түйіс болған.

Алдында дайындалған ядролық-дәрімен байланысты эксперименттер аяқталмай, сарапшылар мен техниктар Семейден Ресейге көшті. Туннельдерде, штольняларда тастаған әр-түрлі заттар мен бұйымдар, бәрі радиация жағынан өте қауіпті. Сынақтар кейін жердің

астында, терең штольняларда плутонийлік калдықтар тасталды. Сол радиоактивті топырақты біреу жинаса, бірнеше тоннадан қажетті химиялық процессті жұмсап, бір ядролық оқ-дәріге жететін плутоний жинауға мүмкін болған.

Аталған 17 жылдың ішінде Республикалық билік Ресей мен АҚШ әріптестерімен бірлесіп бүкіл полигонның аймағында қажетті жұмыстарын атқарды. Американдықтар сол жұмысты қаржыландырды. Олардың шығыны 150 миллион доллар құрды. Өзіңіз білетіндей, американдықтар әр-түрлі операцияларға қызық аттар коюға құмарланады. Шығыс Қазақстанда өткізген арасында «Сапфир» – гауһар, «Амбер» – қәріптас, «Хеджхог» – кірпі, «Номад» деген операциялар табылады. Қазір Дегелен тау етегінде үш жақты тас ескерткіш тұр, үш тілде жазулы 1996-2012. «Әлем қауіпсіздікке үлес қосылды», 1996-2012. «The World has become safer», 1996-2012. «Мир стал безопаснее». Өкінішке орай, заманауи халықаралық жағдай сол сияқты конструктивтік ынтымақтастыққа, әсіресе ядролық державалар арасында, күә болуға аса үмітке қисын бермей жатыр.

Алайда, халықаралық жағдайдың шиеленісуінің қазіргі немесе тіпті бұрын-соңды болмаған қиын жағдайында да, менің жақын досым, ҚХР Үкіметінің Еуразия істері жөніндегі арнайы өкілі Ли Хуэй айтқан «Шанхай рухы» қағидалары ерте ме, кеш пе мемлекетаралық қатынастарда басым болады деп үміттенеміз. Оның сыртқы істер министрінің орынбасары Қытай мен Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы істері жөніндегі ұлттық үйлестіруші ретінде ШЫҰ-ның Бас хатшысы ретінде тығыз өзара іс-қимыл жасадым. Теңдік, өзара түсіністік және серіктестердің ұстанымдарын ескеру, егемендікті, тәуелсіздікті, аумақтық тұтастықты, мемлекеттік шекаралардың мызғымастығын, агрессияға ұшырамауды, ішкі істерге араласпауды, халықаралық қатынастарда күш қолданбауды өзара құрметтеу қағидаттары қазір бұрынғыдан да өзекті.

Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев айтқандай, біздің таңдаған жолымыз – айқын. Прагматизмге негізделген салмақты әрі салиқалы саясаттан еш айнымаймыз.

Қазақстандық дипломаттар еліміздің мүдделерін табандылықпен қорғауға әр уақытта дайын. Осы мүмкіндікті пайдаланып отырып, залда отырған ардагерлерінің мұрасының жаңа генерациясы дипломаттар үшін ұстарлық болады деп сенімді білдіргім келеді. Баршаңызға амандық, нұрлы Отанымыз үшін істеп атқарған қызметтеріңізге үлкен табыс тілеймін!

Назарларыңызға рақмет!

Дипломатия ардагері

Сайлау БАТЫРША-ҰЛЫ

Құрметті ханымдар мен мырзалар! Дипломаттар!

Ең алдымен, баршаңызды Қазақстан Республикасы Дипломатиялық қызметінің 30-жылдығымен шын жүректен құттықтаймын!

Осы тарихи оқиғаға арналған бүгінгі халықаралық конференцияда менің алдымда сөйлеген азаматтар өте қызық мәліметтер келтірді, Қазақстанның сыртқы саясатының жетістіктеріне тоқтады. Осы орайда, Қазақстан дипломатиясының қалыптасуы тарихына тоқтап кетуге рұқсат етіңіздер.

Республика Мемлекеттік Тәуілсіздік жарияламай тұрып Екінші Дүниежүзілік соғыс жүріп жатқанына қарамастан Совет Одағының үкіметі 1944 жылы барлық одақтас республикаларға Сыртқы істер министрлігін құру туралы шешім қабылдады. 1944 жылдың 13 сәуір күні Қазақ ССР Сыртқы істер халық комиссарияты құрылды, кейін оның аты өзгеріп, Сыртқы істер министрлігі болып аталды. Бірінші министр болып, Үкімет басшысының орынбасары Төлеген Тәжібаев тағайындалды, яғни Қазақстан Сыртқы істер министрлігі құрылғанына биыл 78 жыл толып отыр. Бұл министрлікті мемлекет қайраткерлері Әди Шарипов, Балжан Бөлтірікова, Михаил Исиналиев және басқа да елге белгілі тұлғалар басқарды. Сол жылдары Қазақстанға Индонезияның президенті Ахмед Сукарно, Индияның премьер-министрі Джавахарлал Неру, Иранның Шахы Мохаммед Реза Пехлеви және көптеген социалистік мемлекеттердің басшылары ресми сапармен келген. Мен Қазақ ССР Сыртқы істер министрлігіне Бірінші

хатшы болып 1965 жылы қызметке орналастым. Шах Мохаммед Реза Пехлевиді қарсы алуға мен қатыстым.

Қазақстан Республикасы Қазақ Советтік Социалистік Республикасының мұрагері болып есептеледі, сондықтан Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің тарихын қысқартпай 1944 жылдан бастау керек. Мемлекеттің сыртқы байланыс ведомствосының Дипломатия күнін белгілеу мәселесі жөнінде бұрынғы ҚР Сыртқы істер министрі Марат Тәжинге арнайы хат жолдағанмын. Сәйкесінше, министр Тәжин ұсынысымды қабылдады.

Онда екеуміз бұл датаны тарихты ескере отырып, Қазақ ханы Абылайдың Қытай императорымен хат алмасуы және елшілік жіберген күніне белгілесек деген шешімге келгенбіз. Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың Сыртқы істер министрлігі туралы Жарлығы 1991 жылы шыққан. Алайда Дипломатия қызметі күні 1992 жылғы 2 шілдеде шыққан кезекті Жарлығына сәйкес белгіленіп кеткен.

Ал басқа мемлекеттер болса өздерінің тарихын құрметтеп, дипломатиялық ведомствоның құрылған датасын алыстан алып отыр. Ресей Федерациясының Сыртқы істер министрлігі архивтен «посольский приказ» деген сөзді тауып алып, мемлекеттің дипломатиялық қызметі әлдеқашан немесе жүздеген жылдар бұрын бастау алды деп отыр. Өзбектер өзінің тарихын 2000 жылдан астам деп есептейді, қырғыздар болса көрші елдермен байланысын Манас эпосынан бастайды. Ал біз өз тарихымызды, өркениетімізді қысқартып жүрміз. Сондықтан бүгінгі өтіп жатқан халықаралық конференцияны Республика тәуелсіздік алғаннан кейінгі Сыртқы істер министрлігінің қайта құрылуына 30 жыл деп атағанымыз тура болар. Конференцияға қатысып отырған шетелдік дипломаттар және халықаралық ұйымдар басшыларына толық қосымша түсінік бергеніміз жөн шығар.

Тәуелсіз мемлекет құрудағы Қазақ ССР Сыртқы істер министрлігінің еңбегі зор және әлемде жаңа мемлекет пайда болуы мен оны халықаралық деңгейде мойындатуда, шет елдермен дипломатиялық қатынас орнатуда қазақ дипломаттары көп талпыныс жасады.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Санкт-Петербургтағы халықаралық экономикалық форумда айтқан Қазақстанның байсалды және бейбітшіл сыртқы саясатын халықаралық қауымдастық жақсы қабылдады.

Сыртқы істер министрі Мұхтар Тілеубердіні Қазақстан Республикасының Премьер-министрінің орынбасары етіп қосымша тағайындалуы, Шетелдік инвестиция тарту комитетінің біздің министрствоның қарамағына берілуі және шетелдегі қазақ диаспорасымен жұмыс істеу, елге оралуына жағдай жасау Қорының құрылуы үлкен жетістігіміз.

Дендеріңізге саулық, қызметтеріңізге табыс тілеймін. Назарларыңызға көп рақмет!

II ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ: «Жаңа жағдайдағы халықаралық қатынастардың өзекті мәселелері»

*Түркия Республикасының әділдік және даму
Партиясы төрағасының орынбасары*

Нұман КУРТУЛМУШ

Қазақстан мен Түркия арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастардың орнағанына 30 жыл толуына орай, мен өзімнің шынайы құттықтауымды, сәлемімді және құрметімді жеткізгім келеді.

Түркия 30 жыл бойы тәуелсіздік алған сәттен бастап Қазақстанды барлық күш-жігерімен қолдады және бұл елдің халықаралық қоғамдастықтың тұрақты, гүлденген және сенімді мемлекетіне айналуы үшін қолдан келгеннің бәрін жасады. Өйткені Қазақстанның тұрақтылығы тек елдің өзі үшін ғана емес, бүкіл өңір үшін де аса маңызды.

Қазақстан халықаралық қоғамдастықта өркендеген және тұрақты ел болуы үшін Түркия Қазақстанды бар күшімен қолдайды. Түркия достас қазақ халқының әлдеқайда алға жылжуы үшін бірге жұмыс істеуге дайын. Осы тұрғыда, әсіресе, қаңтар оқиғаларынан кейін Қазақстанда тәртіп пен тұрақтылықтың тез орнағанына үлкен қанағаттанушылық білдіргіміз келеді.

Түркия басынан бастап Қазақстанда басталған реформалар процесін қолдайды және бұл өзгерістер Қазақстан халқының

дамуына және елдің гүлденуіне өте маңызды үлес қосады деп санайды.

Осыған байланысты, 5 маусымда өткен референдум келешекте Қазақстанның жарқын болашағына пайда әкеледі деп үміттенеміз. Қазақстан мен Түркия арасындағы қарым-қатынас екіжақты деңгейде оң және халықаралық платформалар, әсіресе түркі мемлекеттері ұйымы арқылы бір-бірімен жақындасу арқылы дамуын жалғастыруда. Осы тұрғыда Түркия өзінің стратегиялық серіктесі, Орталық Азияның маңызды мемлекеттерінің бірі және өңірдегі тұрақтылықтың нышаны, ал қазақ халқы оның маңызды халықтарының бірі деп санайтын Қазақстанды қолдауды жалғастырады. Біздің тарихи, мәдени, тілдік және діни бірлігіміз болып табылатын қазақ халқымен бірге біз Түркия бола отырып, бұдан да жарқын мақсаттарға жетуді жалғастырамыз.

Осы тұрғыда құрметті Президентіміз Р.Ердоғанның құрметті Қ.Тоқаев мырзамен бірге ортақ мәдени ынтымақтастықты, достық және бауырлас екі ел ретінде барлық салаларда бірлескен қызметті, сондай-ақ екі ел арасындағы сауда әріптестігін жоғары деңгейдегі стратегиялық ынтымақтастық тетіктері арқылы нығайту үшін ұсынған ұстанымы маңызды және екі елдің мүдделеріне жауап береді.

Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, біз Қазақстан мен Түркия арасындағы дипломатиялық қарым-қатынастардың орнағанына 30 жыл толуына орай Қазақстанды тағы да құттықтаймыз және Ыстамбұлдан, Түркиядан біздің жылы лебізімізді және сүйіспеншілігімізді Қазақстан халқына жолдаймыз.

Жасасын достық және бауырлас Қазақстан мен Түркия!

*Халықаралық Түркі академиясының
Президенті*

Дархан ҚЫДЫРӘЛІ

Түркі ынтымақтастығы және ғылыми дипломатия

Құрметті Мұхтар Бескенұлы! Қадірлі дипломаттар!

Халықаралық Түркі академиясы атынан және жеке өз атымнан ыстық ықыласымды білдіре отырып, Қазақстан Республикасының Дипломатиялық қызметінің 30 жылдық мерейтойымен баршаңызды шын жүректен құттықтаймын.

Бүгінгі іс-шараны жоғары деңгейде ұйымдастырған ҚР Сыртқы істер министрлігіне ризашылығымды білдіремін.

Қазақстанның сыртқы саясаттағы «көпвекторлы» бағытұстанымының өзегінде халықаралық аренадағы барлық күш орталықтарымен сындарлы әрі теңгерімді, өзара тиімді қарым-қатынас құрып, мемлекет мүдделерін жүзеге асыруға деген ұмтылыс жатқаны белгілі.

Өткен отыз жылда мұндай стратегия жаһандық геосаяси ахуал құбылған сайын өз тиімділігін көрсетіп келді.

Сондықтан Қазақстанның салиқалы сыртқы саясатын тәуелсіздік жылдарындағы еліміздің ең ірі жетістіктерінің бірі деп бағалауға болады.

Қазақстанның көпвекторлы саясатын қалыптастырушы архитекторларының бірі тәуелсіздіктің елең-алаң тоқсаныншы жылдарынан бастап, көп жылдар бойы еліміздің Сыртқы істер министрі қызметін атқарған, мәртебелі мінбер БҰҰ-ын басқарған дүниежүзіне

танымал кәсіби дипломат Президент Қасым-Жомарт Тоқаев екені баршаңызға аян.

Сондықтан еліміздің мемлекеттілігі мен тәуелсіздігіне қауіп төндірген кешегі Қасіретті Қаңтар оқиғаларынан кейін де, Қазақстан Президенті көпвекторлы сыртқы саясат ұстанымынан айнымайтынын анық аңғартты. Мемлекет басшысының бекем ұстанымы оның таяудағы сыртқы саясат бағытында жасаған тағайындарында, сапарларында, шетелдік әріптестерімен екіжақты кездесулерінде көрініс тапты.

Жаһандағы қалыптасқан шиеленісті жағдайда Қазақстан өзінің терең тарихынан тамыр тартқан шығыс пен батыс, күнгей мен теріскей арасындағы дәнекершілік мәртебесін одан әрі күшейтуге бейіл екенін байқатты.

Бұл ретте көп векторлы сыртқы саясатымыздың маңызды бір бағыты – түркі елдерімен ынтымақтастық екені мәлім.

Қазақстан Түркі әлемінің қарашаңырағы ретінде әу бастан бұл бағытқа басымдық берді. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың осы бағытта жүргізген ерен еңбегі баршаңызға белгілі. Бүгін бұл бағытта да сабақтастық сақталып отыр.

Жалпы әлемдегі интеграциялық үдерістер экономикалық, саяси, туыстық және басқа да форматта дамиды. Ал түркі интеграциясы болса – осының барлығын қамтитын жан-жақты интеграция. Үлкен Еуразияның ортасында орналасқан түркі елдері Шығыс пен Батысты, Солтүстік пен Оңтүстікті бір-біріне жалғап тұрған дәнекер ретінде барлық елдермен ынтымақтастыққа ашық.

Бауырлас елдермен ынтымақтастығымызды шартты түрде төрт кезеңге бөліп қарастыруға болады.

Бірінші – 1992-1998 жылдарды қамтитын кезеңде «мәдени-гуманитарлық байланыстар» қарқынды нығайып, халықтарымыздың бірін-бірі жақыннан тани түсуіне нақты қадамдар жасалды.

Екінші – 1998-2009 жылдарды қамтитын кезең. Бұл кезеңде түркі елдерінің байланыстары саяси және экономикалық ынтымақтастық саласына қарай пәрменді өрістеді. Бұл кезеңді «Саяси-экономикалық ынтымақтастық кезеңі» деп белгілеуге болады.

Үшінші – 2009-2020 жылдарды қамтыған «Құрылымдық ынтымақтастық» кезеңі. Бұл жылдары Түркі кеңесі, ТүркПА, Халықаралық Түркі академиясы құрылды. Осылайша, бауырластық жаңа кезеңге аяқ басып, құрылымдық сатыға көтерілді.

Төртінші кезеңде 2021 жылы қарашада болған Ыстамбұл Саммитінде Түркі кеңесі «Түркі мемлекеттер ұйымы» болып өзгерді. Ұйымға Өзбекстан мен Түрікменстан мүше болды. Бұл интеграциялық үдерістің жаңа белеске көтерілгенін білдіреді.

Ұйымға бақылаушы болғысы келетін ынталы елдер санының арта түсуі түркі интеграциясының тиімділігін айғақтайды.

Ыстамбұл саммитінде «Түркі әлемінің геосаяси әлеуетін дұрыс қолдануымыз керек» деген Мемлекет басшысы бұл бағытта жалпы ынтымақтастықпен бірге бауырлас елдердің екі жақты ықпалдасуына аса мән беріп келеді.

Бұл орайда түркі мемлекеттері және соның ішінде Орталық Азия елдері арасындағы интеграция үдерісінің де серпін алуы сөзіміздің айғағы іспетті. Әсіресе Орталық Азия елдері басшыларының Консультативтік кездесуі өз жемісін бере бастады.

Түркиямен кеңейтілген стратегиялық серіктестікке қол жеткіздік.

Каспий дәлізі арқылы Әзербайжанмен әсіресе транзиттік тасымал саласындағы ынтымақтастық арта түсуде.

Қазақстан мен Өзбекстан арасында «Одақтастық қатынастар туралы декларацияға» қол қойылды.

Қырғызстанмен бауырластық қатынастар тереңдей түсті.

Түрікменстанмен құрлық және теңіз шекараларымыз бекіп, қатынастар жаңа деңгейге көтерілді.

Бір айта кетерлігі, осы ынтымақтастық шеңберінде Тәжікстанмен байланыстар нығайып келеді.

Президент атап көрсеткендей, Қазақстанның сыртқы саясаты оның Үлкен Еуразияның кіндігінде, бейбітшілік белдеуінде, тоғыз жолдың торабында транзиттік хабқа айналу мақсатына қызмет етуі тиіс. Бұл тұрғыдан алғанда, еліміздің Ұлы Жібек жолындағы тарихи миссиясы қазіргі заманда өзінің жалғасын табууда.

Қадірлі қатысушылар!

Кейде дипломатияны мәдени, гуманитарлық немесе халықтық дипломатия ретінде бөліп жатамыз. Осы ретте біздің ойымша, дипломатияның тағы бір ықпалды түрі – ғылыми дипломатия. Өйткені ғылымда шекара жоқ. Сондай-ақ ғылым жалпы адамзатқа ортақ құндылық болғандықтан ғылыми интеграция адамзаттың игілігіне, ізгілікке қызмет етеді.

Осы орайда түркі әлемінің ғылыми интеграциясына жауапты Түркі академиясының орны ерекше екені мәлім. Таяуда ғана Түркі академиясы Ғылым кеңесінің бесінші басқосуында «Ортақ Түркі тарихы», «Түркі әлемінің географиясы», «Түркі әдебиеті» атты ортақ оқулықтар мүше мемлекеттердің Білім министрлері тарапынан қабылданып бекітілді. Бұл оқулықтардың және сәтті жүзеге асқан ғылыми жобалардың тамырлас елдердегі жас ұрпақтың санасын қалыптастыруда, Түркі әлеміне ортақ құндылықтардың жастар арасында орнығуына орасан зор үлес қосары анық.

Қорытындылай келе, тәуелсіз Қазақ елінің мемлекеттік іргетасының берік қалануы, шекарасының шегеленіп, мойындалуы, халықаралық аренада беделі биік мемлекетке айналуы байыпты да байсалды, сындарлы сыртқы саясат арқылы жүзеге асқаны белгілі. Ендеше, Жаңа Қазақстанның құтты қадамдарында да дипломатиямыз маңызды рөл ойнайтындығы айқын.

Сондықтан осы миссияны абыроймен атқарып жүрген еліміздің дипломаттарына толайым табыс тілеймін!

Тағы да мереке құтты болсын!

Назарларыңызға рақмет!

*Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі
Ислам Ұйымының Бас Директоры*

Ерлан БАЙДӘУЛЕТ

**Құрметті Қасым-Жомарт Кемелұлы!
Құрметті Мұхтар Бескенұлы! Қадірлі Әріптестер!**

Тұғырлы Тәуелсіздік жылдарында Қазақстанның қол жеткізген жетістіктері аса зор. Соның ішінде, сыртқы саясат майданындағы жеңістер ерекше көзге түседі. Қысқа мерзімде 186 мемлекетпен дипломатиялық қарым-қатынас орнатылды. Көрші елдермен шекара мәселесі дер кезінде шешілді. Қазақстан Біріккен Ұлттар Ұйымының Қауіпсіздік кеңесінің тұрақты емес мүшесі болып сайланды, Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымына және Ислам Ынтымақтастығы Ұйымына төрағалық етті.

Осы жеңістердің арқасында, Қазақстан жалпыға бірдей танымал, мықты әрі табысты мемлекетке, әлемдік аренадағы беделді акторға айналды. Ұлттық мүдделер бірінші орынға қойыла отырып, шет елдермен қарқынды, достық қарым-қатынастар орнатылды.

Бұның бәрін – Қазақстан дипломаттарының ерен еңбегінің нәтижесі деп білемін. Отанға деген сүйіспеншілік, жауапкершілік, адалдық, табандылық және өз кәсібіне шынайы берілу – осы және басқа да көптеген жоғары қасиеттер Қазақстанның дипломатиялық қызметкерлеріне тиесілі деп айту артық емес.

Қазақстанның төрағалығы кезінде Ислам конференциясы ұйымының атауы Ислам Ынтымақтастығы Ұйымына өзгерді. Бұл тарихи шешім Ұйымдағы құрылымдық өзгерістердің басталуын білдірді. Біздің төрағалымыз жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге лайықты үлес қосып қана қоймай, Қазақстанды мұсылман әлемінің

алдыңғы қатарлы мемлекеттерінің бірі ретінде айқындады. Оған дейін, 2011 жылдың маусымында, Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев алғаш рет мұсылман әлемі шеңберіндегі Азық-түлік Ұйымын құру туралы бастаманы көтерген болатын. Жылдар өткесін, Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам Ұйымы Қазақстанның Сыртқы Істер Министрлігінің көмегімен аса беделді халықаралық ұйымдардың біріне айналғанын айту мен үшін үлкен абырой. Сонымен қатар, Мүше Елдердің, әсіресе Сауд Арабия Корольдігінің бұл жолда қосқан едәуір үлесін атап айту керек.

Бүгінгі таңда, адамзаттың алдында бірталай міндеттер тұр. Ол міндеттердің табысты орындалуына бүкіл әлемдегі бейбітшілік, қауіпсіздік және тұрақтылық тәуелді. Ерекше айтып кететін мәселе – әлемдегі азық-түлік қауіпсіздігі жағдайының нашарлауы. Бұл жағдайдың одан сайын ушығуы миллиондаған адамдардың өміріне қауіп төндіре алады.

Жақында ғана, БРИКС+ ұйымының жаһандық даму жөніндегі жоғары деңгейлі саммитында президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы Азық-түлік қауіпсіздігі мәселесін шешудегі Қазақстанның үлкен әлеуеті барын атап өтті. Біріккен Ұлттар Ұйымының Даму бағдарламасының есебі бойынша, Қазақстан ауыл-шаруашылығы әлеуеті жағынан әлемнің алдыңғы қатарлы 5-тігіне кіреді. Расында да, қазақтың қасиетті кең даласы азық-түлікпен бүкіл әлемді қамтамасыз ете алады. Сондықтан да Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам Ұйымының штаб-пәтері біздің елордамызда орналасқаны тегін емес. Қазіргі кезде, Ұйым 5 бағыттағы 16 бағдарламаны жүзеге асырып жатыр.

Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам ұйымы мен Сыртқы істер министрлігі арасындағы сындарлы қарым-қатынасты үлкен ризашылықпен атап өткім келеді. Біздің ынтымақтастығымыз алдағы уақытта да мол жеміс беретініне сенім білдіремін.

Қазақстан Республикасы Дипломатиялық Қызметінің мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын!

Дипломатия ардагері

Мәдина ЖАРБОСЫНОВА

**Құрметті әріптестер, ханымдар мен мырзалар!
Жоғары Мәртебелім!**

Ең алдымен, маңызды міндеттерді шешетін және әлемдік халықаралық аренада біздің ұлттық мүдделерімізді қорғайтын біздің бүгінгі қазақстандық дипломаттарымыздың атына айтылған барлық құттықтауларға қосылуға рұқсат етіңіздер. Мен, сондай-ақ Қазақстан тәуелсіздігінің алғашқы күндерінен бастап ұлттық мүдделерімізді қамтамасыз етудің оңай емес мәселелерін шешу, егемендікті қолдау, қауіпсіздікті сақтау, әлемдік қоғамдастыққа кіру және елдің үдемелі дамуы үшін қолайлы жағдайлар жасау барысына өз үлес қосқан және қызмет атқарған біздің дипломатиялық қызметіміздің ардагерлерін құттықтағым келеді.

Бүгін осы аудиторияда сөз сөйлеу мен үшін үлкен мәртебе. Әрине, Тәуелсіздігіміздің үш онжылдығы – еліміз үшін қалыптасу мен тынымсыз еңбектің қиын кезеңі деп айтқым келеді. Соның нәтижесінде Қазақстан өзінің ұлттық мүдделерін, сыртқы саяси ба-сымдықтарын қорғайтын және ілгерілететін, бейбітсүйгіш мемлекет ретінде беделге ие болды. Осы ретте күн тәртібіндегі өңірлік және жаһандық мәселелерді іске асыруға қомақты үлес қосуда.

Иә, бұл кезең оңай болған жоқ, мен сияқты менің көптеген әріптестерім, Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ұсынысын қабыл алып, Қазақстанға келген кәсіби мамандардан сабақ алды.

Дипломатиялық қызметтегі жұмыс тәжірибемді алғашқы күннен бастап өзара іс-қимыл мен ынтымақтастықтың көпжақты тұғырнамасында алдым. Және, әрине, жаһандық дағдарыстар көптеген мемлекеттердің барабар әрекет етуін, көп жақты тартуды, әлем мемлекеттерінің күш-жігері мен ресурстарын біріктіруді талап ететініне сенімді бола отырып, мультилатерализмнің жақтаушысы болып қала беремін.

Мен Қазақстан Республикасы мен Біріккен Ұлттар Ұйымының ресми өкілі ғана емес, сондай-ақ Қазақстан өз тәуелсіздігінің алғашқы жылдарында шапшаңдықпен жұмыс істеген беделінің және басқа мемлекеттердің сенімінің арқасында, мен Украинадағы ЕҚЫҰ-ның басшысы және Адам саудасына қарсы күрес жүргізетін ЕҚЫҰ-ның арнайы өкілі болдым.

Соңғы жылдары мультилатерализм белгілері өткір сынға ұшырады және кейде оның тиімділігі қатал реакциялар, өсіп келе жатқан ұлтшылдық, геосаяси сипаттағы проблемалар және экономикалық, экологиялық проблемалар аясында жоққа шығарылды, бұл туралы маған дейін сөз сөйлегендер, атап айтқанда Ақмарал Хайдаровна өз сөзінде атап өтті.

Біз көпжақты дипломатияны дамытуды жалғастыруға тиіспіз. Мемлекеттердің іс-қимылдарын келісу, аса өткір жаһандық проблемаларды ұжымдық шешу жөніндегі орталық ретінде, әрине, Біріккен Ұлттар Ұйымы болып қалады. Әсіресе Қазақстан Қауіпсіздік Кеңесінің тұрақты емес мүшесі болған жылдары БҰҰ күрделі, көпжақты организм бола отырып, әрине кемшіліктерсіз болмайды, Қазақстан дипломатиясынан белсенді қатысушы ретінде жаңғыртуды және реформалауды талап етті. Бірақ осы тұста, мен Біріккен Ұлттар Ұйымының теңдесі мен баламасы жоқ ұйым екенін тағы да бір рет атап өткім келеді. Бұл туралы Президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев өз сөзінде бірнеше рет айтып, атап өтті.

Қазақстан дипломатиясының көпжақты форматта қол жеткізген табыстары белгілі және мен оларды қайталамай-ақ қояйын. Бірақ бүгінгі күні 2030 стратегиясын іске асыру және 2015 жылы бекітілген Тұрақты дамудың 17 мақсатына қол жеткізу үшін осы форматты дамыту маңызды екендігіне тоқтала кетуге рұқсат етіңіздер.

Бүгін Мұхтар Бескенұлы біздің 2030 стратегияларын іске асырудағы белгілі бір прогреске қол жеткізгенімізді және таяу күндері Қазақстанның мақсатты жүзеге асыру туралы екінші ерікті баяндамасын ұсынатынымызды айтты. Атап айтқанда, Ковид – 2019 салдарынан туындаған қиындықтарға қарамастан, жаңа Қазақстанды дамытудың басым маңызы бар тақырыптар таңдалды. Қазақстан 2021 жылдың қорытындысы бойынша Тұрақты даму мақсаттарын іске асыруды орындауда 165 мемлекеттің ішінде 59-орынды иеленді.

Қазақстанның екінші Ерікті баяндама үшін таңдаған басым бағыттары: сапалы білім беру; гендерлік теңдік; таза су және санитария; лайықты жұмыс және экономикалық өсу.

Мен гендерлік теңдік туралы ойымды тарқатып айтайын, өйткені қазіргі уақытта мен Қазақстандағы әйелдердің БҰҰ құрылымы ұйымының ұлттық консультантымын және әйелдердің жағдайын жақсарту және Гендерлік теңдікті ілгерілету мәселелері жөніндегі ұлттық комиссияның өкілі ретінде қазақстандық дипломаттарымызға көмек көрсетудемін.

Гендерлік теңдік мәселесі дамудың негізгі индекстерін біріктірді және әлемдегі прогресті бағалау құралы ретінде әрекет етеді. Қазақстандағы басым тақырыптардың бірі болып табылады. Өйткені, біз шын мәнінде халқымыздың жартысы еліміздің саяси өмірінің экономикалық прогресіне қатысу үшін тең мүмкіндіктерге ие болғанын қалаймыз.

Қазақстанда тиісті нормативтік құқықтық жүйе құрылды. Біз бұл бағыттың көпжақты дипломатия, мультилатерализм негізінде қол жеткізілетінін айғақтайтын барлық негізгі халықаралық құжаттарға қосылдық. Мұнда өңірлік күн тәртібі де үлкен рөл атқарады.

Осыдан тура бір жыл бұрын БҰҰ-ның «Теңдік ұрпағы» атты париждік форумында сөйлеген сөзінде, біздің Президент, әйелдердің жағдайын жақсарту мәселесі бойынша Қазақстанның жаңа міндеттемелерін атап өтті. К.Кемелұлы, әйелдердің жағдайын жақсарту саласындағы жаңа тәжірибелер мен білім беру жөніндегі Қазақстанның Орталық Азияда виртуалды өңірлік платформасын құру, әйелдерге тыйым салынған мамандықтар тізімін жою, елдегі тұрмыстық зорлық-зомбылықты азайту жөніндегі бастамалары туралы мәлімдеді.

Қазірдің өзінде, бір жыл өткеннен кейін, біз Қазақстанның жаңа міндеттемелер алуға дайындығы туралы айта аламыз, оның ішінде «The Spotlight» шеңберінде Орталық Азиядағы тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл альянсын құру жөніндегі жаңа өңірлік бастама қаралуда.

Біздің оң нәтижелеріміз туралы БҰҰ құрылымының атқарушы директорының орынбасары Анита Пхаттая айтып, атап өтті, ол біздің бастамаларымызды жаһандық және өңірлік ауқымда күшейту ниетін құптады.

Қорытындылай келе, мен сіздерді тағы да мерекелеріңізбен құттықтаймын. Біздің дипломаттарымызға Жаңа Қазақстанның мүдделері үшін алға қойылған міндеттерді екіжақты да, көпжақты да форматта шешу барысында табыстар тілеймін.

Назарларыңызға рақмет!

*Қазақстан Республикасының Президенті
жанындағы Қазақстанның стратегиялық
зерттеулер институты директорының
орынбасары*

Санат КӨШКІМБАЕВ

*«Қазақстанның сыртқы саясатының
Орталық Азиялық бағыты:
ынтымақтастық және жақындасу»*

Қазақстанның Орталық Азия елдерімен екі жақты және көп-жақты форматтағы ынтымақтастығының тарихы тәуелсіз дамудың отыз жылдық кезеңін қамтитын күрделі де оқиғаларға толы. Осы уақыт ішінде көптеген маңызды оқиғалар болды. Қазақстан өңірдегі басқа көршілерімен бірге саяси транзиттің күрделі кезеңінен өтіп, бірнеше экономикалық дағдарысты еңсерді.

Аймақ елдеріде олардың геосаяси жағдайына, дамудың әртүрлі деңгейіне, шешілмеген шекара, экономикалық және экологиялық проблемаларға байланысты күрделі және қарама-қайшы эволюциядан өтті. Өздеріңіз білетіндей, американдық геосаясаттанушы Збигнев Бжезинский өзінің «Ұлы шахмат тақтасы» кітабында Орталық Азия Еуразияның тұрақсыз аймағына айналады деп болжаған.

Кейінірек сарапшылар қауымдастығында осы мәселе бойынша туралы көптеген пікірталастар болды. Бірақ посткеңестік кеңістіктің Азиялық бөлігіндегі геосаяси бәсекелестік үнемі шиеленісіп отырғанына, ал ірі державалар өздерінің стратегиялық мүдделерімен қатысуы ынтынымсыз алға тартқанына қарамастан, аймақтағы жағдай ашық бәсекелестік пен қарама-қайшылыққа түскен жоқ.

Орталық Азияның салыстырмалы түрде тұрақты дамуында өңір елдерінің бірлескен күш-жігері үлкен рөл атқарды. Сыртқы периметрдің едәуір бөлігіндегі қақтығыстық жағдай, су және энергетикалық бөлуге қатысты еларалық шекараларға қатысты проблемалар, мемлекеттілікті нығайту жөніндегі міндеттерді шұғыл шешу жиынтығында жаңа Орталық Азия мемлекеттерінің саяси элиталарынан салмақты тәсілдерді талап етті.

Тәуелсіздіктің барлық кезеңінде Қазақстан Орталық Азия мемлекеттерімен ынтымақтастықты тереңдету Стратегиясын дәйекті түрде ұстанды. Еліміздің барлық стратегиялық құжаттарында Орталық Азия ынтымақтастығының бағыты бекітілген. Сондықтан Президент Тоқаевтың биылғы шілдедегі Орталық Азия өңірі мемлекет басшыларының келесі кездесуінің күн тәртібінде ұсыныстарының қомақты пакеті бар екені анық.

2010-шы жылдардың басынан бастап өңірлік қауіпсіздіктің күн тәртібі, оның ішінде Қазақстанның халықаралық құрылымдарға белсенді қатысуының арқасында айтарлықтай кеңейді және ауқымға ие болды. Бұл Қазақстанның 2014-2020 жылдарға арналған сыртқы саясат тұжырымдамасында көрініс тапқан. Оның бірінші және басты бағамдығы Орталық Азияның саяси тұрақты, экономикалық орнықты және қауіпсіз дамуына мүдделілік болып табылады. Біздің еліміздің қақтығыс әлеуетін төмендету, әлеуметтік - экономикалық мәселелерді шешу, су - энергетикалық және басқада жанжал салаларының түйінін шешу үшін ішкі өңірлік интеграцияны дамытуға ұмтылысы. Ұзақ мерзімді мақсаттай мақты халықаралық саясатпен экономиканың біртұтас интеграцияланған субъектісіне айналдыру болды.

Қазіргі уақытта Орталық Азия елдері екі жақты және өңірлік күн тәртібіндегі негізгі мәселелерді шешуге батыл қадам жасап отыр. Алдыңғы кездесулердің күн тәртібін ескере отырып, өңірлік ынтымақтастықтың нақты жол картасын әзірлеуді, шоғырландырылған тәсілдерді талқылауға болады деп ойлаймыз. Су ресурстарына, экологияға және климаттың өзгеруіне, сондай-ақ транзит, сауда және энергетика мәселелеріне басты назар аударылатын болады. Биыл Ауғанстандағы жағдаймен қатар халықаралық қауіпсіздік мәселелері күн тәртібіне шығарылды.

Сумен жабдықтау аймақ елдері үшін өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Қарқынды ауылшаруашылық және өнеркәсіпті қызмет, трансшекаралық бассейндер аймағында халықтың өсуі, климаттың өзгеруі, мұздықтардың еруі және басқалар су тұтынудың өсуі әлеуметтік-экономикалық проблемалардың триггерлері болуда. Сондықтан тараптардың су мәселелерін шешудегі ымыралы және өзара қолайлы тәсілдері жалғыз тиімді шешім болып табылатыны анық. Барлық тараптардың саяси еркі - осы саладағы барлық мәселелерді ашық және жедел шешуге мүмкіндік беретін кілт.

Бұл кешенді проблеманың экологиялық, әлеуметтік және экономикалық аспектілері бар. Орталық Азия мемлекеттерінің су-энергетикалық консорциумын құру, сондай-ақ Сырдария мен Әмудария бассейнінің су ресурстарын басқару қауымдастықтары арқылы ынтымақтастықты нығайту тиімді шешім болып саналады. Арал теңізінің олтүстік бөлігін қалпына келтіру жобасы Орталық Азияның барлық елдерімен халықаралық әріптестердің қолдауымен аяқталуы тиіс.

Көлік-транзит әлеуетін іске асыру өңір елдерінің күн тәртібіндегі өзекті мәселе болып қалуда. Өңір мемлекеттері көлік секторындағы ынтымақтастықты нығайту тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің еркін қозғалысына ықпал ететіндігін, әлеуметтік-экономикалық қатынастарды дамытудың және, сайып келгенде, халықтың өмір сүру жағдайымен сапасын жақсартудың маңызды құралы болып табылатынын барған сайын түсініп келеді. Сарапшылардың бағалауы бойынша шекаралардан өту рәсімдерінің жетілмегендігінен Орталық Азия елдеріне халықаралық бағыттар бойынша жүктерді жеткізу үшін қажетті жалпы уақыттың 40%-ы келеді. Орталық Азия елдері ішіндегі және олардың арасындағы көлік қатынасын жақсарту өңірелдерінің ЖІӨ-нің 15%-ға өсуіне ықпал ететін болады.

Өздеріңіз білетіндей, мемлекеттер аумағы арқылы халықаралық көлік дәліздері, сондай-ақ Орталық Азия елдерінің саудасы шеңберіндегі түрлі өңірлік дәліздер өтеді. Қазақстан Орталық Азияның барлық елдерінің өңірдің көліктік байланысын нығайту үшін Транскаспий халықаралық көлік дәлізін дамытуға қатысуына мүдделі.

Біз сауда-экономикалық саладағы маңызды өзгерістерді көріп отырмыз. Өзара тиімді негізде өте перспективалы жобалар іске асырылуда. Таяудағы ірі бастамалардың бірі - Қазақстанмен Өзбекстан шекарасында «Орталық Азия» Халықаралық сауда-экономикалық ынтымақтастық орталығын (ICTES) құру. Бұл жоба аймақтық деңгейде өте перспективті. ICTES бүкіл өңір бойынша сауда-экономикалық байланыстардың дамуына, өңір аралық инфрақұрылымдық және сауда жобаларына серпін береді.

Қазіргі уақытта бұл тақырыпқа деген қызығушылық Орталық Азия ынтымақтастығының нығаюымен байланысты, бұған, әрине, бес ел көшбасшыларының консультативтік кездесулерінің қазіргі форматы ықпал етті. Дамудың мұндай векторы Орталық Азия елдерінің салыстырмалы түрде тұрақты дамуына, сыртқы ірі ойыншыларды тартуға, соның ішінде C5+ форматтарына, сондай-ақ Қазақстанның тұрақты қызығушылығына және Өзбекстанның аймақтық ынтымақтастықтағы белсенді ұстанымына байланысты болды.

Сонымен қатар Қазақстан тек өңірлік делдал ғана емес, сонымен қатар ортақ проблемалардың кешенді шешімдерін іздестіруде белсенді қатысушы болып табылады. Қазіргі кезеңде елдің өңірлік ынтымақтастық процестеріне қатысуы ерекше серпін алды.

Мемлекет басшыларының консультативтік кездесулері түріндегі бес мемлекет арасындағы өңірлік ынтымақтастықтың қазіргі кезеңі алдыңғы кезеңдердегі бірнеше сәтсіздіктерге қарамастан, өзінің алғышарттарымен тұғырнамасына ие. Күн тәртібі алдыңғы құрылымдар шеңберінде көтерілген мәселелерден айтарлықтай ерекшеленбейтініне қарамастан, аймақтық емес қатысушыларсыз бесжақты формат, теңдестірілген тәсілдермен Орталық Азия елдерінің өңірлі ерекшеліктермен жаңа жаһандық үрдістерді ескеруге ұмтылысы негізге алынады.

Осылайша, қарапайым шындық – ол ұлттық мүдделерді келісілген түрде бірлесіп қорғау және алға жылжыту оңай және тиімді. Осылайша, Орталық Азияның бірегейлігін нығайту ұлттық ұстаныммен бірегейлікті нығайтуға ықпал етеді.

*Атлантикалық кеңестің Аға ғылыми
қызметкері*

Ариэль КОЭН

Қымбатты достар, Қазақстанның дипломатиялық қызметінің 30 жылдығына орай ұйымдастырылған конференцияда сөз сөйлеу мен үшін үлкен қуаныш және зор мәртебе. Мен Қазақстанға барып, мемлекет басшылығымен 1993 жылдан бастап жұмыс істей бастадым. Сондықтан, 30 жылдың 29-ында мен елдің қалыптасуы мен қазақстандық дипломатияның таңғажайып дамуы барысында жұмыс жасадым. Қазіргі Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың осы кезеңнің көп бөлігінде сыртқы істер министрі қызметін атқарып, қазақ дипломатиясының басында болғаны бекер емес. Осы кезеңде Қазақстан барлық посткеңестік мемлекеттердің ішіндегі ең әсерлі сыртқы саясат қызметін дамыта алғанын және ең қабілетті адамдарды тарта алғанын көріп отырмыз. Олардың көпшілігімен жұмыс істеуге мүмкіндігім болды.

Мен дипломаттарды, елшілерді, министрдің орынбасарларын және, әрине, қазіргі министрді және бұрынғы министрлерді бұл елеулі жетістікпен құттықтағым келеді. Дипломатия бойынша Нобель сыйлығы болған жағдайда, Қазақстан бұл жоғары марапатқа лайық болатынына сенімдімін.

Сіз, жас және бәлкім онша жас емес дипломаттар Қазақстанның ең маңызды саясатын жүргізіп жатқаны кездейсоқ емес. Бір жағында Ресей, екінші жағында Қытай, оңтүстігінде Орталық Азияның қалған бөлігі орналасқан Қазақстанның географиясы мен тарихына негізделген көпвекторлы саясат Қазақстанның тәуелсіздігі мен егемендігін барынша күшейтіп арттыратын көпвекторлы саясат қажет.

Қазақстан ядролық қарусыздану және азаматтық ядролық энергетиканы дамыту саласында әлемдік көшбасшы болып табылады. Осыдан 30 жыл бұрын Қазақстан әлемдегі төртінші ядролық арсеналдан бас тартып, Семейде (Семипалатинск) ядролық сынақтарға тыйым салған кезде құрлыққа, топыраққа, жануарларға, экологиялық қауіпсіздікке де ауыр зардапты тоқтатты. Құдайға шүкір, бұл сынақтар тоқтады.

Бұған қоса, менің ойымша, мен бұл туралы талай рет жазғанмын, Қазақстан ашықтықтан, инвестициялық білімнен гөрі ядролық қаруды артық көретін елдерге, атап айтқанда, Иран мен Солтүстік Кореяға, сондай-ақ басқа елдерге үлгі болып табылады. Менің ойымша, Қазақстан бүгінде бейбітшілік келіссөздер үшін әлемдегі ең жақсы алаңдардың бірі ретінде танылды. Біз бұған Сирия келіссөздерінде, Иран келісімінің бастапқы кезеңдерінде және басқа да бейбіт келіссөздерде көз жеткіздік.

Сонымен қатар, Орталық Азияны адамдар бейбітшілікте өмір сүетін, ынтымақтастықта болатын әлемнің тәуелсіз аймағына айналдырып, Қазақстан бүкіл Орталық Азиядағы консультациялар мен ынтымақтастықты кеңейту жолында көш бастап келеді.

Шын жүректен құттықтауымды қабыл алыңыздар! Қазақ дипломатиялық қызметінің 40 және 50 жылдығын сіздермен бірге тойлауды Құдай нәсіп етеді деп сенемін. Үлкен рақмет!

СОДЕРЖАНИЕ

Приветственное слово Главы государства	72
Приветственное слово Министра иностранных дел РК Мухтара Тлеуберди	74

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

«ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ СЛУЖБА КАК ИНСТРУМЕНТ ПРОДВИЖЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ»

Айгуль Куспан	84
Акмарал Арыстанбекова	88
Татьяна Валовая	93
Жозеп Боррель	95
Кайрат Абдрахманов	96
Багдад Амреев	100
Кайрат Сарыбай	103

I ПАНЕЛЬНАЯ СЕССИЯ

«ИСТОРИЧЕСКАЯ РЕТРОСПЕКТИВА КАЗАХСТАНСКОЙ ДИПЛОМАТИИ»

Анатолий Торкунов	106
Ли Хуэй	108
Меруерт Абусейтова	110
Болат Нурғалиев	113
Сайлау Батырша-улы	118

II ПАНЕЛЬНАЯ СЕССИЯ

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В НОВЫХ РЕАЛИЯХ»

Нуман Куртулмуш	121
Дархан Кыдырәли	123
Ерлан Байдаулет	127
Мадина Жарбосынова	129
Санат Кушқумбаев	133
Ариэль Коэн	137

ФОТОМАТЕРИАЛЫ	205
---------------------	-----

Приветственное слово Главы государства

Президент Республики Казахстан
Касым-Жомарт ТОКАЕВ

Уважаемые ветераны и сотрудники дипломатической службы Республики Казахстан!

От всей души поздравляю вас с 30-летним юбилеем дипломатической службы нашей страны!

Мы достигли этого исторического рубежа с большим успехом.

Наша страна установила дипломатические отношения со 186 государствами, стала членом более 50 международных организаций. Мы стали солидным и авторитетным государством, активно участвующим в региональных и глобальных процессах.

С первых дней Независимости вы защищаете интересы нашей страны на международной арене.

В условиях нынешней геополитической нестабильности вы вносите огромный вклад в укрепление позиций Казахстана в мире и развитие сотрудничества с иностранными государствами.

30-летие дипломатической службы совпало с переломным периодом, когда наш народ приступил к созданию Нового Казахстана.

В этой связи на Министерство иностранных дел возлагается большая ответственность.

Главная задача дипломатов – дальнейшее повышение статуса нашего государства в мире, обеспечение внешней безопасности, защита прав и интересов наших граждан за рубежом.

Особенно важно продвигать нашу страну как лидирующее государство в регионе, укреплять политические, инвестиционные и торговые связи с зарубежными партнерами, твердо придерживаясь принципа многовекторной политики.

Также необходимо сделать акцент на позиционировании Казахстана как страны, проводящей масштабные реформы и вступившей на путь кардинальной модернизации.

Уверен, что наши дипломаты будут упорно работать над достижением внешнеполитических целей Нового Казахстана и дальнейшим повышением авторитета и влияния нашей страны на мировом уровне.

В этот знаменательный день желаю вам крепкого здоровья, благополучия и успехов в вашей ответственной деятельности!

*С наилучшими пожеланиями,
Касым-Жомарт Токаев*

Приветственное слово Министра иностранных дел РК М.Тлеуберди

Министр иностранных дел Республики Казахстан
Мухтар ТЛЕУБЕРДИ

**Уважаемые дамы и господа!
Глубокоуважаемые гости!**

Рад видеть вас на конференции, приуроченной к 30-летию дипломатической службы Республики Казахстан.

Прежде всего, искренне поздравляю всех казахстанских дипломатов с юбилеем. Желаю успехов в вашей работе по укреплению международного сотрудничества и защите национальных интересов во всем мире.

С момента обретения независимости Казахстан начал реорганизовывать систему внешнеполитических органов и разрабатывать правовые основы своей дипломатической деятельности. Среди них особое место занимает Указ Президента «О Министерстве иностранных дел» от 2 июля 1992 года, положивший основу сегодняшнего праздника.

На сегодняшний день наша страна имеет дипломатические связи со 186 государствами мира, а география наших дипломатических отношений охватывает 104 заграничных учреждений в 70 государствах.

Проведена важная работа по созданию организационно-правовых основ деятельности органов внешних сношений, разработан закон «О дипломатической службе», определивший задачи и функции министерства, утвержден правовой статус представительства МИД в Алматы.

За последние 30 лет внешнеполитическое ведомство сформировало профессиональный кадровый аппарат.

Мы постоянно работаем над установлением гендерного баланса и равных возможностей в кадровой политике. В становлении отечественной дипломатической службы принимали участие и наши коллеги женского пола, назначенные на высокие должности в центральном аппарате, возглавляющие дипломатические миссии за рубежом.

В настоящее время в центральном аппарате министерства работают 137 женщин, что составляет 32 процента от общей численности работников.

Особо хочу отметить, что в этом году Организация Объединенных Наций объявила 24 июня Международным днем женщин в дипломатии, признав вклад женщин в дипломатию.

Уважаемые коллеги!

Концептуальные основы внешней политики Казахстана, заложенные на заре независимости, постоянно совершенствуются исходя из эволюционирующей международной обстановки, новых вызовов и угроз, а также актуальных внешнеполитических задач.

Концепция внешней политики на 2020–2030 годы, принятая в марте 2020 года, заложила основу для дальнейшего совершенствования казахстанской дипломатии.

Данный документ формирует базовые принципы, определяющие стратегические приоритеты и механизмы продвижения национальных интересов на международной арене.

Концепция сохраняет преемственность основ внешнеполитического курса – многовекторность, сбалансированность, прагматизм и защиту национальных интересов.

Дорогие участники!

Казахстан одним из первых на постсоветском пространстве оформил государственную границу на всем ее протяжении и сегодня не имеет территориальных споров ни с одной из сопредельных стран.

Историческим событием стало избрание нашей страны постоянным членом Совета Безопасности ООН в 2017–2018 годах.

Членство Казахстана стало отличной возможностью для презентации насущных вопросов Центральной Азии на самом высоком уровне, поскольку наша страна стремилась к выражению коллективных интересов всех стран региона, переживающих целый комплекс политических и экономических изменений.

Благодаря своей ответственной и миролюбивой политике на международной арене, наша страна первой на постсоветском пространстве была удостоена чести в 2010 году возглавить ОБСЕ.

Итогом казахстанского председательства стало проведение в нашей столице первого и, к сожалению, пока единственного в XXI веке Саммита ОБСЕ и принятие исторической Астанинской декларации под названием «Навстречу сообществу безопасности».

На фоне текущего кризиса европейской безопасности наследие Астанинского саммита и сейчас сохраняет свою актуальность в деле формирования континентальной платформы безопасности.

Идея мира, свободного от ядерного оружия, несмотря на растущую сложность ее реализации в нынешних непростых геополитических условиях, остается важным элементом нашей внешней политики.

В качестве государства, добровольно отказавшегося от своего ракетно-ядерного арсенала и закрывшего крупнейший в мире атомный испытательный полигон, Казахстан имеет моральное право добиваться реального прогресса в сфере ядерного разоружения.

В условиях достижения (согласно докладу Стокгольмского института исследований проблем мира) самого высокого уровня риска применения ядерного оружия в мире со времен «холодной войны» призыв Казахстана разработать план полной ликвидации этого оружия к 2045 году выглядит особенно значимым.

За годы независимости за Казахстаном заслуженно закрепился авторитет страны-медиатора, открытого к диалогу с целью поиска взаимоприемлемых для конфликтующих сторон решений.

Отражением этого является действующий Астанинский процесс по межсирийскому урегулированию. 18-я международная встреча по Сирии, состоявшаяся 15–16 июня в Нур-Султане, показала, что в условиях приостановки Женевских переговоров роль «Астанинского формата» в сирийском урегулировании лишь возрастает.

Уважаемые друзья!

Как и ранее, конструктивное взаимодействие с Российской Федерацией – ключевым стратегическим партнером Казахстана – развивается динамично.

Являясь активным сторонником евразийской интеграции, наша страна стала основоположником ряда региональных организаций – Содружества Независимых Государств, Организации Договора о коллективной безопасности и Евразийского экономического союза.

В фокусе казахстанского председательства в СНГ в 2022 году – вопросы дальнейшего повышения эффективности Организации путем активизации экономического взаимодействия в качестве основного фактора устойчивого развития государств.

Санкционное противостояние диктует необходимость трансформации деятельности ЕАЭС с целью создания действительно свободного рынка, который является жизненно важным условием для роста экономик объединения.

Участие Казахстана в ОДКБ является важнейшим направлением с точки зрения обеспечения национальной и региональной безопасности с учетом того, что главными задачами Организации являются укрепление мира и стабильности, защита территориальной целостности и суверенитета государств-членов.

В Азии нашим ключевым партнером остается Китай. Мы видим огромный потенциал торгового сотрудничества и заинтересованы в увеличении экспорта казахстанской продукции. Ожидаем, что сопряжение евразийской интеграции и инициативы «Пояс и путь» будет способствовать укреплению инфраструктурной взаимосвязанности и обеспечению устойчивого роста.

Казахстан настроен на углубление сотрудничества между государствами – членами Шанхайской организации сотрудничества во всех сферах взаимодействия и готовит соответствующие предложения в рамках своего председательства в 2023–2024 годах.

Важнейший приоритет нашей внешней политики – углубление региональной кооперации в Центральной Азии. Казахстан выступает с рядом инициатив по раскрытию экономического, транспортно-логистического и инвестиционного потенциала региона.

Благодаря усилиям казахстанской дипломатии достигнута договоренность о подписании Договора о дружбе, добрососедстве и сотрудничестве в целях развития Центральной Азии в XXI веке, охватывающем основные направления взаимодействия.

Прилагаются усилия для укрепления международной субъектности Центральной Азии, которая может выступать солидарным голосом по актуальным аспектам региональной и глобальной повестки дня.

В последние годы значительное развитие получил процесс кооперации тюркских стран. Тюркский совет трансформировался в полноценную Организацию тюркских государств и была принята программа «Тюркское видение-2040». Объявление Туркестана

в 2021 году духовной столицей тюркского мира можно расценивать как признание роли Казахстана в тюркском мире.

Сегодня Казахстан выстраивает новый этап отношений с Соединенными Штатами Америки. Основой взаимовыгодного сотрудничества по вопросам политики и безопасности, торговли и инвестиций являются регулярные встречи высокого уровня в рамках Комиссии по расширенному стратегическому партнерству.

На европейском направлении взаимодействие Казахстана и ЕС основывается на максимальном использовании преимуществ, создаваемых действующим Соглашением о расширенном партнерстве и сотрудничестве, укреплении торгового и инвестиционного сотрудничества.

В связи с выходом Великобритании из состава ЕС перед нами стоит задача по реформатированию казахстанско-британских связей. С удовлетворением отмечаем завершение работы над новым Соглашением о стратегическом партнерстве между Казахстаном и Великобританией.

Планомерно развиваются сегодня наши отношения со странами Восточной Азии. В духе расширенного стратегического партнерства продолжается политический диалог с Японией. Взаимодействие с Южной Кореей обрело новый импульс после визита Президента Касым-Жомарта Кемелевича Токаева в Сеул в августе прошлого года.

Мы заинтересованы в использовании растущего потенциала сотрудничества со странами Юго-Восточной Азии.

События в Афганистане заставляют по-новому взглянуть на геополитическую значимость Южной Азии, где Пакистан и Индия могут предоставить доступ к своим морским портам странам Центральной Азии в результате развития новых транспортно-логистических маршрутов.

В зоне нашего внимания остается регион Большого Ближнего Востока ввиду серьезных изменений, результатом которых может стать значительное изменение политического ландшафта.

При председательстве Казахстана в Организации исламской конференции произошла ее трансформация в Организацию

исламского сотрудничества, что отражало общее понимание о необходимости придания нового импульса сотрудничеству в рамках уммы. Сегодня же мы выступаем за укрепление доверия и консолидацию усилий наиболее экономически развитых стран исламского мира. В условиях нарастания геополитической напряженности и глобального изменения климата существенно возросла роль Исламской организации по продовольственной безопасности. Недавний визит Главы государства в Иран придал дополнительный импульс развитию сотрудничества с Тегераном.

В сфере многосторонней дипломатии в этом году Казахстан отмечает 30-летие вступления в ООН. Мы считаем, что ООН остается незаменимой универсальной организацией, служащей интересам и насущным потребностям всего человечества.

В настоящее время Казахстан принимает у себя 27 программ и агентств ООН, 18 из которых имеют многострановой и субрегиональный статус и размещены в так называемом «Доме ООН» в Алматы.

Казахстан вносит активный вклад в международные усилия по реализации Повестки дня ООН по устойчивому развитию на период до 2030 года. В июне текущего года мы провели в Алматы Второй региональный саммит ЦУР под названием «За пределами COVID – на пути к восстановлению в Центральной Азии» на уровне глав правительств.

В этом месяце (13–15 июля) состоится презентация второго Добровольного национального обзора по реализации ЦУР в штаб-квартире ООН в Нью-Йорке. Данный обзор готовился в очень непростой период, осложненный негативными последствиями COVID-19 и геополитической напряженности в мире.

Мы вносим посильный вклад в усилия мирового сообщества по стабилизации ситуации в Афганистане. Регулярно оказывается гуманитарная помощь афганскому населению, реализуются национальные и международные программы по обучению афганской молодежи в казахстанских учебных заведениях. Открытие Временного удаленного офиса Миссии ООН по содействию Афганистану в Алматы стало отражением важной роли Казахстана на этом направлении.

Уважаемые друзья!

Особое внимание уделяется нами экономической дипломатии и государственной политике по привлечению зарубежных инвестиций.

За 30 лет наша страна стала региональным хабом для инвесторов, сумев привлечь в экономику страны более 380 млрд долларов прямых иностранных инвестиций.

По итогам 2021 года обеспечен ввод в эксплуатацию 44 инвестиционных проектов с иностранным участием на общую сумму 3,67 млрд долларов с созданием более 6 000 рабочих мест.

Сейчас совместно с KAZAKH INVEST ведется работа над 450 проектами с иностранным участием на сумму 63 млрд долларов.

В условиях ужесточения конкуренции за международные инвестиции мы принимаем системные меры для улучшения инвестиционной привлекательности страны.

Буквально на прошлой неделе Правительство утвердило новую Концепцию инвестиционной политики страны до 2026 года. Документ предусматривает реализацию комплекса мер по изменению структуры инвестиций в сторону конкурентоспособного производства товаров с высокой добавленной стоимостью.

Большим опытом для нас стало проведение в Женеве 12-й Министерской конференции ВТО под председательством Казахстана. Надеемся, что итоги этой конференции дадут новый импульс либерализации международной торговой системы.

Последовательно реализуем планы по вступлению в Организацию экономического сотрудничества и развития. Совместно с профильными государственными органами ведется проработка новой стратегии взаимодействия с ОЭСР.

* * *

Текущий год для казахстанской дипломатии богат на международные события.

В сентябре (14–15 сентября) Казахстан готовится принять 7-й Съезд лидеров мировых и традиционных религий, который проводится в нашей столице с 2003 г. Казахстан убежден, что

продвижение идеологии терпимости, взаимопонимания и культурного разнообразия является ключом к борьбе с ненавистью и дискриминацией. Сегодня Казахстан является безопасным и комфортным домом для более чем 3 800 религиозных объединений, представляющих 18 конфессий и более 100 этносов, проживающих в мире и согласии.

Ведется подготовка к 6-му Саммиту Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии в городе Нур-Султане в октябре, приуроченному к 30-летию казахстанской инициативы.

В рамках текущего председательства Казахстана в СВМДА главным приоритетом является запуск трансформации СВМДА в международную организацию.

Избрание Казахстана в Совет ООН по правам человека на 2022–2024 годы подтверждает приверженность нашего государства продвижению на национальном и международном уровнях фундаментальных прав и свобод человека. Наша страна присоединилась ко всем основополагающим документам и конвенциям ООН в области защиты прав человека. На постоянной основе проводится работа по приведению национального законодательства в правозащитной сфере в соответствие с международными стандартами.

Уважаемые участники!

Как известно, 30-летие отечественной дипломатии совпадает с объявленным Главой государства новым этапом в истории страны по созданию Нового Казахстана. Министерство иностранных дел продолжит свою деятельность по дальнейшему укреплению авторитета Казахстана на международной арене, обеспечению его внешней безопасности, максимальной защите прав и интересов наших граждан за рубежом.

Одной из важнейших задач министерства станет и дальнейшее развитие политических, инвестиционных и торговых связей с зарубежными партнерами на основе принципа многовекторной внешней политики с сохранением авторитета и активности страны в регионе.

Международному сообществу будет придано особое значение для признания Казахстана страной, проводящей масштабные реформы и переходящей на путь политической модернизации.

Уверен, что наши дипломаты будут неукоснительно выполнять эти задачи, добиваться новых целей, поставленных перед внешней политикой Нового Казахстана, и дальше укреплять авторитет и влияние нашей страны на мировой арене.

* * *

Подводя итоги, хотелось бы отметить, что сегодня мир вступил в эпоху высокой турбулентности, которая продолжается в связи с ростом геополитической напряженности после пандемии коронавируса.

Трансформация логистических и энергетических направлений в результате изменения торговых отношений, а также беспрецедентный в мире санкционный конфликт порождают новые риски и угрозы.

В этих условиях усилия отечественной дипломатии будут направлены на поддержку масштабных политических и экономических реформ Президента Касым-Жомарта Кемелевича Токаева, призванных построить Новый Казахстан.

Спасибо за внимание!

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ «Дипломатическая служба как инструмент продвижения национальных интересов»

*Председатель Комитета по международным
делам, обороне и безопасности
Мажилиса Парламента Республики Казахстан*

Айгуль КУСПАН

Казахской дипломатии 30 лет

**Уважаемый господин заместитель Премьер-Министра –
Министр иностранных дел!**

**Ваши превосходительства, дамы и господа, послы!
Дорогие коллеги!**

От всей души поздравляю всех нас с замечательным юбилеем – 30-летием дипломатической службы Республики Казахстан.

В переломный для истории момент молодая казахстанская дипломатия обрела свое собственное лицо, и оно соответствует духу казахского народа, его ментальности, его мудрому историческому опыту. Искусство дипломатии в крови нашего народа.

Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев так охарактеризовал внешнюю политику нашего государства: «Казахстан утвердил себя как миролюбивая, открытая страна, надежный и ответственный партнер в международных делах».

И достаточно привести следующее вступление миротворческой речи Каздаусты Казыбек би, произнесенной много веков назад:

Біз қазақ деген мал баққан елміз,
Бірақ ешкімге соқтықпай, жай жатқан елміз.
Елімізден құт-береке қашпасын деп,
Жеріміздің шетін жау баспасын деп,
Найзаға үкі таққан елміз!
Ешбір дұшпан басынбаған елміз,
Басымыздан сөзді асырмаған елміз!
Досымызды сақтай білген елміз,
Дәмі, тұзын ақтай білген елміз.

Действительно, миролюбие – основная черта наших отношений с другими народами. И все эти 30 лет казахстанская дипломатия нацелена на укрепление доверия и безопасности, на противодействие транснациональным угрозам. Сегодня зарубежные дипломаты осознают, что Казахстан приглашает все страны к совместной работе на пути к благополучной жизни, стремясь достичь компромисса по региональным и глобальным конфликтным вопросам.

Открытость – вторая важная характеристика казахстанской дипломатии. Она находит выражение в многовекторной политике, в готовности к сотрудничеству со всеми государствами.

Следующая особенность нашей дипломатии – ответственность. Она проявляется в постоянной борьбе за безъядерный мир и всеобщее разоружение, в отказе от колоссального ядерного арсенала, доставшегося в наследство от Советского Союза, в создании безъядерной зоны в Центральной Азии.

Ответственность за судьбы человечества прослеживается сегодня и в расширении международного сотрудничества в решении экономических, гуманитарных и экологических проблем.

Кому-то все эти черты могут показаться признаками слабости. Но я уверена, что, наоборот, они свидетельствуют о том, что Казахстан мыслит не сиюминутными конъюнктурными категориями,

а руководствуется соображениями стратегического порядка, ставя во главу угла национальные интересы и суверенитет.

Казахстанская дипломатия известна не только своей готовностью к компромиссам и конструктивным решениям, но и амбициозными инициативами и практическими шагами по укреплению региональной и глобальной безопасности.

Среди них – созыв Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, участие в Шанхайской организации сотрудничества, председательство в Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе, активность в Организации исламского сотрудничества, ведущая роль в Организации тюркских государств, проведение Съездов лидеров мировых и традиционных религий.

В эти дни празднования 30-летия казахстанской дипломатии будет много говориться о заслугах экс-Президента Нурсултана Назарбаева и первых министров иностранных дел в становлении казахской дипломатической службы. Их вклад огромен, мы тоже им благодарны.

Однако в этом выступлении я хотела бы подчеркнуть, что за каждым успехом казахстанской внешней политики стоит самоотверженный, ежедневный, плодотворный и победоносный труд наших рядовых дипломатов.

Благодаря тщательному отбору и обучению кадров сегодня наши дипломаты эффективно работают в защите интересов своей страны и земли с настоящим профессионализмом и компетентностью.

Прежде всего это относится к успешному заключению договоров о государственной границе со всеми нашими соседями. А это свыше 13 000 километров.

Это и блестящая работа Службы государственного протокола, которая тоже черпает свои истоки из древних традиций гостеприимства и дружелюбия. Сегодня дипломатический протокол вышел из стен МИД и успешно применяется во всех наших государственных органах, особенно в Парламенте.

Это и отлаженная, как часы, работа департамента консульской службы, который по-настоящему служит нашим гражданам и

защищает их за рубежом. Особенно четко это проявилось в тяжелейший период пандемии коронавируса, когда нашим консулам пришлось эвакуировать на Родину тысячи наших соотечественников.

С большим трепетом и волнением говорю и о искренней заботе со стороны министерства о своих сотрудниках. В том числе: подготовка закона о дипломатической службе, предоставление жилья всем переселенцам в новую столицу, обеспечение экипировочной одеждой и многое другое.

В успехе внешней политики страны также можно отметить вклад представителей женского пола нашего министерства. Радует, что из года в год растет число представителей женского пола, мастеров своего дела. На сегодняшний день их количество составляет 25 процентов. Но на руководящих должностях всего 5 процентов.

В заключение хочу особо отметить, что наши дипломаты сегодня – настоящие патриоты своей страны. Они проявляют неустанное стремление защищать национальные интересы, продвигать Казахстан, приобретать ценный зарубежный опыт!

Глава государства господин Касым-Жомарт Токаев: «Казахстан продолжит конструктивное, взвешенное, многовекторное внешнеполитическое направление. Он будет твердо продвигать и защищать национальные интересы на мировой арене. Внешнеполитическая деятельность нашего государства принесет ощутимую пользу стране, национальному бизнесу и каждому гражданину!»

Спасибо большое за внимание! Пусть в нашей стране будет спокойствие. Пусть всегда процветает наш Казахстан!

*Министр иностранных дел
КазССР (1989-1991)
и Республики Казахстан (1991)*

Акмарал АРЫСТАНБЕКОВА

Уважаемые коллеги!

В истории Министерства иностранных дел Казахстана важное значение имеет период 1990–1991 гг., непосредственно предшествовавший провозглашению независимости государства.

В этот период, когда союзные республики провозглашали суверенитет, и он по их требованию стал наполняться практическим содержанием, Первым Президентом Н.А. Назарбаевым мне было поручено возглавлять Министерство иностранных дел Казахской ССР, затем Республики Казахстан – с ноября 1989 по конец декабря 1991 года. Основной задачей в работе МИД стало вовлечение нашей суверенной республики в разработку и реализацию внешней политики Советского Союза, развитие самостоятельных внешних связей с иностранными государствами, усиление кадрового потенциала и роли внешнеполитического ведомства.

Главным приоритетом международной деятельности республики в тот период было достижение самостоятельности во внешнеэкономической сфере, интеграция Казахстана в систему мировых хозяйственных связей в условиях перехода к рыночным отношениям. Развивалось сотрудничество с крупнейшими компаниями США, Канады, Испании, Республики Кореи, ФРГ, Франции, Италии и других стран. Динамично развивались приграничная торговля, экономическое, научно-техническое и культурное сотрудничество с СУАР КНР. Роль МИД республики заключалась в политическом и дипломатическом обеспечении экономических отношений

Казахской ССР с иностранными государствами, в целях чего активно использовались связи с советскими загранучреждениями, оказывалось содействие министерствам и ведомствам в установлении контактов с зарубежными партнерами.

МИД принимал непосредственное участие в подготовке и проведении состоявшихся в 1991 году первых официальных визитов в Казахстан президента Турции Т. Озала, дважды Госсекретаря США Дж. Бейкера, министра иностранных дел ФРГ Г.-Д. Геншера, министра иностранных дел Австралии Г. Эванса, визита на Байконур Федерального канцлера Австрии Ф. Враницкого в связи с запуском советско-австрийского экипажа с первым казахским космонавтом. Во время визита президента Т. Озала по инициативе нашей стороны был подписан первый международный договор «Соглашение о сотрудничестве между Казахской ССР и Турецкой Республикой», направленный на расширение и углубление сотрудничества во всех сферах взаимодействия. Визиты Госсекретаря США и министра иностранных дел ФРГ заложили основы долговременного и динамичного сотрудничества Казахстана с этими странами, содействовали проводимым в то время реформам по переходу экономики на рыночные отношения и подготовке соответствующих кадров.

Важнейшей задачей МИД стало обеспечение реализации положений Декларации о государственном суверенитете Казахской ССР, принятой 25 октября 1990 года, в которой наша республика наделялась правом выступать самостоятельным субъектом международных отношений, определять внешнюю политику в своих интересах, обмениваться дипломатическими и консульскими представительствами, участвовать в деятельности международных организаций, включая ООН (статья 14).

Полноценное использование конституционных прав Казахской ССР в сфере внешних сношений, защита интересов нашей республики на международной арене были ключевыми приоритетами в работе внешнеполитического ведомства.

Однако суверенные республики не были признаны субъектом международного права ни МИД СССР, ни иностранными партнерами.

Одними из самых острых вопросов, которые мы поднимали в МИД СССР, были вопросы об открытии консульских учреждений Казахской ССР в странах приоритетного интереса для республики, а также направление в советские посольства представителей Казахстана, наделенных полномочиями для решения вопросов сотрудничества республики со страной пребывания. Нам удалось направить в конце декабря 1991 года двух дипломатов в советские посольства во Франции и Саудовской Аравии.

Суверенный период в истории дипломатии Казахстана стал своеобразным переходным этапом к международно признанной независимости нашего государства. События тех лет свидетельствуют о том, что суверенный Казахстан проводил самостоятельную в определенной степени внешнюю политику, осуществлял активную работу по вовлечению республики в международное сотрудничество и систему мирохозяйственных связей, добивался международного признания и установления широких связей с другими государствами. Подтверждением важного значения этого периода в истории страны стало недавно высказанное предложение Президента К.К. Токаева о возвращении Дня провозглашения суверенитета 25 октября в число государственных праздников Республики Казахстан.

Полагаю, что МИД РК необходимо создать полную историю образования и развития внешнеполитической службы нашей страны, начиная с 1944 года создания МИД Казахской ССР, в целях продолжения исторической преемственности, воспитания у молодого поколения интереса к истории, чувства патриотизма и благодарности прошлым поколениям казахстанских дипломатов за их труд на благо Родины.

Мне, как дипломату, выпала счастливая судьба принимать непосредственное участие в становлении нового независимого государства – Республики Казахстан на международной арене. Прибыв 20 декабря 1991 года в Нью-Йорк для подготовки вступления в ООН по поручению Главы государства, мне довелось стать свидетелем потрясающего динамизма и исторического значения драматического момента геополитического сдвига на мировой арене,

вызванного распадом Советского Союза и биполярной системы, образованием новых независимых государств на политической карте мира.

Вступление независимого Казахстана в члены Организации Объединенных Наций 2 марта 1992 года ознаменовало международное признание суверенитета и независимости нашего молодого государства в качестве полноправного члена субъекта международных отношений. За 30 лет членства в главной международной организации Казахстан внес реальный вклад в поддержание мира и международной безопасности, укрепление режима нераспространения ядерного оружия, запрещение ядерных испытаний, став надежным и ответственным партнером в международном сотрудничестве.

Эпохальные перемены начала 1990-х годов, связанные с окончанием «холодной войны», породили общее чувство надежды на прекращение жесткой конфронтации времен биполярного мира. Я помню, как на 47-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН в 1992 году мировые лидеры выражали надежду на экономический и социальный прогресс на основе «дивиденда мира» в результате прекращения гонки вооружений. Однако жестокие региональные конфликты на этнической и религиозной основе начала 1990-х перечеркнули надежды на более безопасный и стабильный мир.

К сожалению, XXI век усилил глобальные геополитические сдвиги в международной системе конца XX века. Нарастающая гонка вооружений и новые факторы неопределенности, создание новых видов вооружений стратегического значения, отсутствие доверия между ведущими державами мира привели сегодня к беспрецедентной геополитической напряженности на мировой арене. Реальные угрозы в сфере биологической и ядерной безопасности, экономический кризис и нарастающие изменения климата стали серьезным вызовом глобальной безопасности. В этих условиях объективно усиливается необходимость решения международных проблем политико-дипломатическими методами, возрастают роль и значение дипломатии как главного инструмента международных отношений в быстро меняющемся мире.

С уверенностью могу сказать, что внешнеполитическая служба независимого Казахстана за 30 лет независимости превратилась в эффективный инструмент осуществления внешней политики, защиты национальных интересов нашего государства на мировой арене, обеспечения равноправного и взаимовыгодного международного сотрудничества.

Поздравляю всех сотрудников МИД Республики Казахстан с 30-летием дипломатической службы независимого Казахстана и желаю успехов в эффективном осуществлении поставленных задач по строительству Нового Казахстана.

Благодарю за внимание!

*Заместитель Генерального Секретаря ООН,
директор отделения ООН в Женеве*

Татьяна ВАЛОВАЯ

Дамы и господа!

Благодарю Министерство иностранных дел Республики Казахстан и лично Его Превосходительство Мухтара Бескеноулы Тлеуберди за возможность выступить с приветственным словом перед участниками международной конференции, посвященной 30-летию установления дипломатической службы Казахстана. Сердечно поздравляю весь дипломатический корпус Республики Казахстан с этим знаменательным юбилеем!

За годы независимости Казахстан прочно закрепил за собой репутацию мирного, стабильного и последовательно развивающегося государства, а также подтвердил свою твердую приверженность международному и региональному сотрудничеству.

Особо хотелось бы отметить вклад Казахстана в глобальную повестку дня по разоружению и нераспространению ядерного оружия. Казахстан сыграл важную роль в подготовке Договора о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний, а также выступил с инициативой об объявлении 29 августа Международным днем действий против ядерных испытаний. Именно в этот день 30 лет назад был официально закрыт Семипалатинский испытательный ядерный полигон. Граждане Казахстана не понаслышке знают, какой вред здоровью и экологии наносят ядерные испытания: четверть всех испытаний ядерного оружия в мире было проведено именно на Семипалатинском полигоне. Пострадавшими от многолетних испытаний признано свыше миллиона казахстанцев.

Несколько лет спустя Казахстан выступил с важной инициативой по созданию в Центральной Азии зоны, свободной от ядерного оружия. Символично, что Договор о безъядерной зоне в Центральной Азии был подписан 8 сентября 2006 года на территории Семипалатинского полигона.

С момента провозглашения независимости Казахстан остается верен курсу на развитие многостороннего сотрудничества. В 2017–2018 годах Казахстан стал первым государством Центральной Азии, избранным в Совет Безопасности ООН, внося большой вклад в укрепление и поддержание международного мира и безопасности. Именно в 2017 году стартовал первый раунд межсирийских переговоров в Астане, который активизировал переговорный прогресс по сирийскому урегулированию под эгидой ООН в Женеве.

В прошлом году, когда разгорелся военно-политический и гуманитарный кризис в Афганистане, Казахстан снова не остался в стороне и своевременно предложил помощь по релокации сотрудников Миссии ООН по содействию Афганистану в Алматы и создал там центр для доставки международной помощи афганскому народу.

Еще одним направлением, по которому успешно развиваются отношения между Казахстаном и ООН, является реализация на национальном уровне Целей устойчивого развития. Особо отмечу в этой связи поддержку Казахстаном климатической повестки ООН и планомерный курс страны по декарбонизации экономики к 2060 году.

Немаловажным является активное участие Казахстана в культурной дипломатии. Женевское отделение ООН особенно ценит многолетние усилия Казахстана по сохранению и приумножению культурного наследия Дворца наций. Уверена, что плодотворное сотрудничество Казахстана с международной Женевой будет и дальше развиваться и укрепляться по широкому спектру задач, стоящих перед международным сообществом.

Большую роль во всех этих процессах играет дипломатический корпус Казахстана, который я еще раз сердечно поздравляю с 30-летним юбилеем!

Спасибо за внимание!

*Верховный представитель
Союза по иностранным делам
и политике безопасности,
вице-президент Европейской комиссии*

Жозеп БОРРЕЛЬ

Уважаемые коллеги и друзья!

В декабре прошлого года Казахстан отметил 30-летие своей независимости. А сегодня свое 30-летие отмечает дипломатическая служба Казахстана. Казахская дипломатия имеет многовековые корни, которые являются наследием мудрой дипломатии Великой степи. Благодаря этим корням удалось сохранить одну из крупнейших стран мира на стыке Европы и Азии.

Казахстанские дипломаты работали, чтобы превратить Казахстан в суверенное, мирное и открытое государство – в зачастую сложном геополитическом контексте и в условиях географического положения, характеризующегося отсутствием выхода к морю.

За последние 30 лет Казахстан прочно зарекомендовал себя в качестве активного и авторитетного члена международного сообщества.

Казахстан является одним из наиболее активных сторонников движения за нераспространение и безъядерный мир, ведущим государством в Центральной Азии, а также надежным и дружественным партнером Европейского союза.

От имени ЕС я искренне поздравляю Казахстан и его дипломатов и желаю вам успехов, процветания и мирного развития на долгие годы вперед! Спасибо!

*Верховный комиссар ОБСЕ по делам
национальных меньшинств,
Министр иностранных дел
Республики Казахстан (2016–2019)*

Кайрат АБДРАХМАНОВ

**Уважаемый Мухтар Бескенович!
Уважаемые коллеги, друзья! Дорогие ветераны!
Уважаемые участники!**

Сегодня особый праздник для Казахстана, для наших дипломатов, которые служили и продолжают служить в Министерстве иностранных дел. Сердечно поздравляю вас с 30-летием дипломатической службы республики. Для меня большая честь выступить на сегодняшнем празднике.

После того как три десятилетия назад Казахстан стал независимым государством, перед руководством страны встала задача создания системы дипломатической службы, осуществляющей внешнеполитическую деятельность. В этой связи руководство страны создало все условия для подготовки в Министерстве иностранных дел квалифицированных кадров, работы по защите интересов Казахстана, повышению его потенциала, введению казахстанских дипломатов в систему международных организаций и в целом признания казахстанских дипломатов на международной арене. Благодаря этому казахстанские дипломаты, как и я сам, работают в международных организациях.

Наши дипломаты вносят весомый вклад в рост авторитета независимого Казахстана в международном сообществе, а также в широкое признание инициатив страны. Хочу отметить, что среди участников сегодняшней конференции присутствуют ветераны казахстанской дипломатической службы, которые внесли огромный

вклад в ее развитие, они также направляли и обучали меня в начале моей службы в министерстве. Я хотел бы воспользоваться этой возможностью, чтобы поблагодарить всех моих коллег, учителей и руководителей. Я считаю, что достижения моей внешнеполитической карьеры – это результат вашей работы. В настоящее время во внешней политике независимого Казахстана растет количество грамотных, целеустремленных и талантливых молодых дипломатов, особенно женщин-дипломатов. Это особенно радует.

Уважаемые коллеги!

Сегодня Казахстан входит в число цивилизованных государств, установивших взаимовыгодные отношения со всеми странами мира. Наша республика наладила тесное сотрудничество с международными организациями и ведет активную работу в рамках этих организаций.

В настоящее время международные организации, в том числе крупнейшая региональная – Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе – с тревогой наблюдают за событиями, происходящими в различных уголках мира. Мы все являемся свидетелями отсутствия конструктивного мирного диалога между сторонами.

В то же время очевидно, что миротворческий потенциал казахстанской дипломатической службы и миротворческие инициативы руководства страны весьма востребованы. Мы неоднократно доказывали международному сообществу, что способны свести стороны за стол переговоров по любому вопросу и помочь найти пути решения самых острых вопросов. Я не буду приводить конкретные примеры ввиду ограниченного времени, к тому же участники этой встречи поделятся своими мыслями по этому поводу.

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе, ее Генеральный секретарь, Бюро по демократическим институтам и правам человека, представитель по вопросам свободы СМИ и Офис Верховного комиссара по делам национальных меньшинств готовы к дальнейшему укреплению взаимовыгодного сотрудничества и партнерства в рамках демократических реформ в Казахстане. Следует отметить, что первый и пока единственный

Саммит ОБСЕ XXI века прошел под председательством Казахстана в декабре 2010 года в столице. Хотел бы подчеркнуть, что Астанинская юбилейная декларация 2010 года, принятая на том же саммите, до сих пор является единственным политическим документом, согласованным Организацией на уровне глав государств и правительств.

Очевидно, что сегодня визит председателей Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе в Казахстан стал традиционным. Во время недавней встречи в Варшаве с председателем Организации, министром иностранных дел Польши г-ном Збигневом Рау, он сказал, что на него произвел особое впечатление визит в нашу страну в прошлом месяце. Он также привел пример польской женщины, проживающей в Казахстане, которая хотела отправить дочь учиться в Польшу, но также хотела, чтобы будущее дочери было связано с ее родиной, Казахстаном. Министр Рау процитировал слова известного священнослужителя, архиепископа Томаша Пета: «Мы, поляки, чувствуем себя свободными в Казахстане!» Часто говорят, что господин Пета считает себя казахом, хотя он и поляк по национальности.

Казахстанский опыт языковой политики и развития системы полиязычного образования на основе родного языка и укрепления межнационального согласия в настоящее время востребован. Многоязычная образовательная программа моего офиса в Центральной Азии сосредоточена на этой области. Такие инициативы призывают к объединению многонационального общества.

При этом одной из положительных инициатив Казахстана является укрепление межрелигиозного диалога в мире. В то же время для меня было большой честью быть приглашенным на очередной Съезд лидеров мировых и традиционных религий, который состоится в сентябре этого года в Нур-Султане, и я надеюсь встретиться с вами осенью в рамках этого мероприятия.

Уважаемые друзья!

Сегодняшнее мероприятие дает нам возможность подвести итоги достижений дипломатической службы Казахстана и задуматься о настоящем и будущем нашей страны.

Искренне поздравляю вас с юбилеем казахстанской дипломатической службы и желаю успехов в работе, благополучия вашим семьям и чистого неба над нашей страной!

Учитывая, что светлое будущее нашей страны находится в руках талантливой молодежи, надеюсь, что сегодняшнее выступление вдохновит молодых дипломатов и придаст особый импульс новому пути к Новому Казахстану.

Благодарю за внимание!

*Генеральный секретарь
Организации тюркских государств*

Багдад АМРЕЕВ

**Уважаемый министр!
Уважаемые коллеги!
Дамы и господа!**

Я очень рад выступлению на этой важной конференции, посвященной 30-летию дипломатической службы Казахстана.

Я горжусь тем, что являюсь частью процесса становления казахстанской дипломатии, которая за последние три десятилетия зарекомендовала себя как основополагающее явление независимого Казахстана и архитектор эффективной модели внешней политики, основанной на принципах многостороннего сотрудничества, многовекторности, прагматизма и национальных интересов. Дипломатическая служба Казахстана внесла значительный вклад в политическое, экономическое, социальное и культурное развитие государства.

Во-первых, казахстанская дипломатия сыграла решающую роль в повышении международного авторитета страны с первых дней обретения независимости. Казахстан стал одним из важнейших участников в Большой Евразии, способствуя стабилизации региона после распада Советского Союза.

Во-вторых, Казахстан создал практический механизм мира, безопасности и сотрудничества – Совещание по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА). Данный важный процесс, без всякого преувеличения, не имел альтернативы по превращению Азии в континент взаимного доверия и стабильности.

В-третьих, Казахстан стал ценным мостом между Центральной Азией и западным миром, привнеся новый подход к фундаментальным глобальным процессам мира и безопасности, таким как ядерное разоружение.

В-четвертых, Казахстан подал пример исламскому миру как современная мусульманская страна и способствовал улучшению глобального имиджа ислама. В то же время страна выступила с очень значимой инициативой по глобальному межконфессиональному диалогу. Кроме того, она привнесла новое измерение в диалог цивилизаций, успешно проведя множество Съездов лидеров мировых и традиционных религий.

В-пятых, Казахстан выступал локомотивом процессов интеграции и сотрудничества на евразийском пространстве, что способствовало восприятию его мировым сообществом как надежного партнера.

Казахстан выступил инициатором институционального создания Организаций тюркского сотрудничества, в том числе Совета сотрудничества тюркоязычных государств. Благодаря этим усилиям Казахстан заложил основы более сильного тюркского мира как новой геополитической реальности в евразийском регионе.

Казахстан сыграл важную роль в создании новой модели экономического сотрудничества в регионе, будучи одним из основателей Евразийского экономического союза и важным участником Организации экономического сотрудничества.

Это лишь несколько успешных инициатив, реализованных Казахстаном за очень короткий срок, которые во многом способствовали прочному появлению страны на карте мира.

Следует признать, что немногие страны могут гордиться тем, что их признали инициаторами бесчисленных проектов такого глобального значения и воздействия. С этой точки зрения мы все должны быть и действительно являемся гордыми участниками и самоотверженными служителями казахстанской дипломатии, которая и впредь будет важным компонентом в обеспечении процветания казахстанского народа.

Поскольку Казахстан продолжает играть чрезвычайно последовательную роль в обеспечении большей стабильности и определенности в беспокойном и быстро меняющемся мире, я твердо верю, что казахский народ может многое предложить для установления нового мирового порядка, устойчивого мира и стабилизации ситуации, а также создания необходимых условий для мирного решения всех существующих конфликтов не только на евразийском пространстве, но и во всем мире.

В связи с этим радостным событием хочу выразить искренние пожелания непрерывного развития казахстанской дипломатии в ближайшие годы, десятилетия и века, а также независимого и благополучного будущего казахскому народу, которым сегодня руководит великий дипломат, Его Превосходительство Касым-Жомарт Токаев, а также высококвалифицированным дипломатам всех поколений.

Спасибо за внимание!

*Исполнительный директор
Секретариата СВМДА*

Кайрат САРЫБАЙ

**Уважаемый Мухтар Бескенович!
Уважаемые коллеги!
Уважаемые ветераны казахской дипломатии!**

В то время, когда дипломатическая служба нашей независимой страны достигает своего 30-летнего рубежа, важно посмотреть на внешнеполитические достижения, взвесить преимущества и недостатки, заглянуть в будущее. В этой связи выражаю благодарность руководству Министерства иностранных дел и организаторам конференции за возможность принять участие в сегодняшнем обмене мнениями.

Республика Казахстан на пороге независимости как самостоятельный субъект международного права сразу же задумалась о развитии и безопасности мирового сообщества, выдвинула ряд глобальных инициатив, приняла множество мер, сосредоточилась на многовекторной внешней политике. Основные направления внешней политики Казахстана сформировались прежде всего под влиянием таких важнейших факторов, как географическая местность страны, ее национальные интересы и реалии.

После распада Советского Союза, когда между независимыми странами возникли глубокие противоречия в политических, экономических и межнациональных отношениях, в октябре 1992 года с высокой трибуны Генеральной Ассамблеи ООН Первый Президент молодого государства Нурсултан Абишевич Назарбаев выступил с дальновидной инициативой о созыве Совещания по

взаимодействию и мерам доверия в Азии, подчеркнув необходимость создания универсального и оптимального механизма по обеспечению безопасности на азиатском континенте.

Несмотря на то что создание института партнерства по вопросам безопасности в Азии и ранее являлось темой, поднятой многими главами государств, они практически не осуществлялись без поддержки общественности. Вероятно, это было нелегко, учитывая политическое, экономическое, культурное и религиозное разнообразие Азии. Тем не менее международное сообщество рассчитывало на потенциал молодого государства и поддержало новую инициативу.

Очевидно, что в основе инициативы создания Совещения в Азии стояла цель – благополучно вывести только что обретшую самостоятельность страну на правильный путь развития и своевременно укрепить независимость. Кроме того, Нурсултан Абишевич, прекрасно понимавший, что если в соседней стране нет мира, то ее влияние не может не сказаться на нас, сегодня признан основателем уникальной на нашем континенте организации, занимающейся проблемами народов Азии.

Накопленный опыт дипломатической службы Казахстана заложил основу для успешного председательства Казахстана в Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе, Организации исламского сотрудничества, Совета Безопасности ООН и других многосторонних структурах в последующие годы.

Развитие СВМДА важно для Казахстана, так как наша страна, как основатель и инициатор Форума, взяла на себя обязательство по продвижению предложений Организации в новом направлении. Об этом говорит Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Кемелевич Токаев в рамках различных международных площадок и двусторонних встреч на высшем уровне.

Казахстан в рамках председательства в 2020–2022 годах определил ряд важных приоритетов, основанных на стратегических целях превращения Совещения в Азии в полноценную международную организацию.

В рамках встречи с главами делегаций, принимавших участие в работе 6-й встречи министров иностранных дел СВМДА в октябре прошлого года, Касым-Жомарт Кемелевич отметил, что «Совещание имеет все необходимые элементы для становления международной организацией, а именно: основные документы, руководящие и рабочие органы, оперативный бюджет и постоянный секретариат. Предлагаемая трансформация определит новую роль Азии в регулировании глобальных дел. Этот шаг подчеркивает приверженность государств – членов Совещания формированию общей, единой и целостной архитектуры безопасности на крупных континентах».

Кроме того, представляя Казахстан на пост председателя СВМДА в 2022–2024 годах, он заявил, что в случае одобрения кандидатуры нашей страны мы обязуемся использовать новый мандат для укрепления коллективных усилий для выполнения благородной миссии Совета.

Основные документы, обозначенные курсом Президента Токаева, направленные на дальнейшее развитие Совета, будут рассмотрены на шестом саммите СВМДА, запланированном на 12–13 октября 2022 года.

Организация, укрепившаяся в результате многовекторной политики Казахстана, сегодня является эффективной многосторонней структурой, которая решает насущные проблемы 35 стран Азиатского региона и миллиардов населения земного шара. За этим кроется неоценимый труд Казахстана на пути к мировой стабильности и миру. Развитие, процветание и жизнеспособность СВМДА укрепляют авторитет нашей страны в глобальной среде.

Уважаемые коллеги!

Поздравляю всех коллег, которые работают над продвижением внешнеполитических интересов во имя светлого будущего страны Великой степи. Желаю вам успехов в вашем труде!

I ПАНЕЛЬНАЯ СЕССИЯ: «Историческая ретроспектива казахстанской дипломатии»

*Ректор Московского государственного
института международных отношений
МИД РФ*

Анатолий ТОРКУНОВ

Уважаемые коллеги, дорогие друзья!

Сердечно поздравляю вас с таким знаменательным событием, как 30-летие дипломатической службы Казахстана. Срок вроде бы исторически небольшой, я как историк дипломатии в том числе знаю, что многие дипломатические службы десятилетиями добивались всех результатов, и не всегда это у них получалось. У вас за 30 лет получилось очень многое, поскольку дипломатическая служба Казахстана хорошо известна. Нельзя в связи с этим не признать, что основы ее все-таки закладывались и в период Советского Союза, когда существовал республиканский МИД, и когда многие ребята из Казахстана работали в МИДе советском, а затем перешли на работу в МИД Казахстана. Но это не умаляет значение важности событий 30-летия. Поскольку дипломатия казахстанская, она по-хорошему всегда была очень амбициозной, всегда ставила перед собой серьезные задачи, связанные с развитием двусторонних отношений и укреплением развития отношений со странами бывших республик Советского Союза. Знаю, что дипломатия играла

и продолжает играть серьезную роль в укреплении российско-казахстанских отношений.

Не могу не упомянуть, что казахстанская дипломатия всегда занимала исключительно принципиальную позицию по вопросу нераспространения ядерного оружия. Казахская дипломатия выступала инициатором межконфессионального диалога. Казахская дипломатия принимает деятельное участие в решении самых сложных региональных конфликтов. Я в данном случае имею в виду Астанинский процесс и решение проблем сирийского урегулирования. Но как ректор МГИМО не могу не сказать, что у меня вызывает не только чувство глубокого удовлетворения, но и чувство радости, что в казахском МИД работают многие выпускники нашего университета прежних, еще советских, лет, но больше и больше, конечно, времен независимости Казахстана, и они, на мой взгляд, играют немалую роль в упрочении позиции казахской дипломатии. Были министрами иностранных дел, я знаю многих послов из Казахстана, которые служили в самых важных странах мира, будучи казахскими дипломатами и когда-то окончившими наш университет. И, конечно, не могу не сказать, что министр иностранных дел – выпускник университета – стал впоследствии Президентом страны. Я имею в виду Касым-Жомарта Кемелевича – это для нас предмет гордости и еще одно свидетельство того, что казахская дипломатия проявляется не только в дипломатии, но и выдвигает кадры, которые могут работать на самых разных уровнях, в том числе на самом высоком государственном уровне.

Хочу вас сердечно поздравить, сказать, что мы с интересом наблюдаем за вашей работой, и уверен, что дипломатия Казахстана сумеет решать очень непростые вопросы, которые сегодня стоят перед страной, перед республикой. Вместе с тем будет делать все возможное для того, чтобы укреплять плодотворные и эффективные связи между Казахстаном и Россией.

Всего вам самого доброго, с праздником!

*Специальный представитель
Правительства Китайской Народной
Республики по делам Евразии*

Ли ХУЭЙ

**Уважаемые казахстанские дипломаты-коллеги, дорогие друзья!
Приветствую всех участников конференции!**

По случаю 30-летия учреждения Дня казахстанской дипломатии позвольте поздравить и передать свои самые искренние поздравления и наилучшие пожелания заместителю Премьер-Министра – министру иностранных дел Республики Казахстан Мухтару Тлеуберди и всем казахстанским дипломатам-коллегам!

С момента обретения независимости Казахстан успешно следовал своему пути развития в соответствии со своими национальными реалиями, достигнуты выдающиеся успехи в экономическом строительстве и социальном развитии. Казахстан углубленно развивал дружеские контакты со всеми странами мира, активно участвовал в глобальном управлении и продвигал решение острых вопросов, эффективно защищал интересы развития и безопасности своей страны, а также внес активный вклад в сохранение международного и регионального мира и стабильности.

Недавно Казахстан успешно провел референдум по внесению поправок в Конституцию страны, китайская сторона выражает по этому случаю теплые поздравления.

Уверен, что под твердым руководством Президента Касым-Жомарта Токаева и совместных усилий всего народа Казахстана строительство Нового Казахстана непременно добьется блестящих успехов!

В этом году исполнилось 30 лет со дня установления дипломатических отношений между Казахстаном и Китаем. Как экс-посол Китая в Казахстане я имел честь быть свидетелем непростого 30-летнего процесса развития дружбы и добрососедства между Казахстаном и Китаем, я лично испытал мощную жизненную энергию и огромный потенциал развития взаимовыгодного сотрудничества между двумя странами во всех областях. За 30 лет две страны, всегда придерживаясь принципов взаимного уважения, добрососедства и дружбы, взаимного доверия и всеобъемлющего сотрудничества перед общими вызовами, взаимной выгоды и взаимного выигрыша, совместными усилиями продвигали постоянное непрерывное развитие двусторонних отношений, достигли новой высоты вечного всестороннего стратегического партнерства и создали образцовую модель межгосударственных отношений в новую эпоху.

В феврале текущего года Президент Касым-Жомарт Токаев и Председатель КНР Си Цзиньпин провели встречу, лидеры двух стран договорились совместными усилиями открыть следующее «золотое 30-летие» в казахстанско-китайских отношениях, которое принесет еще больше пользы двум странам и их народам.

«Не останавливаться на достигнутом и стремиться к новым успехам». Находясь на новой исторической отправной точке, Китай готов вместе с Казахстаном идти одной дорогой, непоколебимо реализовывать важные договоренности, достигнутые главами двух государств, непрерывно продвигать взаимное политическое доверие, укреплять сопряжение стратегий, раскрывать потенциал сотрудничества, углублять добрососедство и дружбу, вместе написать еще более яркую новую главу казахстанско-китайской дружбы.

В завершение позвольте еще раз сердечно поздравить всех дипломатов Казахстана с праздником! Желая дружественному народу Казахстана благополучия, богатства и процветания, а казахстанско-китайской дружбе долговечности и вечной молодости!

*Главный научный сотрудник
Института востоковедения
Министерства образования и науки
Республики Казахстан*

Мерuert АБУСЕИТОВА

Уважаемые участники международной конференции!

Позвольте мне поздравить дипломатов Казахстана с 30-летием дипломатической службы Республики Казахстан. Мое выступление посвящено истории внешней политики Казахского ханства и дипломатии степных лидеров, казахских ханов.

Здесь прозвучали очень точные слова Президента К.К. Токаева в концепции внешней политики РК в 20-е и 30-е годы, где он отмечает необходимость укрепления отношений со странами Востока. А также расширение многостороннего диалога в сотрудничестве со странами Центральной Азии, важность которого неуклонно возрастает.

Понимание современных политических, внешнеполитических, социокультурных и духовных процессов в Казахстане невозможно без обращения к историческому наследию. Великая степь в прошлом была вовлечена в различные события, что актуализирует изучение геополитических тенденций региона сквозь призму истории на современном этапе. И поэтому я бы хотела вкратце остановиться на некоторых моментах Казахского ханства и дипломатии казахского народа.

Известно, что мы находим источники к архивным документам, письменным документам, будь те на арабском, персидском, тюркском, китайском и других языках, также и визуальные артефакты, которые хранятся в музеях мира, то есть огромный фонд уникальных источников мира, которые до наших дней сохранились в

мировых архивах. Благодаря государственной программе «Мәдени мұра» и «Архив-2025», нам посчастливилось работать в этих архивах уже на протяжении более 20 лет. И этот труд, эти материалы, изданные в сериях уникальных трудов казахстанских востоковедов-исследователей, которых насчитывается более 100 работ, они все посвящены не только истории Казахской государственности, но и истории внешней политики и дипломатии казахских ханов.

В первую очередь я бы хотела остановиться на китайском фонде, который является историческим архивом Китайской Народной Республики, где в ходе исследований обнаружили 72 тысячи переписок казахских ханов с правителями разных стран. Это очень интересные документы, в которых встречаются тексты различных договоров, росписи.

В последнее время мы работали в Турции, во Франции. Хочется отметить Акмарал Хайдаровну, так как благодаря ей по чистой случайности нам довелось увидеть картину знаменитого Джузеппе Костильоне, на которой запечатлена встреча казахских послов, во время которой они преподносили в дар трех прекрасных коней императору Китая Цяньлуну. Многие работы художника, где изображены казахские посланники, мы опубликовали в своих трудах. Это говорит о том, что существовал специальный институт дипломатии во времена Казахского ханства. Эта картина уникальна и популярна не только среди ученых, а также и среди тех, кто интересуется историческим искусством.

Также мы работали с такими странами, как Великобритания, Швейцария, где были найдены документации переговоров ханов и султанов Казахского ханства, документы и протоколы, сохранившиеся в фонде Великобритании. Швейцарский путешественник, который четырежды был в наших степях (1864–1869 гг.), в своих поездках получил в подарок за благодарность уникальные ковры от наших правителей и султанов. Именно эти ковры позволяют утверждать, что уже в это время на территории нашей страны существовали четкие административные структуры. В пример можно привести изображение рассадки лиц, которые были на ковре. Если хан запечатлен по центру, то по две стороны от него изображены

султаны (справа) и бии (слева), далее – баи, батыры и другие главнокомандующие. А также тот факт, что существовали юрты для послов и посланников, военные юрты, где проводились переговоры по военным вопросам. Поэтому я очень рада, что наш Президент во время недавнего визита в Швейцарию посетил исторический музей, где хранятся эти поистине уникальные артефакты, и оценил их.

Я благодарю посла РК в Швейцарии А. Бакаева за активную работу над тем, чтобы эта выставка прошла на нашей территории с оригинальными вариантами артефактов.

На этом примере я бы хотела сказать, насколько дипломатия Казахского ханства имеет важное значение в развитии современного Казахстана. Результаты нашей работы будут опубликованы в академическом издании «История Казахстана».

Спасибо Министерству иностранных дел Республики Казахстан, послам и тем людям, которые помогают ученым работать в этих странах! Спасибо большое!

*Председатель правления
Института внешнеполитических
исследований при Министерстве
иностраннных дел Республики Казахстан*

Болат НУРГАЛИЕВ

Доброе утро, уважаемые коллеги и друзья!

Как отметил Мухтар Бескенович в приветственном слове Главы государства, исторический рубеж, который сегодня отмечается, с большим успехом достигнут дипломатической службой Казахстана.

Всем нам хорошо известно, что во внешнеполитической исторической ретроспективе Казахстана очень важное место занимает работа по уничтожению оружия массового поражения.

Остановлюсь на некоторых аспектах разоруженческой проблематики, к которой имел отношение в первые годы после обретения Казахстаном независимости.

Наша последовательная и принципиальная позиция относительно необходимости избавиться от ядерного оружия, находившегося на территории республики после распада Советского Союза, помимо политико-экономических факторов, была связана с тяжким наследием Семипалатинского испытательного ядерного полигона.

Конечно, всем известно, что решение о закрытии Семипалатинского испытательного ядерного полигона было принято всем казахским народом с большим удовлетворением. Наш народ полностью испытал на себе катастрофический урон от ядерного оружия. Раны, нанесенные ядерными взрывами на тело нашей страны, очень глубоки. Это самое опасное в истории человечества оружие, способное уничтожить всю цивилизацию. Тогда решение, принятое Президентом Казахстана Нурсултаном Абишевичем Назарбаевым

в 1991 году, было первым в мире. Историческое решение в реальности! Несомненно, одно из важнейших решений прошлого века.

Затем Казахстан стал участником договоров о нераспространении ядерного оружия и о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний. В 1996 году на территории Казахстана была уничтожена вся инфраструктура, связанная с ядерным оружием. Так была реализована договоренность, закрепленная в лиссабонском протоколе. В современном мире Казахстан строго выполняет соответствующие международные обязательства, связанные с ядерными делами, и последовательно проводит политику нераспространения других видов оружия массового поражения. Наша страна с ранних дней независимости отказалась от ядерного потенциала и заявила о своей приверженности режиму нераспространения.

В Концепции внешней политики на 2020–2030 годы, утвержденной Главой государства, среди приоритетных направлений – запрет на ядерное оружие. Президент Касым-Жомарт Кемелевич Токаев в своем докладе на 74-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН особо отметил важность спасения мира от ядерного оружия. У нас есть полное моральное право подвергать других тому же анализу. К сожалению, по этому злободневному вопросу в международном сообществе не существует единства, применяются двойные стандарты.

Его главные причины – полная незащищенность мира, а также низкий уровень взаимного доверия между пятью ядерными государствами – постоянными членами Безопасности ООН. Напомню, договор о нераспространении ядерного оружия был торжественно подписан ровно 54 года назад 1 июля 1968 года в Лондоне, Москве и Вашингтоне. Тогда было 5 ядерных государств. Но их количество удвоилось, то есть мы убедились в том, что нераспространение идет на поверхность. Кроме того, чьи-то ядерные амбиции доказывают соседствующим с ними другим, что они обладают собственным ядерным потенциалом.

Тем не менее пример Казахстана, добровольно отказавшегося от размещенного на своей территории ядерного арсенала и на протяжении всех 30 лет независимости ставящего в центр своей

внешней политики благородную задачу избавления мира от ядерного оружия, до сих пор обеспечивает нам уважительное отношение со стороны международного сообщества. К примеру, мои коллеги – ветераны дипломатической службы США при проведении международных мероприятий по проблематике нераспространения оружия массового уничтожения обращаются с приглашениями принять участие и поделиться казахстанским опытом, чтобы дать возможность адресатам разоруженческого месседжа оценить мотивацию Казахстана в ранние годы независимости.

Пять лет назад, в июле 2017 года, 122 государства приняли очень важный документ. Это договор о запрещении ядерного оружия. Наша страна сыграла очень активную роль в подготовке этого договора. Незаконное провозглашение ядерного оружия – это самая благородная гуманная миссия всего международного сообщества. Среди задач, поставленных перед возглавляемым мной институтом внешнеполитических исследований, – привлечение исследовательских центров других стран к участию в этой работе. Мы должны призвать лидеров ядерных государств, политиков, общественных формирователей к правильному решению – избавлению от ядерного оружия. Мы считаем, что если страны, поддерживающие позиции Казахстана, внесут реальный вклад в ликвидацию оружия массового уничтожения, усиление режима нераспространения, то к 2045 году – столетнему юбилею ООН – удастся достичь цели по уничтожению ядерного оружия на нашей планете.

Семипалатинский испытательный ядерный полигон официально закрыт с 1991 года. Но затем на полигоне проводились совместные казахстанско-российско-американские операции, которые длились 17 лет. В большинстве случаев эти операции были связаны с прекращением реальной угрозы попадания в руки Лансеров особо радиоактивных материалов. Время закрытия полигона было сопряжено с последними месяцами советского государства.

Не завершив ранее подготовленные ядерно-лекарственные эксперименты, эксперты и техники переехали из Семей в Россию. В туннелях, штольнях, в разных предметах и изделиях все очень

опасно с точки зрения радиации. После испытаний плутонические калды были брошены под землей, в глубоких штольнях. Если кто-то собирал эту радиоактивную почву, то можно было собрать плутоний, расходовавший несколько тонн необходимого химического процесса и достигавший одного ядерного боеприпаса.

За эти 17 лет республиканские власти совместно с коллегами из России и США провели необходимые работы на территории всего полигона. Американцы финансировали эту работу. Их расходы составили 150 миллионов долларов. Как вы знаете, американцам нравится называть интересными названиями различные операции. Среди проведенных в Восточном Казахстане операций – «Сапфир»-алмаз, «Амбер»-янтарь, «Хеджжог»-еж, «Номад». Сейчас у подножия горы Дегелен стоит каменный трехсторонний памятник с надписями на трех языках «1996–2012. «Мир внес свой вклад в безопасность», «1996–2012. «The World has become safer», «1996–2012. «Мир стал безопаснее». К сожалению, современная международная ситуация также не дает особой надежды на конструктивное сотрудничество, особенно между ядерными державами.

Тем не менее даже в нынешних чрезвычайно или даже беспрецедентно сложных условиях обострения международной обстановки будем надеяться, что в межгосударственных отношениях рано или поздно возобладают принципы «шанхайского духа», только что упомянутые моим хорошим другом, специальным представителем правительства КНР по делам Евразии Ли Хуэйем, с которым в его качестве заместителя министра иностранных дел Китая и национального координатора по делам Шанхайской организации сотрудничества я тесно взаимодействовал, будучи Генеральным секретарем ШОС. Принципы равноправия, взаимопонимания и учета позиций партнеров, взаимного уважения суверенитета, независимости, территориальной целостности, нерушимости государственных границ, ненападения, невмешательства во внутренние дела, неприменения силы в международных отношениях сейчас актуальны как никогда.

Как сказал Касым-Жомарт Кемелевич Токаев, наш путь очевиден. Мы придерживаемся взвешенной и сдержанной политики, основанной на прагматизме.

Казахстанские дипломаты всегда готовы отстаивать интересы нашей страны. Пользуясь случаем, хотелось бы выразить твердую уверенность в том, что новая генерация наследия ветеранов, сидящих в зале, будет сдержанной для дипломатов. Желаю всем благополучия, больших успехов в проделанной работе за нашу процветающую родину.

Спасибо за внимание!

Ветеран дипломатии

Сайлау БАТЫРША-УЛЫ

Уважаемые дамы и господа! Дипломаты!

Прежде всего, я хочу сердечно поздравить всех с 30-летием дипломатической службы Республики Казахстан!

На сегодняшней международной конференции, посвященной этому историческому событию, выступавшие передо мной приводили очень интересные сведения, останавливались на достижениях внешней политики Казахстана. В этой связи позвольте остановиться на истории становления казахстанской дипломатии.

Еще до объявления государственной независимости республики правительство Советского Союза в 1944 году, несмотря на то что шла Вторая мировая война, приняло решение о создании Министерства иностранных дел для всех союзных республик.

13 апреля 1944 года был образован Народный комиссариат иностранных дел Казахской ССР, впоследствии переименованный в Министерство иностранных дел. Первым министром был назначен заместитель главы правительства Толеген Тажибаев, таким образом, в этом году исполняется 78 лет со дня образования Министерства иностранных дел Казахстана. Возглавляли это министерство государственные деятели Ади Шарипов, Балжан Болтирикова, Михаил Исиналиев и другие известные личности. В те годы Казахстан с официальным визитом посетили президент Индонезии Ахмед Сукарно, премьер-министр Индии Джавахарлал Неру, иранский шах Мохаммед Реза Пехлеви и многие главы социалистических

государств. Я был первым секретарем Министерства иностранных дел Казахской ССР в 1965 году. Я участвовал во встрече шаха Мохаммеда Реза Пехлеви.

Республика Казахстан считается правопреемником Казахской Советской Социалистической Республики, поэтому историю Министерства иностранных дел Республики Казахстан следует начинать с 1944 года. По вопросу установления даты дипломатической службы я направил специальное письмо бывшему министру иностранных дел РК Марату Тажину. Соответственно, министр Тажин принял мое предложение.

Учитывая исторические события, мы пришли к выводу, что эту дату необходимо отмечать в день переписки казахского хана Абылая с китайским императором и отправки посольства. Указ Президента Казахстана Нурсултана Назарбаева о Министерстве иностранных дел вышел в 1991 году. Однако дата дипломатической службы была определена в соответствии с очередным указом от 2 июля 1992 года.

В то же время другие государства, выражая уважение к своей истории, дату создания дипломатических ведомств берут с давних времен. Министерство иностранных дел Российской Федерации, обнаружив в архиве слово «посольский приказ», утверждает, что дипломатическая служба государства берет свое начало с давних времен, или сотни лет назад. Узбеки свою историю начинают с более 2 тысяч лет назад, в свою очередь кыргызы свои внешние отношения с соседями начинают с эпоса Манас. Мы же сокращаем свою историю, развитие своей цивилизации. Поэтому сегодняшнюю международную конференцию правильней будет назвать 30-летие со дня воссоздания Министерства иностранных дел после обретения независимости республикой. Возможно, иностранным дипломатам и руководителям международных организаций, принимающим участие в конференции, стоит предоставить дополнительно более полное пояснение по вопросу.

Заслуги Министерства иностранных дел Казахской ССР в построении независимого государства огромны, казахские дипломаты приложили немало усилий для становления и международного

признания нового государства в мире, установления дипломатических отношений с зарубежными странами.

Взвешенная и миролюбивая внешняя политика Казахстана, озвученная Президентом Республики Казахстан Касым-Жомартом Кемелевичем Токаевым на международном экономическом форуме в Санкт-Петербурге, была хорошо принята международным сообществом.

Большим достижением является дополнительное назначение министра иностранных дел Мухтара Тлеуберди заместителем Премьер-Министра Республики Казахстан, передача комитета по привлечению иностранных инвестиций в ведение нашего министерства и создание Фонда по работе с казахской диаспорой за рубежом, созданию условий для возвращения в страну.

Желаю вам здоровья, успехов в ваших начинаниях. Большое спасибо за внимание!

II ПАНЕЛЬНАЯ СЕССИЯ: «Актуальные проблемы международных отношений в новых реалиях»

*Заместитель председателя
Партии справедливости и развития
Турецкой Республики*

Нуман КУРТУЛМУШ

По случаю 30-летия установления дипломатических отношений между Казахстаном и Турцией я хотел бы передать свои искренние слова поздравления, приветствия и уважения.

Турция всеми силами поддерживала Казахстан с момента обретения независимости в течение 30 лет и делала все возможное для того, чтобы эта страна стала стабильным, процветающим и надежным государством международного сообщества. Так как стабильность Казахстана крайне важна не только для самой страны, но и для всего региона.

Для того чтобы Казахстан был процветающей и стабильной страной в международном сообществе, Турция всеми силами поддерживает Казахстан. Турция готова работать вместе, для того чтобы дружественный казахский народ продвинулся намного вперед. В этом контексте хотели бы выразить большое удовлетворение тем, что в Казахстане быстро установились порядок и стабильность, особенно после январских событий.

Турция с самого начала поддерживает процесс реформ, который начался в Казахстане, и считает, что эти трансформации внесут

очень серьезный вклад в развитие народа Казахстана и процветание страны.

В этой связи мы надеемся, что референдум, состоявшийся 5 июня т.г., в перспективе принесет пользу светлому будущему Казахстана. Отношения между Казахстаном и Турцией позитивны на двустороннем уровне и продолжают развиваться посредством сближения друг с другом через международные платформы, особенно Организацию тюркских государств. В этом контексте Турция продолжит поддерживать Казахстан, который она считает своим стратегическим партнером, одним из важных государств Центральной Азии и символом стабильности в регионе, а казахское население одним из его важных народов. Вместе с казахским народом, который является нашим историческим, культурным, языковым и религиозным единством, мы, будучи Турцией, продолжим идти к более светлым целям.

В этом контексте позиция, выдвинутая нашим уважаемым президентом Р. Эрдоганом вместе с господином К. Токаевым для укрепления общей культурной солидарности, совместной деятельности во всех областях как двух дружественных и братских стран, а также торгового партнерства между двумя странами через механизмы стратегического сотрудничества на высоком уровне, имеют смысл и отвечают интересам обеих стран.

Пользуясь случаем, мы еще раз поздравляем Казахстан с 30-летием установления дипломатических отношений между Казахстаном и Турцией и передаем народу Казахстана наши теплые слова приветствия и любовь из Стамбула, Турции.

Да здравствует дружба и братство Казахстана и Турции!

*Президент Международной Тюркской
академии*

Дархан КЫДЫРАЛИ

Тюркское сотрудничество и научная дипломатия

**Уважаемый Мухтар Бескенулы!
Дорогие дипломаты!**

От имени Международной Тюркской академии и от себя лично выражаю теплые слова признательности и сердечно поздравляю с 30-летием дипломатической службы Республики Казахстан.

Выражаю благодарность Министерству иностранных дел РК за организацию сегодняшнего мероприятия на высоком уровне.

В основе многовекторного курса во внешней политике Казахстана лежит стремление к реализации интересов государства, выстраивание конструктивных и сбалансированных, взаимовыгодных отношений со всеми участниками международной арены.

За прошедшие тридцать лет по мере изменения глобальной геополитической ситуации такая стратегия показала свою эффективность.

Поэтому конструктивную внешнюю политику Казахстана можно оценить как одно из крупнейших достижений страны за годы независимости.

Всем известно, что на заре независимости, с девяностых годов, одним из архитекторов проводимой многовекторной политики Казахстана был Президент Касым-Жомарт Токаев, который в течение длительного времени занимал пост министра иностранных дел, является всемирно известным профессиональным дипломатом,

имеющим большой опыт работы, в том числе на руководящей должности в ООН.

Поэтому даже после недавних трагических январских событий, ставших суровым испытанием для нашей государственности и независимости страны, Президент Казахстана четко показал свою верность многовекторной внешней политике.

Принципиальная позиция Главы государства нашла отражение в его недавних назначениях во внешнеполитическом секторе, визитах, двусторонних встречах с зарубежными коллегами.

В сложившейся напряженной ситуации в глобальном мире Казахстан показал приверженность дальнейшему укреплению статуса посредника между Востоком и Западом, Югом и Севером, уходящую корнями в его глубокую историю.

При этом, как известно, одним из важных направлений нашей многовекторной внешней политики является сотрудничество с тюркскими странами.

Казахстан, как колыбель тюркского мира, с самого начала своего развития отдавал приоритет этому вектору. В данном русле проделана огромная работа Первого Президента Республики Казахстан Нурсултана Абишевича Назарбаева. Очень отраднo, что сегодня преемственность сохраняется и в этом направлении.

Интеграционные процессы в мире в целом развиваются в экономическом, политическом, родственном и других форматах. А тюркская интеграция – это всеобъемлющая интеграция. Тюркские страны, соединяющие Восток с Западом, Север с Югом, расположенные в центре Большой Евразии, открыты к сотрудничеству со всеми странами мира.

Наше сотрудничество с братскими странами можно условно разделить на четыре этапа.

Первый этап – период, охватывающий 1992–1998 годы. За эти годы были предприняты конкретные шаги, способствующие интенсивному укреплению культурно-гуманитарных связей и сближению наших народов.

Второй этап – охватывающий 1998–2006 годы. В этот период активно развивались связи тюркских стран в сфере политического

и экономического сотрудничества. Этот период можно назвать периодом политического и экономического сотрудничества.

Третий этап – период структурного сотрудничества, охватывающий 2006–2021 годы. В эти годы были созданы Тюркский совет, ТюркПА, Международная Тюркская академия. Таким образом, братские отношения вступили в новую, структурную стадию.

На четвертом этапе на Стамбульском саммите в ноябре 2021 года Тюркский совет был преобразован в Организацию тюркских государств. К Организации присоединились Узбекистан и Туркменистан.

Это говорит о том, что интеграционный процесс поднялся на новый уровень. Увеличение количества стран, заинтересованных в получении статуса наблюдателя при ОТГ, доказывает привлекательность тюркской интеграции.

На Стамбульском саммите Глава государства своей формулировкой «эффективно использовать геополитический потенциал тюркского мира» акцентировал внимание на двусторонней интеграции братских стран наравне с общим сотрудничеством в этом направлении.

Об этом свидетельствует динамика процесса интеграции между тюркскими государствами, в том числе интеграции между странами Центральной Азии. Консультативные встречи глав стран Центральной Азии начали давать свои результаты.

Мы достигли расширенного стратегического партнерства с Турцией.

Усиливается сотрудничество с Азербайджаном, особенно в сфере транзитных перевозок через Каспийский коридор.

Между Казахстаном и Узбекистаном была подписана Декларация о союзнических отношениях.

Углубились наши братские отношения с Кыргызстаном.

Сухопутные и морские границы с Туркменистаном укрепились, отношения вышли на новый уровень.

Постепенно укрепляются связи с Таджикистаном.

Как отметил Президент, внешняя политика Казахстана должна служить его цели стать транзитным хабом в центре Большой

Евразии, на «поясе мира», на пересечении множества путей. Здесь историческая миссия нашей страны на Великом шелковом пути продолжается и в современном мире.

Уважаемые участники!

Как вам известно, иногда дипломатию разделяют на культурную, гуманитарную и народную. При этом, на мой взгляд, наиболее влиятельным видом дипломатии является научная дипломатия. Потому что наука не имеет границ. Так как наука является общей ценностью для человечества в целом, научная интеграция служит на благо человечества.

Как известно, Тюркская академия, ответственная за научную интеграцию тюркского мира, занимает особое место. Недавно на пятом заседании ученого совета Тюркской академии министрами образования государств-членов были приняты общие учебники «Общая тюркская история», «Общая тюркская литература», «География тюркского мира». Эти учебники и успешно реализованные научные проекты внесут огромный вклад в формирование сознания молодого поколения в братских странах, утверждение среди молодежи общих для тюркского мира ценностей.

Подытоживая сказанное, следует отметить, что прочно заложенный государственный фундамент, укрепление границ независимого Казахстана, становление ее авторитетным государством на международной арене осуществляется через конструктивную и сбалансированную внешнюю политику. Очевидно, что в будущем наша дипломатия сыграет важную роль в создании Нового Казахстана.

Поэтому дипломатам нашей страны, которые с честью выполняют эту миссию, желаю дальнейших успехов!

Еще раз с праздником!

Спасибо за внимание!

*Генеральный директор Исламской
Организации по продовольственной
безопасности*

Ерлан БАЙДАУЛЕТ

**Уважаемый Касым-Жомарт Кемелевич!
Уважаемый Мухтар Бескенович!
Уважаемые коллеги!**

За годы независимости Казахстан достиг больших успехов. Особенно заметны достижения на внешнеполитическом фронте. За короткий срок установлены дипломатические отношения со 186 государствами. Вопрос границ с соседними странами решен своевременно. Казахстан был избран непостоянным членом Совета Безопасности Организации Объединенных Наций, председательствовал в Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе и Организации исламского сотрудничества.

Благодаря этим победам Казахстан стал общепризнанным, сильным и успешным государством, авторитетным участником на мировой арене. Руководствуясь прежде всего национальными интересами, были установлены прочные, дружественные отношения с зарубежными странами.

Все это я считаю результатом кропотливого труда казахстанских дипломатов. Любовь к Родине, ответственность, честность, настойчивость и искренняя преданность своей профессии – не лишним будет сказать, что эти и многие другие высокие качества принадлежат дипломатическим работникам Казахстана.

За время председательства Казахстана название Организации Исламская конференция изменилось на Организацию исламского сотрудничества. Это историческое решение ознаменовало начало

структурных изменений в организации. Наше председательство не только внесло достойный вклад в обеспечение глобальной безопасности, но и определило Казахстан как одно из ведущих государств мусульманского мира. Ранее, в июне 2011 года, Глава государства Нурсултан Абишевич Назарбаев впервые выступил с инициативой создания продовольственной организации в рамках мусульманского мира. Для меня большая честь сказать, что спустя годы Исламская Организация по продовольственной безопасности при содействии Министерства иностранных дел Казахстана стала одной из самых авторитетных международных организаций. Кроме того, следует отметить значительный вклад стран-членов, особенно Королевства Саудовская Аравия, в развитие этой организации. Сегодня перед человечеством стоит ряд задач. От успешной их реализации зависят мир, безопасность и стабильность во всем мире. Особая проблема – ухудшение положения продовольственной безопасности в мире. Еще большее обострение этой ситуации может поставить под угрозу жизни миллионов людей. Недавно на саммите высокого уровня по глобальному развитию организации БРИКС+ наш Президент Касым-Жомарт Кемелевич отметил большой потенциал Казахстана в решении проблемы продовольственной безопасности. По данным Программы развития Организации Объединенных Наций, Казахстан входит в топ-5 стран мира по сельскохозяйственному потенциалу. Поистине, священная степь казахов может обеспечить продовольствием весь мир. Поэтому не случайно штаб-квартира Исламской Организации по продовольственной безопасности находится в нашей столице. В настоящее время организация реализует 16 программ по 5 направлениям. Пользуясь случаем, с большой благодарностью хочу отметить конструктивные отношения между Исламской Организацией по продовольственной безопасности и Министерством иностранных дел. Выражаю уверенность, что наше сотрудничество будет плодотворным и в дальнейшем.

От всей души поздравляю с юбилеем дипломатической службы Республики Казахстан!

Ветеран дипломатии

Мадина ЖАРБОСЫНОВА

**Уважаемые коллеги, дамы и господа!
Ваше превосходительство!**

Позвольте мне прежде всего присоединиться ко всем поздравлениям, которые прозвучали в адрес наших сегодняшних казахстанских дипломатов, решающих важнейшие задания и отстаивающих наши национальные интересы на мировой международной арене. Я хочу также поздравить ветеранов нашей дипломатической службы, тех, кто с первых дней независимости Казахстана решал непростые вопросы обеспечения наших национальных интересов – поддержание суверенитета, безопасности, вхождение в мировое сообщество и создание благоприятных условий для поступательного развития страны.

Для меня огромная честь выступать перед этой аудиторией сегодня, и я хочу сказать, что, конечно, три десятилетия нашей независимости – это непростой период становления и кропотливой работы, в результате которой Казахстан приобрел авторитет как миролюбивое государство, которое отстаивает и продвигает свои национальные интересы, внешнеполитические приоритеты и при этом привносит весомый вклад в реализацию региональных и глобальных вопросов в повестке дня.

Да, период был нелегким, и многие из моих коллег, как и я сама, учились на ходу у профессионалов, которые после развала Советского Союза приняли предложение Нурсултана Абишевича Назарбаева, приехали в Казахстан.

Свой опыт дипломатической работы с первых дней я приобретала на многосторонней платформе взаимодействия и сотрудничества. И конечно, остаюсь приверженцем мультилатерализма, будучи глубоко уверенной, что глобальные кризисы требуют адекватного реагирования многих государств, многостороннего вовлечения, объединения усилий и ресурсов государств мира.

Я была не только официальным представителем Республики Казахстан и Организации Объединенных Наций, но благодаря авторитету, который Казахстан заработал очень быстро в первые годы своей независимости, и благодаря доверию других государств я была главой ОБСЕ в Украине и специальным представителем ОБСЕ в борьбе с торговлей людьми.

В последние годы признаки мультилатерализма подвергаются острой критике и порой отрицается ее эффективность на фоне яростных реакций, растущего национализма, проблем геополитического характера и экономических, экологических проблем, о чем говорили предшествующие выступающие, в частности Акмарал Хайдаровна.

Мы должны продолжать развивать многостороннюю дипломатию. В качестве центра по согласованию действий государств, коллективного решения наиболее острых глобальных проблем, конечно, остается Организация Объединенных Наций, которая, будучи сложным, многосторонним организмом, не лишена изъянов и требует модернизации и реформирования, в котором казахстанская дипломатия принимает активное участие, особенно в те годы, когда Казахстан был непостоянным членом Совета Безопасности. Но еще раз подчеркну, что Организация Объединенных Наций не имеет альтернативы, о чем неоднократно в своих выступлениях говорил и подчеркивал Президент Касым-Жомарт Кемелевич Токаев.

Успехи казахстанской дипломатии, достигнутые в многостороннем формате, известны, и я не буду о них повторять, но позволюте остановиться на том, что сегодня важно развитие этого формата в целях реализации повестки-2030 и достижения 17 Целей устойчивого развития, утвержденных в 2015 году.

Сегодня Мухтар Бескенович говорил о том, что нами достигнут определенный прогресс в реализации повестки-2030,

и в ближайшие дни состоится представление второго Добровольного доклада Казахстана о реализации Целей. В частности, выбраны темы приоритетного значения развития Нового Казахстана, несмотря на те сложности, которые были вызваны COVID-19. Казахстан по итогам 2021 года занимает 59-е место из 165 государств в исполнении реализации Целей устойчивого развития. Те приоритетные направления, которые выбраны Казахстаном для второго Добровольного доклада, – это качественное образование; гендерное равенство; чистая вода и санитария; достойная работа и экономический рост. Остановлюсь на гендерном равенстве, потому что в настоящее время я являюсь национальным консультантом Организации структуры ООН женщин в Казахстане и оказываю содействие нашим казахстанским дипломатам национальной комиссии по вопросам улучшения положения женщин и продвижения гендерного равенства.

Вопрос гендерного равенства интегрировал ключевые индексы развития и выступает в качестве инструмента оценки прогресса в мире, является одной из приоритетных тем в Казахстане. А все потому, что мы действительно хотим, чтобы половина нашего населения имела равные возможности для участия в экономическом прогрессе политической жизни страны.

В Казахстане была создана соответствующая нормативная правовая система, мы присоединились ко всем основным международным документам, которые как раз-таки свидетельствуют, что это направление, где многие задачи достигаются на основе многосторонней дипломатии, на основе мультилатерализма. Здесь же большую роль играет и региональная повестка.

Ровно год назад, выступая на Парижском форуме ООН «Поколение равенства», наш Президент озвучил новые обязательства Казахстана по вопросу улучшения положения женщин. Касым-Жомарт Кемелевич заявил о инициативах Казахстана по созданию виртуальной региональной платформы в Центральной Азии, по новым практикам и знаниям в области улучшения положения женщин, о ликвидации списка запрещенных профессий для женщин, по уменьшению бытового насилия в стране. И уже сегодня,

по истечении года, мы можем сказать о готовности Казахстана взять новые обязательства, в том числе сейчас рассматривается новая региональная инициатива по созданию Альянса по противодействию бытового насилия в Центральной Азии в рамках «The Spotlight».

О наших положительных результатах говорила и подчеркивала во время своего визита заместитель исполнительного директора структуры «ООН-женщины» Анита Пхатия, которая при этом приветствовала намерения усилить наши инициативы именно в глобальном и региональном масштабе.

В завершение я еще раз хочу поздравить вас и пожелать нашим дипломатам успехов в решении стоящих перед ними задач, поставленных в интересах нового Казахстана как в двухстороннем, так и в многостороннем формате.

Спасибо!

*Заместитель директора
Казахстанского института стратегических
исследований при Президенте РК*

Санат КУШКУМБАЕВ

Центральноазиатский вектор внешней политики Казахстана: курс на кооперацию и сближение

Сотрудничество Казахстана со странами Центральной Азии на двусторонней основе и в многостороннем формате прошло тернистый, но насыщенный событиями путь, охватывающий весь тридцатилетний период независимого развития. За это время произошло немало знаковых событий. Казахстан вместе с другими региональными соседями прошел непростую стадию политического транзита и преодолел ряд экономических кризисов.

Сами страны региона также претерпели сложную и противоречивую эволюцию, обусловленную в том числе их геополитическим положением и разноуровневым развитием, нерешенными пограничными, хозяйственными и экологическими проблемами. Как известно, в книге «Великая шахматная доска» американский геополитик Збигнев Бжезинский пророчил Центральной Азии стать крайне нестабильной зоной Евразии.

В дальнейшем в экспертной среде по этому поводу возникло множество дискуссий. Но несмотря на то, что геополитическая конкуренция в азиатской части постсоветского пространства перманентно оставалась напряженной, а крупные державы неустанно продвигали здесь свои стратегические интересы и присутствие, ситуация в регионе не скатилась к открытому соперничеству и противостоянию.

Большую роль в сравнительно стабильном развитии Центральной Азии сыграли совместные усилия самих стран региона. Конфликтотенная обстановка на значительной части внешнего периметра, межстрановые проблемы касательно границ, водного и энергетического распределения, экстренные решения задач по укреплению государственности в совокупности требовали от политических элит новых центральноазиатских государств взвешенных подходов.

Казахстан весь период независимости последовательно придерживался стратегии на углубление сотрудничества с государствами Центральной Азии. Во всех стратегических документах нашей страны закреплён вектор на центральноазиатскую кооперацию. Поэтому у Президента К.К. Токаева, очевидно, есть внушительный пакет предложений в повестку очередной встречи глав государств региона Центральной Азии в июле т.г.

С начала 2010-х гг. повестка региональной безопасности заметно расширилась и обрела масштабность, в том числе за счёт проактивного участия Казахстана в международных структурах. Это нашло отражение в Концепции внешней политики РК на 2014–2020 гг. Её первым и основным приоритетом выделена заинтересованность в политически стабильном, экономически устойчивом и безопасном развитии Центральной Азии. Отмечено стремление нашей страны к развитию внутрирегиональной интеграции в целях снижения конфликтотенного потенциала, решения социально-экономических проблем, развязки узла водно-энергетических и иных противоречий. Перспективной целью была обозначена трансформация региона в единый интегрированный субъект международной политики и экономики.

В настоящее время страны Центральной Азии демонстрируют решительный настрой на решение ключевых вопросов двусторонней и региональной повестки. Думается, что с учетом повестки предыдущих встреч можно будет вести речь о консолидированных подходах, создании конкретизированной дорожной карты регионального сотрудничества. Наряду с вопросами транзита, торговли, энергетики, в фокусе будут вопросы воды, экологии, изменения климата. В этом году, наряду с ситуацией в Афганистане, в повестку выдвинулись вопросы международной безопасности.

Одной из актуальных для стран региона остается проблема урегулирования водных вопросов. Рост водопотребления, обусловленный интенсивной сельскохозяйственной, промышленной деятельностью, ростом населения в регионе трансграничных бассейнов в сопряжении с проблемой изменения климата, таяния ледников и других, все чаще выступают триггерами социально-экономических проблем. Поэтому очевидно, что компромиссные и взаимоприемлемые подходы сторон в урегулировании водных вопросов – единственный продуктивный путь. Ключевой аспект – наличие политической воли всех сторон – позволяет открыто и оперативно поднимать и обсуждать все вопросы в этой сфере.

У этой комплексной проблемы есть экологическое, социальное, экономическое измерения. Продуктивным путем видится создание Водно-энергетического консорциума государств Центральной Азии, а также усиление кооперации через бассейновые водохозяйственные объединения «Сырдарья» и «Амударья». При поддержке всех стран Центральной Азии и международных партнеров следует завершить проект восстановления северной части Аральского моря.

Перманентно актуальным в повестке стран региона является вопрос раскрытия транспортно-транзитного потенциала. В государствах региона возросло понимание того факта, что укрепление сотрудничества в транспортной сфере способствует свободному перемещению товаров и услуг, выступает в качестве важного инструмента развития социальных и экономических отношений и в конечном итоге – улучшения условий и качества жизни населения. По оценкам экспертов, из-за несовершенства процедур пересечения границ странами Центральной Азии затрачивается 40% всего времени, необходимого на доставку товаров по международным маршрутам. Улучшение транспортной связанности внутри и между странами Центральной Азии будет способствовать увеличению ВВП региональных стран на 15%.

Как известно, через территорию государств проходят международные транспортные коридоры, а также различные региональные коридоры в рамках торговли стран Центральной Азии. С целью усиления транспортной связанности региона Казахстан заинтересован в участии всех стран Центральной Азии в развитии Транскаспийского международного транспортного коридора.

В торгово-экономической сфере мы можем видеть важные сдвиги. На взаимовыгодной основе реализуются весьма перспективные проекты. В числе последних крупных инициатив создание Международного центра торгово-экономического сотрудничества (МЦТЭС) «Центральная Азия» на границе Казахстана и Узбекистана. Этот проект имеет очень большую региональную перспективу. МЦТЭС даст толчок развитию торгово-экономических связей во всем регионе, новый импульс получают межрегиональные инфраструктурные и торговые проекты.

В настоящее время интерес к теме подпитывается усилением центральноазиатского взаимодействия, импульс которому, безусловно, придавал действующий формат консультативных встреч лидеров государств пяти стран. Такой вектор развития событий был обусловлен относительно стабильным развитием стран Центральной Азии, вовлеченностью крупных внешних игроков, в том числе оформленному в форматы C5+, а также постоянным интересом Казахстана и деятельной позицией Узбекистана в вопросах региональной кооперации.

При этом Казахстан выступает не просто региональным медиатором, а проактивным субъектом, находящимся в поисках интегрированных решений общих проблем. На нынешнем этапе участие страны в процессах региональной кооперации находится в особой динамике.

Соответственно, нынешний этап регионального сотрудничества между пятью государствами в форме консультативных встреч глав государств, несмотря на ряд неудач предшествующих этапов, имеет свою предысторию и платформу. И хотя повестка особо не отличается от постановки вопросов в рамках прежних структур, принципиальным становится пятисторонний формат без нерегionalных акторов, предусмотрительность в подходах и стремление стран Центральной Азии учитывать региональные особенности и новые глобальные тренды.

Таким образом, простая истина в том, что сообща и скоординированно легче и эффективнее отстаивать и продвигать национальные интересы. Соответственно, усиление региональной субъектности региона Центральной Азии – это усиление национальных позиций и субъектности.

*Старший научный сотрудник
Атлантического совета*

Ариэль КОЭН

Дорогие друзья, для меня большая честь и удовольствие выступить на конференции по случаю 30-летия казахстанской дипломатической службы. Я начал посещать Казахстан и взаимодействовать с руководством страны еще в 1993 году. 29 из 30 лет я работал, наблюдая за становлением страны и удивительным развитием казахстанской дипломатии. Не случайно нынешний Президент Касым-Жомарт Токаев большую часть этого периода занимал должность министра иностранных дел и был во главе казахстанской дипломатии. Мы видим, что за этот период Казахстан смог развить едва ли не самую впечатляющую внешнеполитическую службу из всех постсоветских государств и привлечь самых способных людей, со многими из которых мне довелось работать вместе.

Я хотел бы поздравить дипломатическую службу, дипломатов, послов, заместителей министров и, конечно же, нынешнего министра и предыдущих министров, многих из которых я знаю, с этим знаменательным достижением. Если бы была Нобелевская премия по дипломатии, я уверен, что Казахстан был бы удостоен этой высокой награды.

Не случайно важнейшую политику Казахстана проводите именно вы, молодые и, может быть, не очень молодые, дипломаты. Многовекторная политика, обусловленная географическим расположением и историей Казахстана, которое имеет Россию с одной стороны и Китай – с другой, остальную часть Центральной Азии на юге, вам необходима многовекторная политика, которая максимизирует и усиливает независимость и суверенитет Казахстана.

Казахстан является мировым лидером в области ядерного разоружения и развития гражданской атомной энергетики. Разоружение было образцом, примером 30 лет назад, когда Казахстан отказался от четвертого по величине ядерного арсенала в мире и запретил ядерные испытания в г. Семее (Семипалатинске), остановив ужасный ущерб не только народу в Казахстане, но и земле, почве, животным, экологической безопасности. Слава богу, эти испытания прекратились.

Кроме того, я думаю, и я писал об этом много раз, Казахстан является примером для тех стран, которые отдают предпочтение ядерному оружию, а не открытости, инвестиционному образованию, я имею в виду, в частности, Иран и Северную Корею, а также другие страны. Я думаю, что Казахстан сегодня признан одной из лучших мировых площадок для мирных переговоров. Мы видели это на сирийских переговорах, на ранних стадиях сделки с Ираном, а также на других мирных переговорах.

Кроме того, Казахстан лидирует в расширении консультаций и сотрудничества по всей Центральной Азии, превращая Центральную Азию в независимый регион мира, где люди могут жить в мире и сотрудничать.

Примите мои сердечные поздравления! Надеюсь, Бог даст мне возможность вместе с вами отпраздновать 40-летие и 50-летие казахстанской дипломатической службы. Большое спасибо!

CONTENT

Welcome speech of the Head of State140

Welcome speech of Minister of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan Mukhtar Tileuberdi142

PLENARY SESSION

«DIPLOMATIC SERVICE AS A TOOL FOR PROMOTING NATIONAL INTERESTS»

Aigul Kuspan.152

Akmaral Arystanbekova156

Tatiana Valovaya161

Josep Borell.163

Kairat Abdrakhmanov164

Baghdad Amreyev167

Kairat Sarybay.170

PANEL SESSION No.1:

«HISTORICAL RETROSPECTIVE OF KAZAKH DIPLOMACY»

Anatoly Torkunov173

Li Hui175

Meruert Abuseitova177

Bolat Nurgaliyev.180

Sailau Batyrsha-uly184

PANEL SESSION No.2:

«ACTUAL PROBLEMS OF INTERNATIONAL RELATIONS IN THE NEW REALITIES»

Numan Kurtulmuş187

Darkhan Kydyrali189

Yerlan Baidaulet.193

Madina Zharbosynova195

Sanat Kushkumbayev199

Dr. Ariel Cohen203

PHOTO MATERIALS205

THE INTERNATIONAL CONFERENCE
DEDICATED TO THE 30TH ANNIVERSARY OF THE DIPLOMATIC
SERVICE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Welcome speech of the Head of State

President of the Republic of Kazakhstan
Kassym-Jomart Tokayev

**Distinguished veterans and members of the diplomatic service
of the Republic of Kazakhstan.**

I sincerely congratulate you on the 30th anniversary of the diplomatic service of our country!

We have reached this historic milestone with significant success.

We have established diplomatic relations with 186 countries and have become members of more than 50 international organisations. We have become a strong and authoritative state, actively contributing to regional and global challenges.

Since the first days of our independence, you have been representing our country in the international arena.

During the current geopolitical instability, you are making a significant contribution to strengthening Kazakhstan's position in the world and the development of its cooperation with foreign countries.

The 30th anniversary of domestic diplomacy coincides with the watershed moment when our people have begun to build a new Kazakhstan.

In this regard, the Ministry of Foreign Affairs has a great responsibility.

The main task of diplomats is to further enhance the status of our state in the world, ensure its external security, and protect the rights and interests of our citizens abroad.

It is especially important to promote our country as a leading state in the region, strengthen political, investment and trade ties with foreign partners, firmly adhering to the principle of a multi-vector policy.

It is also necessary to focus on promoting Kazakhstan as a country that has carried out large-scale reforms and embarked on the path of radical modernisation.

I am confident that our diplomats will work hard to achieve the goals of the New Kazakhstan's foreign policy and further increase the authority and influence of our country globally.

On this significant day, I wish you good health, prosperity and success in your work!

*Best wishes,
Kassym-Jomart Tokayev*

THE INTERNATIONAL CONFERENCE
DEDICATED TO THE 30TH ANNIVERSARY OF THE DIPLOMATIC
SERVICE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Welcome speech of Minister of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan **Mukhtar Tileuberdi**

Minister of Foreign Affairs of
the Republic of Kazakhstan
Mukhtar Tileuberdi

**Dear ladies and gentlemen,
Dear guests,**

I am glad to welcome you at the conference dedicated to the 30th anniversary of the diplomatic service of the Republic of Kazakhstan.

First of all, I would like to sincerely congratulate all Kazakhstan diplomats on the anniversary. I wish you success in your work to protect our national interests around the world and strengthen international cooperation.

After gaining independence, Kazakhstan began to reorganize its system of foreign policy bodies and develop the legal framework of its diplomatic service. The Presidential Decree “On the Ministry of Foreign Affairs” of July 2, 1992, is of particular significance, which laid the foundation for today’s celebration.

To date, our country has established diplomatic relations with 186 countries, and our geography of diplomatic relations includes 104 foreign institutions in 70 countries.

Significant work has been done to create the organizational and legal basis for the diplomatic work - the law “On Diplomatic Service” has been developed, which defines the tasks and functions of the Ministry. Furthermore, the legal status of the representative office of the Ministry of Foreign Affairs in Almaty has been approved.

Over the past 30 years, the Foreign Ministry has formed a professional personnel apparatus.

We are constantly working to establish gender equality and equal opportunities. Our female colleagues have taken part in the formation of the domestic diplomatic service, were appointed to high positions in the central office and have headed diplomatic missions abroad.

Currently, 137 women work in the central office of the Ministry, which is 32 percent of the total number of employees.

Recognizing the contribution of women in the diplomatic service, I would like to emphasize that this year the United Nations has declared June 24 “the International Day of Women in Diplomacy”.

Distinguished colleagues,

The conceptual foundations of Kazakhstan's foreign policy, laid at the dawn of independence, are constantly being updated based on the evolving international situation, new challenges and threats, as well as urgent foreign policy tasks.

The Foreign Policy Concept for 2020-2030, adopted in March 2020, laid the foundation for further improvement of Kazakhstan's diplomacy.

This document forms the basic principles defining strategic priorities and mechanisms for promoting national interests in the international arena.

The concept preserves the continuity of the main pillars of our foreign policy – a multi-vector diplomacy, a balanced approach, pragmatism and the protection of national interests.

Dear participants,

Kazakhstan was one of the first in the post-Soviet space to formalize the state border throughout its entire length and today has no territorial disputes with any of the neighboring countries.

A historic event was the election of our country as a non-permanent member of the UN Security Council in 2017-2018.

Kazakhstan's membership was an excellent opportunity to present pressing issues of Central Asia at the highest level, as our country sought to express the collective interests of all countries in the region experiencing a whole range of political and economic changes.

Thanks to its responsible and peaceful policy in the international arena, our country was the first in the post-Soviet space to be honored to lead the OSCE in 2010.

The result of Kazakhstan's chairmanship was the holding in our capital of the first and, unfortunately, so far the only OSCE Summit in the XXI century and the adoption of the historic Astana Declaration titled "Towards a Security Community".

Against the background of the current crisis of European security, the legacy of the Astana Summit still remains relevant in the formation of a continental security platform.

The idea of a world free of nuclear weapons, despite the growing complexity of its implementation in the current difficult geopolitical conditions, remains an important element of our foreign policy.

As a state that voluntarily gave up its nuclear missile arsenal and closed the world's largest nuclear test site, Kazakhstan has the moral right to promote real progress in the field of nuclear disarmament.

Due to the highest level of risk of the use of nuclear weapons in the world since the Cold War (according to the report of the Stockholm Peace Research Institute), Kazakhstan's call to develop a plan for the complete elimination of these weapons by 2045 looks particularly significant.

Over the years of independence, Kazakhstan has rightly gained the authority of a mediator that is open to dialogue in order to find mutually acceptable solutions for the conflicting parties.

A reflection of this is the current Astana Process on the inter-Syrian settlement. The 18th international meeting on Syria, held on June 15-16 in Nur-Sultan, showed that in the context of the suspension of the Geneva talks, the role of the Astana format in the Syrian settlement is only increasing.

Dear friends,

As before, constructive cooperation with the Russian Federation, a key strategic partner of Kazakhstan, is developing dynamically.

Being an active supporter of Eurasian integration, our country has become the founder of a number of regional organizations – the Commonwealth of Independent States (CIS), the Collective Security Treaty Organization (CSTO), and of the Eurasian Economic Union (EAEU).

The focus of Kazakhstan's chairmanship in the CIS in 2022 is to further improve the effectiveness of the Organization by facilitating economic cooperation as the main factor of sustainable development of states.

The war of sanctions dictates the need to transform the activities of the EAEU in order to create a truly free market, which is a vital condition for the growth of the economies of the association.

Kazakhstan's participation in the CSTO is key from the point of view of ensuring national and regional security, given that the main objectives of the Organization are to strengthen peace and stability, protect the territorial integrity and sovereignty of the member states.

China remains our key partner in Asia. We see a huge potential for trade cooperation and are interested in increasing the export of Kazakh products. We expect that the Eurasian integration with the Belt and Road initiative will contribute to strengthening infrastructure connectivity and ensuring sustainable growth.

Kazakhstan is determined to deepen cooperation between the member states of the Shanghai Cooperation Organization in all spheres and is preparing relevant proposals within the framework of its chairmanship in 2023-2024.

The most important priority of our foreign policy is to deepen regional cooperation in Central Asia. Kazakhstan is taking several initiatives to unlock the economic, transport, logistics and investment potential of the region.

Thanks to the efforts of Kazakh diplomacy, the Treaty on Friendship, Good Neighborliness and Cooperation for the Development of Central Asia in the XXI century was signed, which covers the main areas of our engagement.

Efforts are being made to strengthen the international status of Central Asia, which can act as a solidary voice on topical aspects of regional and global agendas.

In recent years, the process of cooperation between the Turkic countries has developed significantly. The Turkic Council has transformed into a full-fledged Organization of Turkic States and the program "Turkic Vision – 2040" has been adopted. The declaration of the city of Turkestan in 2021 as the spiritual capital of the Turkic world can be regarded as recognition of the role of Kazakhstan in the Turkic world.

Today, Kazakhstan is building a new stage of relations with the United States of America. Regular high-level meetings within the framework of the Expanded Strategic Partnership Commission are the basis for the mutually beneficial cooperation on issues of politics and security, trade and investment.

In the European direction, the engagement between Kazakhstan and the EU is based on maximizing the advantages created by the current Enhanced Partnership and Cooperation Agreement, strengthening trade and investment cooperation.

In connection with the UK's withdrawal from the EU, we are faced with the task of reformatting Kazakh-British relations. We are pleased to note the completion of a new Strategic Partnership Agreement between Kazakhstan and the UK.

Our relations with the East Asian countries are developing systematically today. Political dialogue with Japan continues in the spirit of an expanded strategic partnership. Cooperation with South Korea gained a new impetus after the visit of President Kassym-Jomart Tokayev to Seoul in August last year.

We are interested in using the growing potential of cooperation with the countries of Southeast Asia.

The events in Afghanistan force us to take a fresh look at the geopolitical significance of South Asia, where Pakistan and India can provide access to their seaports for Central Asian countries as a result of the development of new transport and logistics routes.

We are also focused on the Greater Middle East region due to the serious changes that may result in a significant transformation of the political landscape.

The Organization of the Islamic Conference, was transformed into the Organization of Islamic Cooperation during Kazakhstan's chairmanship, which reflected a common understanding of the need to give a new impetus to cooperation within the framework of the Ummah. Today, we stand for strengthening trust and consolidating the efforts of the most economically developed countries of the Islamic world. In the context of the increasing geopolitical tensions and global climate change, the role of the Islamic Organization for Food Security is growing. The recent visit of the Head of State to Iran has given an additional impetus to the development of cooperation with Tehran.

In the field of multilateral diplomacy, Kazakhstan is this year celebrating the 30th anniversary of joining the UN. We believe that

the UN remains an irreplaceable universal organization serving the interests and pressing needs of all humankind.

Currently, Kazakhstan hosts 27 UN programs and agencies, 18 of which have multi-country and sub-regional status and are located in the so-called “UN House” in Almaty.

Kazakhstan is actively contributing to international efforts to implement the UN Sustainable Development Agenda for the period up to 2030. In June of this year, we held the Second Regional SDG Summit in Almaty titled “Beyond COVID – Towards Just Recovery in Central Asia” at the level of heads of government.

This month (July 13-15), the presentation of the second Voluntary National Review on the Implementation of the SDGs will take place at the UN headquarters in New York. This review was prepared during a very difficult period, complicated by the negative consequences of COVID-19 and the geopolitical tensions in the world.

We are making a feasible contribution to the efforts of the international community to stabilize the situation in Afghanistan. Humanitarian aid is regularly provided to the Afghan population, national and international programs are being implemented to train Afghan youth in Kazakh educational institutions. The opening of a temporary remote office of the UN Assistance Mission in Afghanistan in Almaty was a reflection of the important role of Kazakhstan in this direction.

Dear friends,

We are paying specific attention to economic diplomacy and the state policy to attract foreign investment.

Over the last 30 years, our country has become a regional hub for investors, having attracted more than 380 billion dollars of foreign direct investment into the country’s economy.

44 investment projects with foreign participation totaling 3.67 billion USD were commissioned in 2021, which created more than 6,000 jobs.

Now, together with KAZAKH INVEST, work is underway on 450 projects with foreign participation worth 63 billion dollars.

In the context of tougher competition for international investments, we are taking systematic measures to improve the investment attractiveness of the country.

Just last week, the Government approved a new Concept of the country's investment policy until 2026. The document outlines the implementation of a set of measures to change the structure of investments towards competitive production of goods with high added value.

Holding the 12th WTO Ministerial Conference in Geneva under the chairmanship of Kazakhstan was a positive experience for us. We hope that the results of this conference will give a new impetus to the liberalization of the international trading system.

We are consistently implementing plans to join the Organization for Economic Cooperation and Development. Together with the relevant government agencies, a new strategy for cooperation with the OECD is being worked out.

* * *

The current year is rich in international events for Kazakhstan's diplomacy.

In September 14-15, Kazakhstan is preparing to host the 7th Congress of Leaders of World and Traditional Religions, which has been held in our capital since 2003.

Kazakhstan is convinced that promoting tolerance, mutual understanding and cultural diversity is the key to combating hatred and discrimination. Today, Kazakhstan is a secure and comfortable home for more than 3,800 religious associations representing 18 confessions. More than 100 ethnic groups are living in peace and harmony in our country.

Preparations are underway for the 6th Summit of the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia in Nur-Sultan in October, dedicated to the 30th anniversary of the convening of the Conference by Kazakhstan.

Within the framework of the current chairmanship of Kazakhstan in the CICA, our priority is to transform the CICA into an international organization.

The election of Kazakhstan to the UN Human Rights Council for 2022-2024 confirms our state's commitment to promoting fundamental human rights and freedoms at the national and international levels. Our country has joined all the fundamental UN documents and conventions in the field of human rights protection. Ongoing work is being conducted to bring Kazakhstan's national legislation in the field of human rights in line with international standards.

Dear participants,

As you know, the 30th anniversary of domestic diplomacy coincides with a new stage in the history of the country - the creation of a New Kazakhstan, as declared by President Tokayev. The Ministry of Foreign Affairs will continue its work to further strengthen the authority of Kazakhstan in the international arena, ensure its external security, and protect the rights and interests of our citizens abroad.

One of the most important tasks of the Ministry will be to further develop political, investment and trade relations with foreign partners based on the principle of a multi-vector foreign policy, preserving the country's authority and activity in the region.

Special attention will be paid to the promotion of Kazakhstan to the international community as a country that has carried out large-scale reforms and is on the path of political modernization.

I am confident that our diplomats will fulfill these tasks and achieve the new goals set for the foreign policy of the New Kazakhstan, and further strengthen the authority and influence of our country on the world stage.

* * *

In conclusion, I would like to note that today, the world has entered an era of high turbulence, which continues to face economic difficulties after the coronavirus pandemic due to the increasing geopolitical tensions.

New risks and threats are being created as a result of the changes in trade relations, the transformation of logistics and energy routes, as well as an unprecedented war of sanctions in the world.

In this context, the efforts of domestic diplomacy will be aimed at supporting President Kassym-Jomart Tokayev's large-scale political and economic reforms, designed to create a New Kazakhstan.

Thank you for your attention!

PLENARY SESSION

«Diplomatic service as a tool for promoting national interests»

Chairwoman of the Committee on International Affairs, Defense and Security of the Mazhilis of the Parliament of the Republic of Kazakhstan

Aigul KUSPAN

30th anniversary of Kazakh diplomacy

**Esteemed Deputy Prime Minister – Minister of Foreign Affairs,
Excellencies, esteemed ambassadors,
Dear colleagues,**

From the bottom of my heart I congratulate all of us on a wonderful anniversary - the 30th anniversary of the diplomatic service of the Republic of Kazakhstan.

During this short period of time, the young Kazakh diplomacy has acquired its own face, and it corresponds to the spirit of the Kazakh people, their mentality, their wise historical experience. The art of diplomacy runs in the blood of our people.

The President of Kazakhstan, Kassym-Jomart Tokayev, described the foreign policy of our state as follows: "Kazakhstan has established itself as a peaceful, open country, a reliable and responsible partner in international affairs."

And it is enough to quote the following introduction of the speech of Kazdausty Kazybek Bi, who said centuries ago:

We are Kazakhs, nomadic people.
But we are a peaceful country that doesn't wage wars.
So that blessings do not escape from our country,
So that the enemies do not invade our land,
We wear owl feathers on our spears.

We are a country that has not been conquered by no enemy.
We are a country that can protect ourselves
We are a country that never betrayed our friends.
We are a country that knows how to be conscientious.

Indeed, peacefulness has been and remains the main feature of our relations with other peoples. And for the past 30 years, the Kazakh diplomacy has been aimed at strengthening confidence and security, at countering transnational threats. Foreign diplomats say of our country that "Kazakhstan consistently advocates unifying actions, offers compromises to the main issues of the region and internationally."

Openness is the second important characteristic of the Kazakh diplomacy. It shows in a multi-vector policy, in a readiness for cooperation with all states.

Additional feature of our diplomacy is responsibility. It manifests itself in the constant struggle for a nuclear-free world and overall disarmament, in the rejection of the colossal nuclear arsenal inherited from the Soviet Union, in the creation of a nuclear-free zone in Central Asia. Responsibility for the fate of humankind can be traced today in the expansion of international cooperation in addressing economic, humanitarian and environmental issues.

To some, all these traits may seem like signs of weakness. But on the contrary, I am sure that they demonstrate that Kazakhstan does not think in momentary opportunistic categories, but is guided by considerations of a strategic nature, putting national interests and sovereignty at the forefront.

Kazakh diplomacy is known not only for its willingness to compromise and find constructive solutions, but also for its ambitious initiatives and practical steps to strengthen regional and global security. Among them are the convening of the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia, participation in the Shanghai Cooperation Organization, chairmanship in the Organization for Security and Cooperation in Europe, participation in the Organization of Islamic Cooperation, playing a leading role in the Organization of Turkic States, holding the Congress of Leaders of World and Traditional Religions.

During these days of celebration of the 30th anniversary of Kazakh diplomacy, much will be said about the personal merits of former President Nursultan Nazarbayev and the first foreign ministers in the development of the Kazakh diplomatic service. Their contribution is enormous; it is difficult to overestimate it. But diplomacy is a collective team work, and its evaluation should also be of a collective nature. There are hundreds of employees of the department unknown to the general public – diplomats, lawyers, financiers, quartermasters, accountants, who are well prepared to carry out their work in their posts in a timely manner.

Behind every success of Kazakhstan's foreign policy is the selfless, daily, painstaking work of our diplomats.

First of all, this applies to the successful conclusion of agreements on the state border with all our neighbors. A border that is over 13,000 kilometers.

This is the brilliant work of the State Protocol Service, which also draws its origins from the ancient traditions of hospitality and friendliness. Today, the diplomatic protocol has not only been operating in the Ministry of Foreign Affairs but is being successfully applied in all our government agencies, including the Parliament.

This includes the work of the consular department, functioning like clockwork, which truly serves our citizens and protects them abroad. This was especially clear during the most trying times of the pandemic, when our consuls had to evacuate thousands of our compatriots to their homeland.

It is impossible not to note the concern for the well-being of the employees, which has always been shown by the leadership of the Ministry of Foreign Affairs, not least through the regulations on the diplomatic service, provision of accommodation for employees who relocated to the new capital, and provision of necessary equipment.

We must also note the contribution of female representatives of our ministries to the success of our country's foreign policy. I am glad that the number of female representatives, masters of their craft, is growing every year. To date, they make up 25 percent. But only 5 percent are in senior positions.

In conclusion, I would like to emphasize that our diplomats are true patriots of their country. Thanks to a clear selection of personnel, our diplomats fulfill their tasks in the international arena, and protect the interests of our country and our people.

The Head of State, Kassym-Jomart Tokayev said: "Kazakhstan will continue in the direction of a constructive, balanced, and multi-vector foreign policy. Our country will firmly promote and protect national interests on the world stage. The foreign policy of our state will bring tangible benefits to the country, national business and every citizen!"

Thank you very much for your attention! Let there be peace in our country. May our Kazakhstan always prosper!

*Minister of Foreign Affairs of
the Kazakh Soviet Socialist Republic (1989-1991)
and the Republic of Kazakhstan (1991)*

Akmaral ARYSTANBEKOVA

Dear colleagues,

In the history of the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan, the period 1990-1991 that preceded the declaration of independence of the state is of great importance.

During this period, when the Soviet Union republics proclaimed sovereignty, the First President of Kazakhstan, Nursultan Nazarbayev, appointed me the head of the Ministry of Foreign Affairs, first of the Kazakh SSR, then the Republic of Kazakhstan from November 1989 to the end of December 1991. The main task in the work of the Ministry of Foreign Affairs was the involvement of our sovereign republic in the development and implementation of the foreign policy of the Soviet Union, the development of independent relations with foreign states, strengthening the capacity of the personnel and the role of the Foreign Ministry.

The main priority of the republic's international activity at that time was the achievement of independence in the foreign economic sphere, the integration of Kazakhstan into the system of world economic relations in the conditions of a transition to market relations. Cooperation developed with the largest companies of the United States, Canada, Spain, the Republic of Korea, Germany, France, Italy and other countries. Cross-border trade, economic, scientific, technical and cultural cooperation with the Xinjiang People's Republic of China developed dynamically. The role of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic was to provide political and diplomatic support

for the economic relations of the Kazakh SSR with foreign states, for which purpose ties with Soviet foreign institutions were actively used, ministries and departments were assisted in establishing contacts with foreign partners.

The Ministry of Foreign Affairs was directly involved in the preparation and conduct of the first official visits to Kazakhstan of the President of Turkey in 1991 Turgut Ozal, two-term US Secretary of State J. Baker, Minister of Foreign Affairs of Germany Hans-Dietrich Genscher, Minister of Foreign Affairs of Australia Gareth Evans, the visit to Baikonur of the Federal Chancellor of Austria Franz Vranitsky, in connection with the launch of the Soviet-Austrian crew with the first Kazakh astronaut. During the visit of President Ozal, on the initiative of our side, the first international agreement “Agreement on Cooperation between the Kazakh SSR and the Republic of Turkey” was signed, aimed at expanding and deepening cooperation in all areas of interaction. The visits of the US Secretary of State and the Minister of Foreign Affairs of Germany laid the foundation for the long-term and dynamic cooperation between Kazakhstan and these countries, contributed to the reforms carried out at that time on the transition to a market economy and the training of relevant personnel.

The most important task of the Ministry of Foreign Affairs was to ensure the implementation of the provisions of the Declaration on State Sovereignty of the Kazakh SSR, adopted on October 25, 1990, as part of which our republic was given the right to act as an independent subject of international relations, determine its own foreign policy in its interests, exchange diplomatic and consular missions, participate in the activities of international organisations, including the UN (Article 14).

Full use of the constitutional rights of the Kazakh SSR in the sphere of foreign relations, protection of the interests of our republic in the international arena was a key priority in the work of the Foreign Ministry.

However, the sovereign republics were not recognized as a subject of international law by either the Soviet Foreign Ministry or foreign partners. One of the most pressing issues that we raised at the

Soviet Ministry of Foreign Affairs was the opening of consular offices of the Kazakh SSR in countries of priority interest for the republic, as well as sending representatives of Kazakhstan to Soviet embassies with authority to resolve issues of cooperation between the republic and the host country. We managed to send two diplomats to the Soviet embassies in France and Saudi Arabia at the end of December 1991.

The sovereign period in the history of Kazakhstan's diplomacy has become a kind of transitional stage to the internationally recognized independence of our state. The events of those years indicate that sovereign Kazakhstan pursued an independent foreign policy to a certain extent, carried out active work to involve the republic in international cooperation and the system of world economic relations, sought international recognition and the establishment of broad ties with other states. The importance of this period in the history of the country was confirmed recently when President Kassym-Jomart Tokayev proposed to reinstate the Day of the Declaration of Sovereignty on October 25 as a state holiday of the Republic of Kazakhstan.

I believe that the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan needs to create a complete history of the formation and development of the foreign policy service of our country, starting from 1944 and the creation of the Ministry of Foreign Affairs of the Kazakh SSR, in order to continue historical continuity, to educate the younger generation in our history, and instil a sense of patriotism and gratitude to past generations of Kazakh diplomats for their work for the benefit of the homeland.

As a diplomat, I had the good fortune to take a direct part in the formation of a new independent state in the international arena - the Republic of Kazakhstan. Arriving in New York on December 20, 1991, to prepare for joining the UN on behalf of the Head of State, I had the opportunity to witness the tremendous dynamism and historical significance of the dramatic moment of the geopolitical shift on the world stage caused by the collapse of the Soviet Union and the bipolar system, the formation of new independent states on the political map of the world.

The entry of independent Kazakhstan into the membership of the United Nations on March 2, 1992, marked the international recognition of the sovereignty and independence of our young state as a full member of the international community. Over 30 years of membership in the UN, Kazakhstan has made a genuine contribution to maintaining peace and international security, strengthening the nuclear non-proliferation regime, banning nuclear tests, becoming a reliable and responsible partner in international cooperation.

The epochal changes of the early 1990s associated with the end of the Cold War gave rise to a general sense of hope for an end to the harsh confrontation of the bipolar world. I remember how at the 47th session of the UN General Assembly in 1992, world leaders expressed hope for economic and social progress based on the "peace dividend" as a result of the cessation of the arms race. However, violent regional conflicts on ethnic and religious grounds in the early 1990s dashed hopes for a safer and more stable world.

Unfortunately, global geopolitical shifts in the international system of the late XX century have intensified this century. The growing arms race and new uncertainties, the creation of new types of strategic weapons, and the lack of trust between the world's leading powers have led to unprecedented geopolitical tensions on the world stage today. Real threats in the field of biological and nuclear safety, the economic crisis and the growing climate change have become a serious challenge to global security. In these conditions, the need to solve international problems through political and diplomatic methods increases the role and importance of diplomacy as the main instrument of international relations in a rapidly changing world.

I can say with confidence that the diplomatic service of independent Kazakhstan for the past 30 years of independence has become an effective tool for implementing our foreign policy, protecting the national interests of our state on the world stage, ensuring equal and mutually beneficial international cooperation.

THE INTERNATIONAL CONFERENCE
DEDICATED TO THE 30TH ANNIVERSARY OF THE DIPLOMATIC
SERVICE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

I congratulate all the members of the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan on the 30th anniversary of the diplomatic service of independent Kazakhstan and wish success in the effective implementation of the tasks set for the construction of a New Kazakhstan.

Thank you for your attention!

*Director-General of
the United Nations at Geneva*

Tatiana VALOVAYA

Ladies and Gentlemen,

I thank the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan and His Excellency Mukhtar Tileuberdi personally for the opportunity to congratulate the participants of the international conference on the occasion of the 30th anniversary of the establishment of the diplomatic service of Kazakhstan. I heartily congratulate the entire diplomatic corps of Kazakhstan on this significant anniversary.

Over the years of independence, Kazakhstan has firmly established its reputation as a peaceful, stable and steadily developing state, and also confirmed its firm commitment to international and regional cooperation.

I would especially like to note Kazakhstan's contribution to the global agenda for disarmament and non-proliferation of nuclear weapons. Kazakhstan played an important role in the preparation of the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty, and also initiated declaring 29th of August the International Day Against Nuclear Tests. It was on that day 30 years ago that the Semipalatinsk nuclear test site was officially closed. Citizens of Kazakhstan know firsthand the harm to health and the environment caused by nuclear tests: a quarter of all nuclear weapons tests in the world were carried out at the Semipalatinsk test site. More than a million Kazakhstanis are recognized as victims following years of testing.

A few years later, Kazakhstan proposed an important initiative to create a nuclear-weapon-free zone in Central Asia. It is symbolic

that the Treaty on a nuclear-free zone in Central Asia was signed on September 8, 2006, on the territory of the Semipalatinsk test site.

Since its independence, Kazakhstan has remained true to its course towards the development of multilateral cooperation. In 2017-2018, Kazakhstan became the first Central Asian state elected to the UN Security Council, making a great contribution to strengthening and maintaining international peace and security. It was in 2017 that the first round of inter-Syrian talks started in Astana, which contributed to the negotiations on the Syrian settlement under the auspices of the UN in Geneva.

Last year, when the military, political and humanitarian crisis broke out in Afghanistan, Kazakhstan again did not stand aside and promptly offered assistance in relocating the staff of the UN Assistance Mission to Afghanistan to Almaty and created a center there to deliver international assistance to the Afghan people.

Another area in which relations between Kazakhstan and the UN are successfully developing is the implementation of the Sustainable Development Goals at the national level. In this regard, I would like to especially note Kazakhstan's support for the UN climate agenda and the country's systematic course towards decarbonization of the economy by 2060.

The active participation of Kazakhstan in cultural diplomacy is also of note. The UN Geneva office especially appreciates the long-term efforts of Kazakhstan to preserve and enhance the cultural heritage of the Palais des Nations. I am confident that fruitful cooperation between Kazakhstan and International Geneva will continue to develop and strengthen on a wide range of tasks facing the international community.

An important role in all these processes is played by the diplomatic corps of Kazakhstan, which I heartily congratulate once again on its 30th anniversary!

Thank you for your attention.

*High Representative of the Union for Foreign
Affairs and Security Policy and Vice-President of
the European Commission*

Josep BORELL

Dear Colleagues and friends,

Last December, Kazakhstan celebrated 30 years of its Independence. And today, the Diplomatic Service of Kazakhstan marks its 30th anniversary. Kazakh diplomacy has centuries-old roots, which are the heritage of the wise Great Steppe diplomacy. Roots that helped safeguard one of the largest country in the world on the crossroads of Europe and Asia.

Kazakh diplomats worked for Kazakhstan as a sovereign, peaceful and open country – in an often-complex geopolitical context and landlocked geographical position.

In the last 30 years, Kazakhstan has firmly established itself as an active and respected member of the international community.

One of the main advocates of the non-proliferation movement and nuclear free world, a leading state in Central Asia, and a trusted partner and friend of the European Union.

On behalf of the EU, I sincerely congratulate Kazakhstan and its diplomats and wish you success, prosperity and peaceful development for many many years ahead!

Thank you!

*OSCE High Commissioner on National Minorities,
Minister of Foreign Affairs of the Republic of
Kazakhstan (2016-2019)*

Kairat ABDRAKHMANOV

**Your Excellency,
Dear colleagues and veterans of the diplomatic service,**

Today is a special celebration for Kazakhstan, for our diplomats who have served and continue to serve in the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan. I sincerely congratulate you with the 30th anniversary of the diplomatic service of Kazakhstan. It is a great honour for me to speak at today's special celebratory event.

Three decades ago, when Kazakhstan became an independent state, the country's leadership faced the task of creating a system of diplomatic service that is equipped to carry out its foreign policy. Over time, the country's leadership created all the conditions for the Ministry of Foreign Affairs to train qualified personnel to protect the interests of Kazakhstan, multiply its potential, introduce Kazakhstan's diplomats to the system of international organisations and promote well-known diplomats from Kazakhstan in the international arena. Thanks to this, today Kazakh diplomats, like myself, have the opportunity to work in international organisations.

Our diplomats continue to play an important role in increasing the prestige of Kazakhstan within the international community, and provide widespread recognition to the country's many successful foreign policy initiatives. At the same time, I would like to note that among the participants of today's conference are the veterans of the Kazakh diplomatic service, who contributed to the formation of Kazakhstan's diplomatic service and guided me when I took my first

steps in the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan. Taking this opportunity, I would like to thank all my colleagues, teachers and mentors who contributed to my knowledge and growth. I believe that the achievements of my career in foreign service are the result of your work. Today, the number of smart and talented young diplomats, particularly women, is growing in the foreign service of Kazakhstan, which makes me especially happy.

Dear Colleagues,

Today, Kazakhstan has joined the ranks of well-known countries that have established mutually beneficial relations with all the countries in the world. Our country has also established close cooperation with international organisations and has been actively working within them.

Currently, international organisations, including the largest regional organisation - the Organization for Security and Cooperation in Europe - are observing with concern the tragedy in specific parts of the world. We are witnessing the lack of meaningful dialogue aimed at peace between the parties.

Therefore, the peacekeeping potential of Kazakhstan's diplomatic service and peace-seeking initiatives of the country's leadership is in great demand. We have repeatedly shown to the international community that we are able to bring sides to the negotiating table on any issue and help find solutions to even the most pressing issues. I will not get into the specific details due to time constraints, especially as some of the other participants today may share their thoughts on this.

The OSCE, its Secretary-General, the Office for Democratic Institutions and Human Rights, the Representative on Freedom of the Media and my office, the office of the High Commissioner on National Minorities are ready to further strengthen mutually beneficial cooperation and partnership on democratic reforms in Kazakhstan. It should be noted that the first and so far the only OSCE summit in the 21st century was held in December 2010 in our capital under the chairmanship of Kazakhstan. I would like to emphasize that the 2010 Astana Commemorative Declaration, adopted at that meeting, is still

the only political document agreed by the Organization at the level of heads of states and government.

It is clear that today, the visit of the Chair of the OSCE to Kazakhstan has become a regular practice. During my recent meeting in Warsaw with the Chair of the Organization, the Minister of Foreign Affairs of Poland, Mr. Zbigniew Rau, he said that he was particularly impressed by his visit to our country last month. He also shared an example of a Polish woman living in Kazakhstan, with whom he met during his trip, who despite wanting to send her daughter to study in Poland, wishes that her daughter will connect her future with their homeland - Kazakhstan. Minister Rau also quoted a well-known Archbishop, Tomasz Peta, who said: “We Poles feel free in Kazakhstan!”. In general, it is often said that Mr. Peta is Polish by ethnicity and Kazakh by choice.

Kazakhstan’s best practices in language policy and the development of a multilingual education system based on the mother tongue and the strengthening of interethnic harmony are very relevant today. My office’s Central Asia multilingual education program focuses on this area. These initiatives unify a diverse society.

Additionally, Kazakhstan’s initiative to strengthen inter-religious dialogue in the world is in high demand today. Therefore, it is a great honour for me to be invited to the next Congress of Leaders of World and Traditional Religions, which will be held in September this year in Nur-Sultan, and I hope to meet many of you during this event.

Dear Friends,

Today’s event gives us an opportunity to review the achievements of Kazakhstan and reflect on the present and future of our country.

I sincerely congratulate you on the anniversary of the Kazakhstan’s Diplomatic Service and wish you great success in your work, well-being to your families and prosperity to our country!

Given that the bright future of the new Kazakhstan is in the hands of our youth, I hope that today’s stories will further inspire our young diplomats and encourage them to build a new path for a New Kazakhstan.

Thank you for your attention!

*Secretary General of
the Organization of Turkic States*

Baghdad AMREYEV

**Honorable Minister,
Distinguished colleagues,
Ladies and Gentlemen,**

It is a distinct pleasure to address this meaningful conference celebrating the 30th anniversary of Kazakhstan's Diplomatic Service.

I am very proud of being part of the process of establishing the Kazakh Diplomacy, which over the past three decades has proven to be the most significant phenomenon of independent Kazakhstan, and the architect of an effective model of foreign policy based on the principle of multi-vectorism, pragmatism, and national interest. The diplomatic service of Kazakhstan has contributed significantly to the state's political, economic, social, and cultural development.

First, Kazakh diplomacy has played a decisive role in elevating the country's international standing from the early days of gaining independence. Kazakhstan has become one of the most important actors in the greater Eurasia by contributing to the stabilization of the region after the collapse of the Soviet Union.

Secondly, Kazakhstan established a practical peace, security, and cooperation mechanism that is the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA). This critical process had, without any exaggeration, no alternative for transforming Asia into a continent of mutual trust and stability.

Thirdly, Kazakhstan has become a valuable bridge between Central Asia and the countries of the West by bringing a new approach

to fundamental global peace and security processes, such as nuclear disarmament.

Fourthly, Kazakhstan has set an example for the Islamic world as a modern Muslim country and contributed to improving the global image of Islam. At the same time, the country launched a very significant initiative in the global interfaith dialogue. Furthermore, it brought a new dimension to the dialogue of civilizations by successfully holding many Congresses of the Leaders of World and Traditional Religions.

Fifthly, Kazakhstan has been a driving force in the integration and cooperation processes in the Eurasian space, which contributed to its perception by the international community as a reliable partner.

Kazakhstan has been the initiator of the institutional establishment of the Turkic Cooperation Organizations, including the Cooperation Council of Turkic Speaking States. Thanks to these efforts, Kazakhstan laid the foundations of a stronger Turkic World as a new geopolitical reality in the broad Eurasian region.

Kazakhstan has played an essential role in creating a new model of economic cooperation in the region by being a founding member of the Eurasian Economic Union and an important actor within the Organization of Economic Cooperation.

These are just a few successful initiatives achieved by Kazakhstan in a very short time, which greatly contributed to the country's robust reputation on the world stage.

It should be acknowledged that very few nations could experience the pride of being recognized as having initiated countless projects of such global significance and impact. From this perspective, we are all rightly proud to be members and selfless servants of Kazakh diplomacy, which will continue being an essential component in safeguarding the prosperity of the Kazakh people.

As Kazakhstan continues playing an extremely consistent role in bringing more stability and certainty to a turbulent and rapidly changing world, I strongly believe that the Kazakh nation has a lot to offer when it comes to creating a new world, sustained peace, and stabilization in the world, as well as creating necessary conditions for

the peaceful solution of all ongoing conflicts, not only in the Eurasian space but in the whole world.

On this joyous occasion, I would like to express my earnest wishes for the continuous development of the Kazakh diplomacy in the coming years, decades, and centuries and for an independent and prosperous future of the Kazakh nation that is being led today by the great diplomat, His Excellency Kassym-Jomart Tokayev, as well as highly qualified diplomats of all generations.

Thank you very much for your attention!

Executive Director of the CICA Secretariat

Kairat SARYBAY

**Dear Mukhtar Beskenovich,
Dear colleagues,
Dear veterans of Kazakh diplomacy,**

As the diplomatic service of our independent country is reaching its 30-year milestone, it is important to look at our foreign policy achievements, weigh the advantages and the disadvantages, and look to the future. In this regard, I would like to express my gratitude to the leadership of the Ministry of Foreign Affairs and the organizers of the conference for the opportunity to participate in today's discussion.

The Republic of Kazakhstan, on the threshold of independence, immediately thought about the development and security of the global community, and launched several global initiatives. The main directions of Kazakhstan's foreign policy were formed primarily due to the geographical location of the country, its national interests and realities. Our country applied a multi-vector foreign policy.

After the collapse of the Soviet Union, when deep disagreements in political, economic and interethnic relations arose between the independent countries, Nursultan Nazarbayev, the First President of a young Kazakhstan, made a far-sighted initiative in October 1992 to convene the Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA). He stressed the need to create a universal and optimal mechanism for ensuring security on the Asian continent.

Despite the fact that the establishment of the Asian Security Partnership Institute was previously a topic raised by many leaders, it

was particularly challenging given Asia's political, economic, cultural and religious diversity. Nevertheless, the international community counted on the capability of the young state and supported the new initiative.

Undoubtedly, the initiative to create the CICA is based on Asia's aim to successfully put the newly independent country on the right path of development and speedily strengthen its independence. Nursultan Nazarbayev, who was well aware that a lack of peace in a neighboring country would negatively impact our state, is now recognized as the founder of a unique organization on our continent that deals with the problems of the peoples of Asia.

The accumulated experience of the diplomatic service of Kazakhstan, aimed at creating CICA, laid the foundation for the successful chairmanship of Kazakhstan in the Organization for Security and Co-operation in Europe, the Organization of Islamic Cooperation, the UN Security Council and other multilateral structures in the following years.

The development of the CICA is important for Kazakhstan, since our country, as the founder and initiator of the Council, has committed itself to promoting proposals that form part of the activities of the CICA. This is outlined by the President of Kazakhstan, Kassym-Jomart Tokayev, at various international platforms and bilateral summits.

Kazakhstan, as part of its 2020-2022 chairmanship, has identified several important priorities based on the strategic goals of turning CICA into a full-fledged international organization.

As part of a meeting with the heads of delegations that took part in the work of the sixth meeting of the Ministers of Foreign Affairs of CICA in October last year, Kassym-Jomart Tokayev noted that "CICA has all the necessary elements for becoming an international organization, namely the main documents, guiding and working bodies, an operating budget and a permanent Secretariat. The proposed transformation will define Asia's new role in managing global affairs. This step underscores the commitment of the member states of CICA to the formation of a common, unified and coherent security architecture on major continents."

In addition, putting forward Kazakhstan for the post of CICA Chair in 2022-2024, he stated that if our country's candidacy is approved, we commit to use the new mandate to strengthen the collective efforts to fulfill the Council's noble mission.

The main documents that will be considered at the sixth CICA summit, scheduled for October 12-13, 2022, will also be designated by President Tokayev.

The organization, strengthened as a result of the multi-vector policy of Kazakhstan, is an effective multilateral structure that solves pressing problems of 35 countries in the Asian region that are home to billions of people. Behind this lies the invaluable work of Kazakhstan on the path to global stability and peace. The development, prosperity and viability of CICA strengthens the authority of our country in the global arena.

Dear colleagues,

I congratulate everyone who is working to promote the foreign policy interests of our country. I wish you every success in your work!

PANEL SESSION No.1:
«Historical retrospective
of Kazakh diplomacy»

*Rector of MGIMO University of the Ministry
of Foreign Affairs of the Russian Federation*

Anatoly TORKUNOV

Distinguished colleagues, dear friends,

I cordially congratulate you on the 30th anniversary of the diplomatic service of Kazakhstan. This length of time seems to be short by historical standards. As a historian of diplomacy, I am aware of the fact that many diplomatic services take decades to achieve specific results, and some not always succeed. You have done a lot in 30 years, because the diplomatic service of Kazakhstan is widely known. In this regard, it must be noted that its foundations were laid during the Soviet Union, when there was a Republican Ministry of Foreign Affairs, and when a lot of people from Kazakhstan worked in the Soviet Foreign Ministry, and then transferred to work in the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan. But, this does not limit the significance of the importance of the 30th anniversary. Since Kazakhstan's diplomacy has always been positively ambitious, it has always set itself important tasks related to the development of bilateral relations and strengthening the development of relations with the countries of the former Soviet Union. I know that diplomacy has played and continues to play a key role in strengthening Russian-Kazakh relations.

I must mention the fact that Kazakhstan's diplomacy has always taken an exclusively principled position on the issue of non-proliferation of nuclear weapons. It also initiated interfaith dialogue. Kazakhstan's diplomacy takes an active part in solving the most complex regional conflicts. This includes the Astana Process on the Syrian settlement. As the rector of the Moscow State Institute of International Relations, I must say that I have a feeling of deep satisfaction, and joy that many graduates of our university, including from the Soviet years, work in the Kazakh Foreign Ministry, and play a significant role in strengthening Kazakhstan's diplomacy. I know many graduates from our university who have served as ambassadors of Kazakhstan in the most important countries of the world. I must, of course, also mention that one of our university graduates later became the President of the country. I am, of course, referring to Kassym-Jomart Tokayev. This is undoubtedly a matter of pride for us and another indication that Kazakhstan's diplomacy manifests itself not only in diplomacy, but also puts forward personnel who can work at various levels, including at the highest state level.

I would like to congratulate you once again and add that we continue to observe your work with interest. I am sure that Kazakhstan's diplomacy will be able to solve any difficult issues that the country may face. At the same time, I'm certain that the country's diplomacy will do everything possible to strengthen fruitful and effective ties between Kazakhstan and Russia.

I wish you all the best!

*Special Representative of the Government of the
People's Republic of China for Eurasian Affairs*

Li Hui

**Distinguished Kazakh diplomats, colleagues, dear friends,
Greetings to all the participants of the conference,**

On the occasion of the 30th anniversary of the establishment of Kazakhstan's diplomatic service, allow me to convey my sincerest congratulations and best wishes to Deputy Prime Minister - Minister of Foreign Affairs of Kazakhstan Mukhtar Tileuberdi and to all the Kazakh diplomats and colleagues!

Since Kazakhstan gained independence, it has successfully followed the path of development, in accordance with its national realities. Outstanding successes have been achieved in the economic and social development. Kazakhstan has developed friendly contacts with all the countries of the world, has actively participated in global governance, promoted solutions to acute issues, actively contributed to the preservation of international and regional peace and stability, while effectively defending its own interests and security.

Recently, Kazakhstan successfully held a referendum on amendments to the Constitution of the country. China expresses warm congratulations on this occasion.

I am confident that under the firm leadership of President Kassym-Jomart Tokayev and the joint efforts of all the people of Kazakhstan, the establishment of the "New Kazakhstan" will certainly achieve brilliant results!

This year marks the 30th anniversary of the establishment of diplomatic relations between Kazakhstan and China. As a former

Ambassador of China to Kazakhstan, I had the honor to witness the challenging 30-year process of developing friendship and good neighborliness between Kazakhstan and China. I personally experienced the powerful vitality and huge potential for the development of mutually beneficial cooperation between the two countries in all areas. For 30 years, the two countries have always been adhering to the principles of mutual respect, good-neighborliness and friendship, mutual trust and comprehensive cooperation in the face of common challenges, and have jointly promoted the continuous development of bilateral relations for mutual benefit and gain, reaching a new level of the everlasting strategic partnership, thus creating an exemplary model of interstate relations in a new era.

In February of this year, President Kassym-Jomart Tokayev and Chinese President Xi Jinping held a meeting, during which it was agreed to jointly open the next Golden 30th Anniversary in Kazakh-Chinese relations, which will bring even more benefits to the two countries and their peoples.

“Do not stop here and strive for new successes.” Standing at a new historical starting point, China is ready to join Kazakhstan on the same journey, unshakably implement the important agreements reached by the heads of the two states, continuously promote mutual political trust, strengthen the alignment of strategies, fulfill the potential of cooperation, deepen good-neighborliness and friendship, and write an even brighter new chapter of Kazakh-Chinese friendship together.

In conclusion, allow me to once again cordially congratulate all the diplomats of Kazakhstan on the anniversary! I wish the friendly people of Kazakhstan prosperity, wealth and well-being, and longevity to the Kazakh-Chinese friendship!

Chief Researcher of the Institute of Oriental Studies of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Meruert ABUSEITOVA

Dear participants of the international conference,

Allow me to congratulate Kazakhstan's diplomats on the 30th anniversary of the diplomatic service of the country. My speech is devoted to the history of the foreign policy of the Kazakh Khanate, as well as the diplomacy of steppe leaders, the Kazakh khans.

The President of Kazakhstan, Kassym-Jomart Tokayev, said the right words in this regard in the Concept of Kazakhstan's Foreign Policy for 2020-2030, where he notes the need to strengthen relations with the countries of the East, as well as expand multilateral dialogue with the countries of Central Asia, the importance of which is steadily increasing.

Understanding modern political and foreign policy, as well as socio-cultural and spiritual processes in Kazakhstan is impossible without referring to history. The Great Steppe in the past was involved in various events that actualize the study of the geopolitical trends of the region through the prism of history at the present stage. As such, I would like to briefly focus on such moments of the Kazakh Khanate and the diplomacy of the Kazakh people.

We gather our sources from archival documents, written texts, including in the Arabic, Persian, Turkic, Chinese and other languages, as well as from visual artifacts that are stored in museums all over the world. They make up a huge resource of unique sources that have been preserved in world archives to this day.

Thanks to the state program «Madeni Mura» and «Archive 2025», we have been lucky enough to study these archives for more than 20 years. And this work and materials, which are published in a series of unique works of the Kazakh Oriental Studies, of which there are more than 100 works, are all devoted not only to the history of Kazakh statehood, but also to the history of foreign policy and diplomacy of the Kazakh khans.

Firstly, I would like to mention the Chinese Foundation, which is a historical archive of the People's Republic of China, where 72,000 correspondences of Kazakh khans with rulers of different countries were found. These are very interesting documents which contain various texts and paintings.

Recently, we also conducted work in Turkey and in France. I would like to mention Akmaral Haidarovna, thanks to whom we happened to see by pure chance a picture of the famous Giuseppe Costiglione, which depicts a meeting of Kazakh ambassadors, during which they presented three beautiful horses to the Emperor of China, Qianlong. We have published many of the artist's works depicting Kazakh envoys in our writings. This tells us that there was a special practice of diplomacy during the Kazakh Khanate. This painting is unique and popular not only among scientists, but also among those who are interested in historical art.

We have also worked with the United Kingdom and Switzerland, where documents of negotiations of the khans and sultans of the Kazakh Khanate, and documents and protocols that have been preserved in the fund of the UK were also found. Furthermore, a Swiss traveler, who visited our steppes four times in 1864–1869, was given the most unique carpets from our rulers and sultans as a gift. These carpets allow us to assert that already at that time there were clear administrative structures on the territory of our country. An example of this is the seating arrangement of the people depicted on the carpet. The Khan is depicted in the center, while the sultans (on the right) and the biy (on the left) are depicted by his side. There are also depictions of bays, batyrs, and other commanders-in-chief. In addition, it is possible to see that there were yurts for ambassadors and envoys, as well as

military yurts, where negotiations on military issues were held. I am very glad that our president, during his recent visit to Switzerland, visited the historical museum where he could appreciate these truly unique artifacts.

I thank the Ambassador of Kazakhstan to Switzerland, Alibek Bakayev, for ensuring that this exhibition was held in our country with original versions of the artifacts.

Using this example, I would like to say how important the diplomacy of the Kazakh Khanate is in the development of modern Kazakhstan. The results of our work will be published in the academic publication "History of Kazakhstan".

I thank the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan, the ambassadors and those people who help scientists to work in these countries! Thank you very much!

*Chairman of the Board of the Institute of Foreign
Policy Studies at the Ministry of Foreign Affairs of
the Republic of Kazakhstan*

Bolat NURGALIYEV

Good morning, dear colleagues and friends!

As Mukhtar Tileuberdi noted in the welcoming speech of the Head of State, the historical milestone that is being celebrated today has been achieved with significant success by the diplomatic service of Kazakhstan.

We are all well aware that the work on non-proliferation of nuclear weapons occupies a very important place in the foreign policy of Kazakhstan.

I would like to focus on some aspects of the disarmament issue, which I was involved in following Kazakhstan's independence.

Our consistent and principled position on the need to remove nuclear weapons located on the territory of the Republic after the collapse of the Soviet Union was associated with the grave legacy of the Semipalatinsk nuclear test site, as well as several other political and economic factors.

Of course, everyone knows that the decision to close the Semipalatinsk nuclear test site was taken and welcomed by the entire Kazakh people. Our people have experienced the full extent of the catastrophic damage from nuclear weapons. The wounds inflicted by nuclear explosions on the body of our country are very deep. This is the most dangerous weapon in the history of mankind, capable of destroying the entire civilization. The decision made by the President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev in 1991 was unprecedented. A genuinely historic decision! Undoubtedly, one of the most important decisions of the last century.

Kazakhstan became a party to the treaties on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons and the Comprehensive Nuclear Test Ban. In 1996, the entire infrastructure related to nuclear weapons was destroyed on the territory of Kazakhstan. This is how the agreement enshrined in the Lisbon Protocol was implemented. Today, Kazakhstan strictly fulfills the relevant international obligations related to nuclear affairs and consistently pursues a policy of non-proliferation of other types of weapons of mass destruction. Since the early days of independence, our country renounced its nuclear status and declared its commitment to the non-proliferation regime.

In the Foreign Policy Concept for 2020-2030, approved by the Head of State, among the priorities is a ban on nuclear weapons. In his statement at the 74th session of the UN General Assembly, President Kassym-Jomart Tokayev emphasized the importance of saving the world from nuclear weapons. Unfortunately, there is no unity in the international community on this issue, and double standards are prevalent.

Lack of security in the world is one of the main reasons for this, as well as the low level of mutual trust between the five nuclear-armed states – the permanent members of the UN Security Council. Let me remind you that the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons was signed exactly 54 years ago on July 1, 1968, in London, Moscow and Washington. There were 5 nuclear states back then. Unfortunately, the number of nuclear states has doubled since then. Nuclear ambitions of one state encourage its neighbors to pursue the acquisition of nuclear weapons too.

Nevertheless, Kazakhstan's example, which voluntarily renounced the nuclear arsenal located on its territory and continues to pursue the policy of ridding the world of nuclear weapons, is well respected by the international community. For instance, my colleagues, veterans of the US diplomatic service, share Kazakhstan's experience when conducting international events on the nonproliferation of nuclear weapons.

Five years ago, in July 2017, 122 states adopted a very important document – a Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Our country has played a very active role in the preparation of this treaty.

The proclamation that nuclear weapons should be illegal is the most noble and humane mission of the entire international community. Among the tasks assigned to the Institute of Foreign Policy Studies, which I head, is to attract research centers from other countries to participate in this work. We must call on the leaders of nuclear states, politicians, and public figures to make the right decision – to get rid of nuclear weapons. We believe that if the countries supporting Kazakhstan's positions make a real contribution to the elimination of weapons of mass destruction, strengthening the non-proliferation regime, then it will be possible to achieve the goal of completely removing nuclear weapons on our planet by 2045 - the centenary of the UN.

The Semipalatinsk Nuclear test site has been officially closed since 1991. But the joint Kazakh-Russian-American operations were carried out at the training ground for 17 years. In most cases, these operations were associated with stopping the real threat of particularly radioactive materials falling into the hands of the Lancers. The time of the closure of the landfill was associated with the last months of the Soviet state.

Without completing the previously prepared nuclear experiments, experts and technicians moved from Semey to Russia. Radiation is a significant danger in tunnels, shafts, in various objects and products. After the tests, the plutonic ores were thrown underground, in deep tunnels. If someone collected this radioactive soil, then it was possible to collect plutonium, which consumed several tons of the necessary chemical process and reached one nuclear munition.

Over these 17 years, the republican authorities, together with colleagues from Russia and the United States, have carried out the necessary work on the territory of the entire landfill. The Americans funded this work, spending \$150 million. Americans are fond of different operations. Among the operations carried out in East Kazakhstan are "Sapphire" - Diamond, "Amber" - karpas, "Hedgehog" - hedgehog, "Nomad". Now at the foot of Mount Degelen there is a three-sided stone monument with inscriptions in three languages which states "1996-2012. The world has contributed to security", "1996-2012. The World has become safer". Unfortunately, the current

international situation does not give much hope for constructive cooperation, especially between nuclear powers.

Nevertheless, even in the current unprecedentedly difficult conditions of the aggravation of the international situation, we can hope that sooner or later the principles of the "Shanghai spirit" will prevail. This was just discussed by my good friend, the Special Representative of the Government of the People's Republic of China for Eurasian Affairs Li Hui. I worked closely with China and the National Coordinator for the Shanghai Cooperation Organization, being the Secretary General of the SCO. The principles of equality, mutual understanding and consideration of the positions of partners, mutual respect for sovereignty, independence, territorial integrity, inviolability of state borders, non-aggression, non-interference in internal affairs, non-use of force in international relations are now more relevant than ever.

As Kassym-Jomart Tokayev said, our path is obvious. We adhere to a balanced and restrained policy based on pragmatism.

Kazakh diplomats are always ready to defend the interests of our country. I wish everyone well-being and great success in the work done for our prosperous homeland.

Thank you for your attention!

Veteran of diplomacy

Sailau Batyrsha-Uly

Dear ladies and gentlemen, dear diplomats,

First of all, I would like to cordially congratulate everyone on the 30th anniversary of the diplomatic service of the Republic of Kazakhstan!

The speakers in front of me shared very interesting information at today's conference dedicated to this historic event, and covered the achievements of Kazakhstan's foreign policy. In this regard, let me focus on the history of the formation of Kazakh diplomacy.

Despite the fact that the Second World War was going on before the declaration of state sovereignty by the Republic, the Government of the Soviet Union in 1944 decided to create a Ministry of Foreign Affairs for all the Union republics. On April 13, 1944, the People's Commissariat of Foreign Affairs of the Kazakh SSR was formed, which was later renamed the Ministry of Foreign Affairs. Deputy Prime Minister Tolegen Tazhibayev was appointed as the First Minister. This year marks 78 years since the establishment of the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan. This ministry was headed by statesmen Adi Sharipov, Balzhan Boltirikova, Mikhail Isinaliev and other well-known personalities. During those years, Indonesian President Ahmed Sukarno, Indian Prime Minister Jawaharlal Nehru, Iranian Shah Mohammad Reza Pahlavi and many heads of socialist states paid an official visit to Kazakhstan. I was the first Secretary of the Ministry of Foreign Affairs of the Kazakh SSR in 1965. I participated in the meeting of Shah Mohammad Reza Pahlavi.

The Republic of Kazakhstan is considered the legal successor of the Kazakh Soviet Socialist Republic, so the history of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan should begin in 1944. On the issue of setting the date of diplomacy by the Department of Foreign Relations of the State, I sent a special letter to the former Minister of Foreign Affairs of Kazakhstan Marat Tazhin. Accordingly, Minister Tazhin accepted my offer.

Given the history, we came to the conclusion that we will celebrate this date on the day of the correspondence of the Kazakh Khan Abylai with the Chinese emperor and the dispatch of the embassy. The decree of the President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev on the Ministry of Foreign Affairs was issued in 1991. However, the date of the diplomatic service was based on the next decree of July 2, 1992.

Other states respect their history and mark the date of the establishment of the diplomatic department from far back in history. The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, having found the word “embassy order» in the archives, claims that the diplomatic service of the state began hundreds of years ago. Uzbekistan considers their history to be more than 2000 years old, while the Kyrgyz consider the start of relations with neighboring countries from the epic Manas. Meanwhile, we are shortening our history and our civilization. Therefore, today’s international conference celebrates the 30th anniversary of the republic’s independence. Perhaps it is worth sharing further information and knowledge to foreign diplomats and heads of international organizations participating in the conference.

The merits of the Ministry of Foreign Affairs of the Kazakh SSR in building an independent state are enormous, and Kazakh diplomats made significant effort to establish an internationally recognized new state, and establish diplomatic relations with foreign countries.

The balanced and peaceful foreign policy of Kazakhstan, articulated by President Kassym-Jomart Tokayev at the International Economic Forum in St. Petersburg, was well received by the international community.

Other achievements include appointing Foreign Minister Mukhtar Tileuberdi as Deputy Prime Minister of Kazakhstan, transferring the Committee for Attracting Foreign Investment to our ministry and creating a Fund to work with the Kazakh diaspora abroad, which enabled conditions for them to return to the country.

I wish you good health and success in your endeavors. Thank you for your attention!

PANEL SESSION No.2:
«Actual problems of international relations in
the new realities»

*Deputy Chairman of
the Justice and Development Party of
the Republic of Turkey*

Numan Kurtulmuş

I would like to share my sincere greetings, love and respect to all of you on the occasion of the 30th anniversary of the diplomatic relations between Turkey and Kazakhstan.

During these 30 years, Turkey has supported Kazakhstan in every possible way to make it a stable, prosperous and reliable country of the international community, and will continue to do so. The stability of Kazakhstan is extremely important not just for the country itself, but also for the stability of the region.

Turkey stands side by side with Kazakhstan and we are ready to work together for the benefit of our peoples and for future development. In this context, we would like to express our great satisfaction that order and stability were quickly established in Kazakhstan, especially after the January events.

Turkey also fully supports the current reform process in Kazakhstan, and believes that these reforms will make a significant contribution to the well-being of the people of Kazakhstan and to the prosperity of the country.

In this regard, we hope that the referendum held on June 5 will bring further progress for Kazakhstan. The relations between Turkey and Kazakhstan are both very positive at the bilateral level and continue to develop as the two countries enhance cooperation through international platforms, especially the community of Turkic states. In this context, Turkey will support Kazakhstan in its development and progress. It must be noted that Turkey considers Kazakhstan a strategic partner, and one of the most important countries in Asia, the symbol of stability in the region. Together with the people of Kazakhstan, with whom we share our culture, language and beliefs, we will walk together towards a brighter and more prosperous future.

In this regard, the proposal of Presidents Recep Tayyip Erdoğan and Kassym-Jomart Tokayev to increase our cultural solidarity, trade partnership, our joint work in all fields as two friendly and brotherly countries through high-level strategic cooperation mechanisms is meaningful and in the interest of both countries.

On this important occasion, we celebrate the independence of Kazakhstan and the 30th anniversary of diplomatic relations between Turkey and Kazakhstan, and convey our greetings and love to the people of Kazakhstan from Istanbul.

Long live the friendship and brotherhood of Kazakhstan and Turkey!

President of the International Turkic Academy

Darkhan Kydyrali

Turkic Cooperation and Scientific Diplomacy

**Dear Mr. Mukhtar Beskenuly,
Dear diplomats,**

On behalf of the International Turkic Academy and on my own behalf, I would like to express warm words of gratitude and heartily congratulate you on the 30th anniversary of the diplomatic service of the Republic of Kazakhstan.

I express my gratitude to the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan for organizing today's event at a high level.

At the heart of the multi-vector foreign policy of Kazakhstan lies the desire to protect the interests of the state, building constructive, balanced and mutually beneficial relations with all actors in the international arena.

Over the past thirty years, as the global geopolitical situation has changed, this strategy has shown its effectiveness.

Therefore, the constructive foreign policy of Kazakhstan can be assessed as one of the country's biggest achievements since independence.

It is known that one of the architects of the multi-vector policy of Kazakhstan was President Kassym-Jomart Tokayev, a world-famous professional diplomat with extensive work experience, including senior positions at the UN, who also served as Minister of Foreign Affairs for a long time, from the dawn of independence, and throughout the nineties.

Therefore, even after the recent tragic January events, which became a severe test for the statehood and independence of the country, the President of Kazakhstan clearly proved his commitment to the multi-vector foreign policy.

The principled position of the Head of State was reflected in his recent appointments, visits, and bilateral meetings with foreign colleagues.

In the current tense situation in the world, Kazakhstan has shown its commitment to further strengthening the status of a mediator between East and West, South and North, rooted in its deep history.

At the same time, as is known, one of the important directions of our multi-vector foreign policy is cooperation with the Turkic countries.

Kazakhstan, as the cradle of the Turkic world, has given priority to this vector from the very beginning. In this vein, great contribution was made by the First President of Kazakhstan, Nursultan Nazarbayev. It is very gratifying that today, continuity and consistency are maintained in this direction as well.

Integration processes in the world as a whole are developing in economic, political, and other formats.

From this perspective, Turkic integration is a comprehensive integration. The Turkic countries connecting East with West, North with South, located in the center of Greater Eurasia, are open to cooperation with all countries of the world.

Our cooperation with fraternal countries can be conditionally divided into four stages.

The first stage is the period from 1992 to 1998. Over these years, concrete steps have been taken to promote the intensive strengthening of “cultural and humanitarian ties” and the rapprochement of our peoples.

The second stage covers the period from 1998 to 2006.

During this period, the relations of the Turkic countries in the field of political and economic cooperation were actively developing. This period can be called “the period of political and economic cooperation”.

The third stage is the period of “institutional cooperation” from 2006 to 2021. During these years, the Turkic Council, the TurkPA, and the International Turkic Academy were established. Thus, fraternal relations have entered a new, institutional stage.

At the fourth stage, at the Istanbul Summit in November 2021, the Turkic Council was transformed into the “Organization of Turkic States”. Uzbekistan and Turkmenistan joined the organization.

This suggests that the integration process has risen to a new level. The increase in the number of countries interested in obtaining observer status within the OTC proves the attractiveness of Turkic integration.

At the Istanbul Summit, President Tokayev focused in his statement titled “effectively using the geopolitical potential of the Turkic world” on the bilateral integration of the fraternal countries along with general cooperation in this direction.

This is evidenced by the dynamics of the process of integration among the Turkic states, including integration between the countries of Central Asia. Consultative meetings of the heads of Central Asian countries have begun to yield results.

We have reached an expanded strategic partnership with Turkey.

Cooperation with Azerbaijan is being strengthened, especially in the field of transit transportation through the Caspian corridor.

A “Declaration on Allied Relations” was signed between Kazakhstan and Uzbekistan.

Our fraternal relations with Kyrgyzstan have deepened.

Land and sea borders with Turkmenistan have strengthened, and the bilateral relations have reached a new level.

It should be noted that relations with Tajikistan are also strengthening within the framework of this cooperation.

As the President noted, the foreign policy of Kazakhstan should serve its goal of becoming a transit hub in the center of Greater Eurasia, on the “belt of peace”, at the intersection of many paths. From this perspective, the historical mission of our country on the Great Silk Road continues in the modern world.

Dear participants!

As you know, there are different types of diplomacy, including cultural, humanitarian and public. In this regard, in my opinion, the most influential type of diplomacy is scientific diplomacy. Because science has no boundaries. Since science is a common value for humankind as a whole, scientific integration serves the benefit of all humankind.

The Turkic Academy, which is responsible for the scientific integration of the Turkic world, occupies a special place in this regard. Recently, at the fifth meeting of the Scientific Council of the Turkic Academy, the Ministers of Education of the Member States adopted common textbooks “Common Turkic History”, “Common Turkic Literature”, “Geography of the Turkic World”. These textbooks and other successfully implemented scientific projects will make a huge contribution to the formation of the consciousness of the younger generation in fraternal countries, the popularization of common values of the Turkic world among young people.

In conclusion, it should be noted that a firmly laid state foundation, strengthening the borders of independent Kazakhstan, becoming a respectful state in the international arena is carried out through a constructive and balanced foreign policy. It is obvious that in the future, our diplomacy will play an important role in the creation of the New Kazakhstan.

Therefore, I would like to wish further success to the diplomats of our country, who honorably carry out this mission!

Once again, congratulations on the anniversary!

Thank you for your attention!

*Director-General of
the Islamic Organization for Food Security*

Yerlan BAIDAULET

**Dear Kassym-Jomart Kemelevich, Dear Mukhtar Beskenovich,
Dear colleagues,**

Kazakhstan has achieved a lot during the years of independence. Foreign policy achievements stand out in particular. In a short period of time, diplomatic relations were established with 186 countries. The border issue with neighboring countries was resolved in a timely manner. Kazakhstan was elected a non-permanent member of the United Nations Security Council, chaired the Organization for Security and Cooperation in Europe and the Organization of Islamic Cooperation.

Thanks to these achievements, Kazakhstan has become a well-known, strong and successful state, and an esteemed actor on the global stage. Dynamic friendly relations have been established with foreign countries, giving priority to national interests.

I believe that this is the result of the hard work of Kazakh diplomats. It is no exaggeration to say that patriotism, responsibility, honesty, perseverance and dedication to their profession and many other qualities are inherent in the diplomatic staff of Kazakhstan.

During Kazakhstan's chairmanship, the Organization of the Islamic Conference was renamed to the Organization of Islamic Cooperation. This historic decision marked the beginning of structural changes in the Organization. Our chairmanship not only made a worthy contribution to global security, but also identified Kazakhstan as one of the leading countries in the Muslim world. Earlier, in June

2011, President Nursultan Nazarbayev for the first time initiated the establishment of the Food Organization within the Muslim world. It is a great honor for me to say that over the years, the Islamic Organization for Food Security with the help of the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan has become one of the most influential international organizations. It is also worth noting the significant contribution of member states, especially the Kingdom of Saudi Arabia.

Today, humankind faces many responsibilities. Peace, security and stability in the world depend on the successful implementation of these responsibilities. Of particular concern is the deteriorating food security situation in the world. The aggravation of this situation could endanger the lives of millions of people.

Recently, at the BRICS+ High-Level Summit on Global Development, President Kassym-Jomart Tokayev noted that Kazakhstan has great potential in addressing food security. According to the United Nations Development Program, Kazakhstan is among the top five countries in the world in terms of agricultural potential. Indeed, the sacred Kazakh steppe can provide the whole world with food. Therefore, the headquarters of the Islamic Organization for Food Security is located in our capital for a reason. Currently, the Organization is implementing 16 programs in 5 areas.

Taking this opportunity, I would like to express my gratitude for the constructive engagement between the Islamic Organization for Food Security and the Ministry of Foreign Affairs. I am confident that our cooperation will continue to be fruitful.

I sincerely congratulate you on the anniversary of the Diplomatic Service of the Republic of Kazakhstan!

Veteran of diplomacy

Madina ZHARBOSYNOVA

Dear colleagues, ladies and gentlemen!
Your Excellency!

First of all, let me join in congratulating our current Kazakh diplomats who are solving the most important tasks and defending our national interests in the international arena. I also want to congratulate the veterans of our diplomatic service, who since the first days of Kazakhstan's independence have solved the complicated issues of ensuring our national interests, including maintaining sovereignty, security, joining the global community and creating favorable conditions for the progressive development of the country.

It is a great honor for me to speak here today, and I want to say that, of course, three decades of our independence is a difficult period of formation and painstaking work, as a result of which Kazakhstan has gained credibility as a peace-loving state that defends and promotes its national interests, foreign policy priorities, and at the same time makes a significant contribution to the implementation of regional and global issues on the agenda.

Yes, the period was not easy, and many of my colleagues, like myself, learned on the go from professionals who, after the collapse of the Soviet Union, accepted the offer of Nursultan Nazarbayev to come to Kazakhstan.

From the very first days, I acquired my experience of diplomatic work on a multilateral platform of interaction and cooperation. And,

of course, I remain an adherent of multilateralism, being deeply convinced that global crises require an adequate response from many states, multilateral involvement, and pooling of efforts and resources of the states of the world.

I was not only an official representative of the Republic of Kazakhstan and the United Nations, but thanks to the authority that Kazakhstan earned very quickly in the first years of its independence, and thanks to the trust of other states, I was the head of the OSCE in Ukraine, and the OSCE Special representative in the fight against human trafficking.

In recent years, multilateralism has been sharply criticized and sometimes its effectiveness is questioned against the background of violent actions, growing nationalism, problems of a geopolitical nature and economic, environmental problems, as mentioned by previous speakers, in particular Akmaral Haidarovna.

Nevertheless, we must continue to develop multilateral diplomacy. The United Nations remains the center for coordinating the actions of states and collective solutions to the most acute global problems. Being a complex, multilateral body, the UN is not without flaws and requires modernization and reform in which Kazakh diplomacy takes an active part, especially in those years when Kazakhstan was a non-permanent member of the Security Council. But, once again, I emphasize that there is no alternative to the United Nations, as President Kassym-Jomart Tokayev has repeatedly said and stressed in his speeches.

The achievements of Kazakhstan's diplomacy in a multilateral format are well known and I will not repeat them, but let me say that today it is important to develop this format in order to implement the 2030 Agenda and achieve the 17 Sustainable Development Goals approved in 2015.

Today, Mukhtar Beskenovich said that we have made some progress in the implementation of the 2030 agenda, and in the coming days the second Voluntary Report of Kazakhstan on the implementation of the goal will be presented. In particular, the topics of priority importance for the development of New Kazakhstan were chosen, despite the

difficulties that were caused by the Covid-19 pandemic. According to the results of 2021, Kazakhstan ranks 59th out of 165 states in the implementation of the Sustainable Development Goals. The priority areas selected by Kazakhstan for the second Voluntary Report are quality education, gender equality, clean water and sanitation, decent work and economic growth. I will focus on gender equality, because currently I am a national consultant of the UN Women's Organization in Kazakhstan, and I provide assistance to our Kazakh diplomats of the National Commission for the advancement of women and the promotion of gender equality.

The issue of gender equality has integrated key development indices and acts as a tool for assessing progress in the world. It is one of the priority issues in Kazakhstan because we really want half of our population to have equal opportunities to participate in the economic progress of the political life of the country.

An appropriate regulatory legal system has been created in Kazakhstan, we have joined all the main international documents, which demonstrates that many tasks are achieved on the basis of multilateral diplomacy and multilateralism. Here, the regional agenda also plays an important role.

Exactly a year ago, speaking at the UN Paris Forum "Generation of Equality", our president announced new commitments of Kazakhstan on the issue of improving the status of women. Kassym-Jomart Tokayev spoke about Kazakhstan's initiatives to create a virtual regional platform in Central Asia, on new practices and knowledge in the field of improving the status of women, on the elimination of the list of prohibited professions for women, as well as on reducing domestic violence in the country. And already today, we can say that Kazakhstan is ready to make new commitments, including a new regional initiative to create an Alliance to combat domestic violence in Central Asia within the framework of "The Spotlight".

Anita Phattaya, Deputy Executive Director of the UN Women's Structure, spoke and emphasized our positive results during her visit, and at the same time welcomed the intentions to strengthen our initiatives on a global and regional scale.

In conclusion, I would like to congratulate you once again and wish our diplomats success in solving the tasks set for them in the interests of the New Kazakhstan, both in a bilateral and multilateral format.

Thank you!

*Deputy Director of KazISS under the President
of the Republic of Kazakhstan*

Sanat KUSHKUMBAYEV

*Central Asian component of
Kazakhstan’s foreign policy:
cooperation and rapprochement*

Kazakhstan’s history of cooperation with Central Asian countries on a bilateral basis and in a multilateral format was challenging but eventful, covering the entire thirty-year period of independent development. Numerous significant events happened during this time. Kazakhstan, together with other regional neighbors, has gone through a difficult stage of political transition and has overcome several economic crises.

The countries of the region have also undergone a complex and contradictory evolution, in part due to their geopolitical position and different levels of development, unresolved border, economic and environmental issues. In the book “The Grand Chessboard”, the American geopolitical expert Zbigniew Brzezinski predicted that Central Asia would become an extremely unstable zone of Eurasia.

Later, a lot of discussions arose in the expert community about this. But despite the fact that the geopolitical competition in the Asian part of the post-Soviet space remained permanently tense, and the major powers tirelessly promoted their strategic interests and presence here, the situation in the region did not slip into open rivalry and confrontation.

The joint efforts of the countries of the region played an important role in the relatively stable development of Central Asia. The conflict-prone situation on a significant part of the outer perimeter, cross-country border problems, water and energy distribution, and the urgent need to strengthen statehood required balanced approaches from the political elites of the new Central Asian states.

Throughout the entire period of independence, Kazakhstan has consistently adhered to the strategy of deepening cooperation with the states of Central Asia. All strategic documents of our country enshrine the vector for Central Asian cooperation. In this regard, President Tokayev has an impressive package of proposals on the agenda of the next meeting of the heads of Central Asian states in July this year.

Since the beginning of the 2010s, the regional security agenda has significantly expanded and gained scale, including due to Kazakhstan's proactive participation in international structures. This is reflected in the Concept of Kazakhstan's Foreign Policy for 2014-2020. Its first and main priority is the politically stable, economically sustainable and secure development of Central Asia. The desire of our country to develop intra-regional integration to reduce the potential for conflict, resolve socio-economic issues, decouple the node of water-energy issues and other conflicting areas. The long-term goal is the transformation of the region into a single integrated entity of international politics and economy.

Currently, the Central Asian countries are demonstrating a resolute attitude towards addressing key issues on the bilateral and regional agenda. Taking into account the agenda of the previous meetings, we can witness consolidated approaches, the development of a concrete roadmap for regional cooperation. The focus will be on water, ecology, and climate change, along with transit, trade, and energy issue. This year, along with the situation in Afghanistan, international security issues have been put on the agenda.

Water supply is one of the pressing issues for the countries of the region. The growth of water consumption caused by intensive agricultural and industrial activities, population growth in the region of transboundary basins coupled with the problem of climate change,

melting glaciers and other issues are triggering socio-economic problems. Therefore, it is obvious that compromise and mutually acceptable approaches of the parties in the settlement of water issues are the only effective solution. Political will of all parties is the key that allows us to openly and promptly address all issues in this area.

This complex problem has environmental, social, and economic dimensions. The establishment of a Water and Energy Consortium of the Central Asian states is considered an effective solution, as well as strengthening cooperation through the Syrdarya and Amudarya basin water management associations. The project on the restoration of the northern part of the Aral Sea should be completed with the support of all Central Asian countries and international partners.

Realization of the transport and transit potential continues to be a pressing issue on the agenda of the countries of the region. Central Asian states are increasingly aware of the fact that strengthening cooperation in the transport sector promotes the free movement of goods and services, serves as an important tool for the development of social and economic relations, and ultimately, improves the conditions and quality of life of the population. According to experts, due to the imperfection of border crossing procedures, Central Asian countries consume 40% of the total time required for the delivery of goods on international routes. Improving transport connectivity within and between Central Asian countries will contribute to a 15% increase in the GDP of regional countries.

International transport corridors pass through the territory of the states, as well as various regional corridors within the framework of trade of the Central Asian countries. Kazakhstan is interested in the participation of all Central Asian countries in the development of the Trans-Caspian International Transport Corridor to strengthen the transport connectivity of the region.

We can see important shifts in the trade and economic sphere. Very promising projects are being implemented on a mutually beneficial basis. Among the recent major initiatives is the creation of the «Central Asia» International Center for Trade and Economic Cooperation (ICTES) on the border of Kazakhstan and Uzbekistan.

This project is very promising on a regional level. ICTES will provide momentum to the development of trade and economic ties throughout the region, as well as interregional infrastructure and trade projects.

Currently, interest in this issue is fueled by the strengthening of Central Asian cooperation, which, of course, was boosted by the current format of consultative meetings of the leaders of the five countries. This vector of development was prompted by the relatively stable development of the Central Asian countries, the involvement of major external players, including the C5+ formats, as well as the constant interest of Kazakhstan and the active position of Uzbekistan in regional cooperation.

At the same time, Kazakhstan is not just a regional mediator, but a proactive actor in search of integrated solutions to common issues. Right now, the country's participation in the processes of regional cooperation has gained a significant momentum.

The current stage of regional cooperation between the five states in the form of consultative meetings of heads of Central Asian states has its own background and platform, despite several failures during previous stages. And although the agenda does not differ much from the issues raised within the framework of previous structures, the five-party format without non-regional participants, prudent approaches and the desire of Central Asian countries to take into account regional peculiarities and new global trends becomes fundamental.

Thus, the simple truth is that it is easier and more effective to defend and promote national interests together and in a coordinated manner. Therefore, strengthened identity of Central Asia contributes to the strengthening of national positions and identity.

Senior Fellow at the Atlantic Council

Dr. Ariel Cohen

Dear friends, it is a great pleasure and a huge honor to address the 30th anniversary of Kazakhstan's diplomatic service. I started going to Kazakhstan and working with the leadership of Kazakhstan as early as 1993. So 29 out of the 30 years, I was very much working hand in hand following the development of the country and the amazing development of Kazakhstan's diplomacy. It is not accidental, as they say that the current President Kassym-Jomart Tokayev was for a big part of that period, the Foreign Minister and the leader of Kazakhstan's diplomacy. We see that over this period Kazakhstan succeeded in standing up in developing probably the most impressive foreign service from among all the post-Soviet states and managed to attract the most capable and impressive people, with many of them I had a privilege to work together.

I would like to congratulate the service, the diplomats, the ambassadors, the deputy ministers, and of course the current minister and the previous ministers, many of whom I know with an amazing achievement. If there was a Nobel Prize for diplomacy, I am sure Kazakhstan deserves it very, very much.

And it is not accidental also, that the most important policy of Kazakhstan is implemented by you, by the diplomats young and maybe not so young. And that is the multi-vector policy, because Kazakhstan's geography and history dictate that having Russia on one hand and China on the other hand, having the rest of Central Asia to South,

you have to have a multi-vector policy that maximizes and enhances Kazakhstan's independence and sovereignty.

Kazakhstan is the world leader in nuclear disarmament and development of civilian nuclear energy. The disarmament was a model, an example 30 years ago, when Kazakhstan gave up the fourth largest nuclear arsenal in the world stopped before that the nuclear tests in Semey (Semipalatinsk) and stop the horrible damage that was made by these nuclear tests to the human beings of Kazakhstan, but also to the land, to the soil, to the animals, to the ecological security of Kazakhstan, and thank God, these tests were stopped.

Furthermore, I think, and I have written about it many times, Kazakhstan is an example for those countries that prioritize their nuclear weapons over openness, investment education, I'm thinking about Iran and North Korea in particular, but also others. I think Kazakhstan today is recognized as one of the top world locations for peace negotiations. We saw it with the Syrian negotiations, with early stages of the Iran deal and with other peaceful negotiations.

Furthermore, Kazakhstan is in the leadership to develop more consultations and cooperation throughout Central Asia, creating Central Asia as an independent region in the world where people can live in peace and cooperate.

So with all that, again, my heartfelt congratulations, and many, many more anniversaries and celebrations and I hope God will give me an opportunity to celebrate with you, the 40s and the 50th anniversary of Kazakhstan's diplomatic service. Thank you very much.

A decorative wave graphic at the top of the page, featuring a white border with a repeating geometric pattern on a blue background.

ФОТОМАТЕРИАЛДАР

ФОТОМАТЕРИАЛЫ

PHOTO MATERIALS

Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі М. Тілеуберді
Министр иностранных дел Республики Казахстан М. Тлеуберди
Minister of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan M. Tileuberdi

Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің Халықаралық істер,
қорғаныс және қауіпсіздік комитетінің төрағасы А. Құспан

Председатель Комитета по международным делам, обороне и безопасности
Мажилиса Парламента Республики Казахстан А. Куспан

Chairwoman of the Committee on International Affairs, Defense and Security of the
Mazhilis of the Parliament of the Republic of Kazakhstan A. Kusan

ЕҚЫҰ-ның аз ұлттар істері жөніндегі Жоғарғы комиссары, Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі Қ. Әбдірахманов

Верховный комиссар ОБСЕ по делам национальных меньшинств, Министр иностранных дел Республики Казахстан К.Абдрахманов

OSCE High Commissioner on National Minorities K. Abdrakhmanov

Еуропалық одақтың Сыртқы істер және қауіпсіздік жөніндегі жоғарғы өкілі Ж. Боррел

Верховный представитель ЕС по иностранным делам и политике безопасности Ж. Боррель

EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy J. Borrell

Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңес
Хатшылығының Атқарушы директоры Қ. Сарыбай
Исполнительный директор Секретариата СВМДА К. Сарыбай
Executive Director of the CICA Secretariat K. Sarybai

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі жанындағы
Сыртқы саяси зерттеулер институтының Басқарма төрағасы Б. Нұрғалиев
Председатель правления Института внешнеполитических исследований
при Министерстве иностранных дел Республики Казахстан Б.Нургалиев
Chairman of the Board of the Foreign Policy Research Institute under the Ministry
of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan B. Nurgaliyev

Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам Ұйымының
Бас Директоры Е. Байдаулет

Генеральный директор Исламской организации по продовольственной
безопасности Е. Байдаулет

Director-General of the Islamic Organisation for Food Security Y. Baidautlet

Дипломатия ардагері А. Жанқұлиев
Ветеран дипломатии А. Жанкулиев
Veteran of diplomacy A.Zhankuliyev

Дипломатия ардагерлері А.Волков и В.Алесин
Ветераны дипломатии А. Волков и В. Алесин
Veterans of diplomacy A. Volkov и V. Alesin

Дипломатия ардагери Ө. Битімов
Ветеран дипломатии О. Битимов
Veteran of diplomacy O. Bitimov

Дипломатия ардагері Б. Ордабаев
Ветеран дипломатии Б. Ордабаев
Veteran of diplomacy B. Ordabayev

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Заманауи зерттеулер институтының директоры, ҚР СІМ жанындағы Қоғамдық кеңес мүшесі
М.-А.Сыдықназаров

Директор Института современных исследований ЕНУ им. Л.Н.Гумилева,
член Общественного совета М.-А. Сыдықназаров

Director of the Institute of Contemporary Studies of the Eurasian National University,
member of the Public Council under the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of
M.-A. Sydyknazarov

ҚР Сыртқы істер министрі М. Тілеубердіге Қазақ Мемлекетінің XVI ғасырдағы картасы сыйланды

Вручение карты Казахского государства XVI века министру иностранных дел М. Тлеуберди

Minister of Foreign Affairs of the Republic of Kazakhstan M. Tileuberdi receives the map of the Kazakh State of XVI century

Тарих ғылымдар докторы, ҚР Президентінің жанындағы Мемлекеттік Басқару Академиясының профессоры Д. Мәжіденова

Доктор исторических наук, профессор Академии государственного управления при Президенте РК Д. Мажиденова

Doctor of Historical Sciences, Professor of the Academy of Public Administration under the President of Kazakhstan D. Mazhidenova

ҚР дипломатия ардагерлері
Ветераны дипломатической службы РК
Veterans of diplomacy of the Republic of Kazakhstan

«Қазақстан Республикасы қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде»
халықаралық конференция қатысушылары

Участники международной конференции «Республика Казахстан в современной
системе международных отношений»

Participants of the international conference "The Republic of Kazakhstan in the modern
system of international relations"

Дипломатия ардагері Қ. Сәки
Ветеран дипломатии К. Саки
Veteran of diplomacy K. Saki

«Қазақстан Республикасы қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде» халықаралық конференцияның пленарлық отырысы
Пленарное заседание международной конференции «Республика Казахстан в современной системе международных отношений»
Plenary Session of the international conference «The Republic of Kazakhstan in the modern system of international relations»

«Қазақстан Республикасы қазіргі халықаралық қатынастар жүйесінде» халықаралық конференция қатысушыларының ұжымдық фотосы
Коллективное фото участников международной конференции «Республика Казахстан в современной системе международных отношений»
Group photo of the participants of the international conference "The Republic of Kazakhstan in the modern system of international relations"

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАЗІРГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖҮЙЕСІНДЕ

ҚР ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ 30 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛҒАН
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

Редактор-корректор: Бакирова А.М.
Мұқаба дизайны мен беттеу: Цой Т.В.

ISBN 978-601-80917-0-4

Қалып 70x100/16.

Ш.б.т. 14.

Офсеттік басылым.

Тираж 500 дана.

Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы
Қазақстанның стратегиялық зерттеулер институты,
010000, Нұр-Сұлтан қ., Бейбітшілік көш., 4.

«Надежда 2050» баспаханасында басылды,
Көкшетау қ., Баймұқанов көш, 3.

